

ΜΟΥΣΑ

ΜΗΝΙΑΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ — ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ
 ΠΟΙΗΣΗ — ΔΙΗΓΗΜΑ — ΚΡΙΤΙΚΗ — ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ — ΘΕΑΤΡΟ — ΜΟΥΣΙΚΗ

ΧΡΟΝΙΑ Α΄ — ΦΥΛΛΟ 12 — ΑΘΗΝΑ ΙΟΥΛΙΟΣ 1921

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ : Στή δύση..
 ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ : 'Ο νέος Μωϋσής.
 ΚΛΕΩΝ ΠΑΡΑΣΧΟΣ : 'Ανώφελα.
 ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ : Γράμμα.
 Γ. ΧΟΝΔΡΟΓΙΑΝΝΗΣ : 'Ενα νησάκι μακρυνό...
 Γ. Α. ΡΟΗΣ : Σοφία — Angelus — Σάν επιζήσης.
 ΜΙΧ. Δ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ : Βραδυά.
 Μ. ΓΙΑΝΝΑΤΟΣ : Στή βούση.
 ΔΕΩΝΙΔΑΣ ΑΝΤΡΕΓΙΕΒ : 'Ο 'Ωκεανός.
 ΦΑΝΗΣ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ : «Διάλογοι».
 HEINRICH HEINE : Δόννα Κλίρα.
 PAUL VERLAINE : Poèmes Saturniens. (*Ποιέ πιά!
 —Τὸ γνώριμό μου τ' ὄνειρό— Αισθηματικὸς περι-
 πατος—Νυχτερινή φαντασία*).
 VALTER von MOLO : Περιστατικό σὲ μιὰ λουτρόπολη.
 JULES CLARETIE : Τὸ δαιμόνιο τοῦ τρόμου.
 'Ελληνική φιλολογία—Γράμματα—Σημειώματα.

ΜΟΥΣΑ

ΜΗΝΙΑΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ — ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ
ΠΟΙΗΣΗ — ΔΙΗΓΗΜΑ — ΚΡΙΤΙΚΗ — ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ — ΘΕΑΤΡΟ — ΜΟΥΣΙΚΗ

ΧΡΟΝΙΑ Α' — ΦΥΛΛΟ 12 — ΑΘΗΝΑ ΙΟΥΛΙΟΣ 1921

ΣΤΗ ΔΥΣΗ...

Ἐκεῖ ποῦ ἀπόμερα ὁ καρπὸς γεμάτος εἶχε δέσει,
Ἵψιμος μέσ' στὸ ἠλιόγευμα κι' ἔτοιμος νὰ σκιστεῖ,
Κρεμάμενος ἀπ' τοῦ κλαδιοῦ τὴν κομποστάλα μέση,
Σὰν τὸ πουλί ποῦ βάραινε καὶ τρέμει νὰ σειστεῖ,

Καθὼς τοῦ χαριστήκανε διφὰ τὰ μάτια, οἱ πόθοι,
Καὶ τὸν ὀρέχτηκε ἡ καρδιὰ σὰ μιὰ σταλιά δροσιάς,
Ἐνῶ τὸ χέρι ἐξάμωνε, ὁ μεστὸς ἀποκλωνώθη,
Κι' ἔπεσε, νά, καὶ σκόρπισε στὴν ἄχνα τῆς βραδιάς!

Ἄλλὰ τὸ στόμα τὸ διφὸ ποῦ δίπλα μου εἶνε τόρα,
Κι' ὄλος ὁ πόθος τῆς ψυχῆς τοῦ στέκεται ἐδ' ἐπά,
Ἵς ἦτανε σὰν τῆ στερνῆ νὰ μ' ἀπολάψει ὀπώρα,
Γιὰ νὰ πεθάνω νοιώθοντας πῶς κι' ἔτσι μ' ἀγαπᾶ...

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

Ο ΝΕΟΣ ΜΩΪΣΗΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος)

— Ἐκείνους ποῦ πᾶς καὶ βρίσκεις, ποιανοὺς ἄλλους!
τοῦ εἶπε ἡ γυναῖκα μὲ μικρὸ θυμό.

Αὐτὸς κούνησε τὸ χέρι του νευρικά, κ' ὕστερα εἶπε:

— Λαμπρά! Ἐπειδὴ πηγαίνω καὶ βρίσκω κάτι.. νὰ
τοὺς πῶ ἀνθρώπους; Αὐτὸ εἶνε μιὰ ἐρώτηση! Αὐτοὶ λοι-
πὸν οἱ κύριοι, γινηῖκαν καὶ φίλοι μου, ποῦ δύναμαι νὰ ξε-
κουράσω τὸ νοῦ μου! ὦ, οἱ γυναῖκες πῶς τὰ σκέπτονται!
Νὰ ξεκουράσω τὸ νοῦ μου ὁμιλῶν μὲ ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι
ἄλλο δὲν κάνουν παρὰ νὰ μιλοῦνε γιὰ ἐμπόριο καὶ πόσα
κέρδισαν, καὶ κάποτε νὰ τσακόνονται γιὰ πολιτικά! Αὐ-
τοὶ εἶνε οἱ φίλοι ποῦ πάω καὶ βρίσκω! Σὰς ἀρέσουν; Τώρα
γιατί πάω ἀφοῦ δὲν εἶνε τοῦ γούστου μου; Θὰ σὰς τὸ ἐξη-
γήσω κι' αὐτό!.. μὰ ποῦ καὶ πῶς νὰ βρῶ στὸ γαῖθουρότοπο
αὐτὸν ἐδῶ, ἄλλους νὰ καθίσω λίγο; Οἱ ἄλλοι εἶνε ἀκόμα
χειρότεροι! Τί λέω! Τρεῖς φορές χειρότεροι! Καὶ ἀναγκά-
ζομαι νὰ κάθουμαι μαυτὰ τὰ κήτη καὶ νὰ χασμουριόμαι
ἀπ' τὴν ἀηδία! Ποῦ νὰ πάω;

— Ἐχει δίκαιο! μίλησε ἡ πεθερά του, ἐνῶ ὁ πεθερὸς

τοῦ ἔμεινε σιωπηλὸς μὲ σκυμμένο λίγο τὸ κεφάλι καὶ κρα-
τῶντας τὸ κάτω χεῖλι του καὶ κουνῶντας τὸ ἐλαφρά.

— Ἐπειτα, εἶπε πάλι ὁ γαμπρὸς του, ἐγὼ ἔχω πολλὰ
ποῦ μὲ βασανίζουν!.. Θέλω ἐργαστάσιο! Δὲν πιστεύω ὅτι
μποροῦν αὐτὰ ἐδῶ τὰ γύφτικα νὰ μοῦ κάνουν αὐτὴν τὴν
ἐργασία!.. Κεῖται θέλω νὰ δώσω στὸ ἕνα αὐτὸ τὸ τεμά-
χιον, σ' ἄλλο ἐκεῖνο!.. Ἐτσι πρέπει γιὰ νὰ μὴν καταλάβουν
τί θέλω νὰ κάνω!.. Καὶ εἶνε ἀδύνατον νὰ γίνῃ ἄλλοῦ!
ἀδύνατον! Ἐγὼ πολεμῶ, βάζω ἐμπρὸς ἐργασία, ποῦ ἀπὸ
χρόνια εἶχα στὸ νοῦ μου.. Τώρα θὰ πετύχω; Ἐγὼ ἔχω
πεποίθησι! Τώρα μπορεῖ νὰ συμβεῖ τὸ ἐναντίον!.. Ἀνθρω-
ποι εἶμεθα!.. Αὐτὸ εἶνε σὰ μιὰ ἐπιχείρησι, ἀλλὰ τί ἐπιχεί-
ρησι!.. Μπορεῖ νὰ χάσεις, ἀλλὰ ἄμα κερδίσεις.. Χαιρέτα
μας τὸν πλάτανο!.. Αὐτὰ ποῦ λέτε!.. Για νὰ ξεκουραστεῖ ὁ
νοῦς, πρέπει νὰ βρίσκῃ ἀνθρώπους νὰ μιλά, ἀνθρώπους!
Καὶ νομίζω πῶς αὐτὸ εἶνε κάτι..

— Κάτι, λέε; μίλησε καὶ ἡ γυναῖκα του, εἶνε τὸ ἔλον!

Ἵ Φίλιππος ἀνέβηκε στὸ δωμάτιό του καὶ κάθισε ἀρ-

κετή ώρα, στο γραφείο του, χωρίς να κάνει τίποτα. Ύστερα άμα άκουσε ήσυχία κάτω, και βγήκε και πήγε ίσαμε τη σκάλα, για να βεβαιωθεί, άνοιξε το παράθυρο. Είδη φως στο μαγεριό. Σφύριξε τότε σιγά.

Ένα προσωπάκι φάνηκε στο σιδερόφραχτο παράθυρο του μαγεριού.

— Τώρα, τώρα !. του είπε.

Θέλητε κάτι να της πει, άλλ' ή μορφή κείνη έφυγε. Αυτός έμεινε στο παράθυρο. Η καρδιά του χτυπούσε ήδονικά. Τό προσωπάκι της ξανθούλας ήρθε στο νού του. Σούφρωσε όμως τὰ φρύδια κ' είπε με θυμό :

— Σώπα !.

Τό πρωτ' σύννεφα είδε, νάχουν πέσει στον ουρανό. Και ευχαριστήθηκε πολύ. Τό βράδι ή Σοφία τούχε πει, πώς τό πρωτ' είχε δουλιὰ πολύ και κοπιαστική. Θάδγαζε νερό άπ' τό πηγάδι, ένα βαθύ πολύ, για να γεμίσει πιθάκια και κάτω βαρέλια παλιά, γιατί θά έρχόταν ή πλύστρα. Τό τεπόζιτο του βρόχινου νερού είχε σωθεί. Βρύση είχανε μόνο στο μαγεριό, άλλ' εκεί που την είχαν είταν πολύ δύσκολο και πιό κοπιαστικό να παίρνει νερό με ντενεκέ του πετρελαίου. Και τούχε πει :

— Α, τὰ χέρια μου θά κατακοπούνε ! Δέν ξέρεις πόσο κουράζομαι !.

Αυτός, όταν αυτή έφυγε, άνοιξε τό παράθυρο και κοίταξε ψηλά. Είδη αστέρια να λάμπουν δυνατά στο μαυρο, στον κατάμαυρο ουρανό, τὰ σύννεφα είχανε φύγει. Έκανε τότε μιὰ ευχή, όχι διαταγή, έζήτησε να πέσουν σύννεφα και να πιάσει βροχή δυνατή, για να γεμίσει τό τεπόζιτο του βρόχινου νερού.

Και νά !. Τό πρωτ' σύννεφα, θαλά σύννεφα, νάχουν κρύψει τό γαλάζιο χρώμα τουρανού έτοιμα για βροχή !.

Αισθάνθηκε πώς άκουγόταν.

Άλλ' δλη τή νύχτα την είχε περάσει με τή μικρόσωμη κόρη ! Την εύρισκε, την έχανε, κέξω άπ' ένα βαθύ υπόγειο, πουκαθότανε μιὰ γυναίκα κοινή, την ξαναβρήκε και τούδωσε τὰ χείλια της. Κ' ύστερα μανιακά άγκαλιασμένοι κυληστήκανε κάτω στο πεζοδρόμιο και κοντά στο παράθυρο της γυναίκας εκείνης. Κεΐτανε νύχτα βαθιά, βαθιά, μκύρη νύχτα, και έρημιὰ παντού.

Και όταν σηκώθηκε όλος ό νοός του είτανε γεμάτος άπ' τή μικρόσωμη κόρη. Και σά νάχε γίνει σάληθινά, αισθανόταν ήδονή στη σκέψη του φιλήματός της, κέπειτα στο μανιακό άγκάλιασμα.

Κιάρχισε πάλι να μαλώνει τον έαυτό του για τή διαγωγή του και να ζητᾶ να βγει γρήγορα έξω, για να περάσει άπ' τό σπίτι της ξανθούλας.

Άλλ' όταν έφευγε, που στράφηκε και κοίταξε πίσω, αντίκρισε τὰ μάτια της Σοφίας. Η ματιά της κείνη τούφερε μιὰ παράδοξη συγκίνηση. Του θύμησε κάτι πολύ μικρυνό, σά να την είχε δεϊ αυτή τή ματιά, αυτήν την εκφρασή της, κάπου άλλοτε, σε χρόνια περασμένα, σε μακρυνή εποχή, που χανόταν σε βάθη.

— Μά τίνε αυτό !. είπε.

Και περπατούσε με μιὰ τρεμούλα, καισθανότανε σά να βρισκόταν ό μισός σαυτόν έδω τον κόσμο και ό άλλος νάχε

βυθιστεί στο χάος, στα πεθαμένα χρόνια, στη μαυρίλα του άγνωστου, πουχε άνοιξει, είχε φωτιστεί για λίγο.

— Μπά, τί έπαθα, τίνε αυτό !. είπε πάλι. Φαίνεται είμαι στις ώρες μου !.

Και όμως βάδιζε για τό σπίτι της ξανθιάς κόρης. Άλλ' όταν τάντίκρυσε κ' είδη τάνοιχτά παράθυρά του στάθηκε και γύρισε πίσω. Δέν ήθελε και ντράπηκε να τον δει να περνᾶ ύστερα άπ' τον περιφρονητικό της τρόπο, άπ' τή ψυχρή της κείνη ματιά.

Είχε άπομακρυνθεί άπ' τό σπίτι της αρκετά, όταν πάλι γύρισε πίσω. Και πέρασε.

Στάνοιχτά παράθυρα δέν είταν κανείς, οι κουρτίνες οι άσπρες φούσκωναν άπ' τό άεράκι που φυσούσε, άλλα ξαφνικά σά να παραμόνευε, φάνηκε αυτή, ή ξανθιά κόρη, με ξεπλεχα μαλλιά.

Θαμπωμένος πέρασε.

Σταγόνες άρχισανε να πέφτουν άπ' τὰ θαλά τὰ σύννεφα. Κοίταξε ψηλά. Έπεθύμησε νάπιανε βροχή δυνατή για να γεμίσει τό τεπόζιτο.

Κ' είχε σκοτεινιάσει σχεδόν. Σε πολλά καταστήματα, στο βάθος τους, είδη φως νάχουν ανάψει. Του άρεσε έτσι μέσ' στη βροχή που περπατούσε, ή σκοτεινιά. Αφησε τις σκέψεις του για άλλοτε, κέδαλε τὰ χέρια στις τσέπες, κιάρχισε να περπατᾶ σιγά. Θέλησε κάτι νάτανε, νάταν.

Στο σπίτι πήγε νωρίς και κλείστηκε στο δωμάτιό του. Η βροχή είχε πάψει, κιάκουγε τον κρότο του μαγκανιού να δουλεύει γρήγορα.

Θά τον ένοχλούσε ή σκέψη της Σοφίας, αν δέν είχε μιὰ άλλη ένόχληση.

Όταν έρχόταν στο σπίτι, συναντήθηκε με τό γαμπρό του σκεπασμένο από μιὰ μεγάλη όμπρέλα, που τον έχανε να πει :

— Για να μη λυώσει ή ζάχαρι...

Άλλά και ό γαμπρός του τον είδη και τον κοίταξε μ' ένα ύφος και με μιὰ ματιά, που όσο τή θυμάται ό Φίλιππας αισθάνεται θυμό και θυμό.

— Μά τό είπα, έλεγε, θά του χαλάσω τή φάτσα !.

Άλλά δέν έφτανε αυτό, και σε μιὰ στιγμή, που τό μαγκάνι σόπασε, άκουσε να του ξύνουν την πόρτα. Κατάλαβε πώς είταν ή Σοφία, και σηκώθηκε γρήγορα της άνοιξε και την άρπαξε στην άγκαλιά του. Όλα φύγανε ό θυμός, ή ξανθούλα, σά χαρτιά κύλησαν, πήραν δρόμο, που τὰ φυσᾶ δυνατός άνεμος. Άλλ' ή Σοφία του είπε και νέα. Του είπε, πώς ό γαμπρός του πήγε στον πατέρα του, για να του πει ξάστερα πώς θέλει να του δώσει λεπτά για τή μηχανή, και για να πάει στην Αθήνα με τή γυναίκα του. Κ' είχανε γίνει τό πρωτ' φασαρίες. Φώναζε ό γαμπρός του και μαζ' όλοι οι άλλοι. Θέλουν κιαυτοί να πάνε στην Αθήνα ! Και λένε, πώς ό παλιόγερος τους θέλει κει κλεισμένους σά σε μοναστήρι, ένω έχει περιουσία.

Και ή Σοφία έφυγε πάλι σιγά, άθόρυθα, καθώς είχε πάει.

Ό Φίλιππας έμεινε σκεπτικός.

— Ούμ, ούμ ! έχανε, κλείνοντας λίγο τόνά του μάτι,

έδω βλέπω γίνονται δουλιές και δουλιές κέγώ κοιμομαι !. Και στάσου !. Αυτοί θά τον φάνε τό γέρο !.

Του φάνηκε σά να ελευθερώθηκε από κάτι, που δέν τον άφινε να δει καλά τί γίνεται γύρο του, μέσα στο σπίτι. Και πρώτη φορά σκέφτηκε καλά τί γινόταν, πρώτη φορά έβλεπε πόσο είχαν αλλάξει αυτοί, έντός άπ' τον πατέρα του, άπ' τον καιρό που μπήκε ό γαμπρός του ό Περικλής μέσα στο σπίτι. Είχαν πάθει όλοι τους μιὰ μεγαλομανία που δέν είχε όρια. Κόψανε σχέσεις με οικογένειες, γιατί δέν τους φανήκανε νάχουν άριστοκρατικό. Κ' είχαν μαυτές χρόνια και χρόνια φίλια. Και κρατήσανε φίλια με λίγες, πουχαν κιαυτές την ίδια λόξα. Κι άλλο δέν άκουγες πιὰ στο σπίτι παρά για άριστοκρατία, καλούς τρόπους, και να συχαίνονται τον τόπο αυτόν, που τους παραπλούτισε, και να τον βρίζουνε μπακάλιο. Είχαν άρχισει να βρίσκουνε για προσβολή τή δουλιὰ του πατέρα τους, γιατί είτανε μεγαλομπακάλης, και να του λένε να την παρατήσει και να κάνει μιὰ λεπτότερη έργασία.

— Τραπεζίτης, είναι ωραία έργασία, δέν έχει τίποτα κακό !. είχε άκούσει πολλές φορές ό Φίλιππας την άδελφή του να λέει.

Αυτή κρατούσε τή σημαία της αλλαγής, μέσ' στο σπίτι. Και με τρόπο λέγανε στον γέρο Μπαλάτη τον πατέρα του Φίλιππα, πώς καλό και ωραίο θακανε να τὰ πουλούσε όλα και να πηγαιναν στην Αθήνα, όπου θά περνούσανε μιὰ θαυμάσια ζωή. Άπ' του γέρου Μπαλάτη όμως ταυτά άπ' τή μιὰ μεριά μπαίνανε και άπ' την άλλη βγαίνανε. Άλλά να ή επανάσταση ! Και άρχηγός είταν ό γαμπρός του ό Περικλής !. Αυτός είχε σπουδάσει μηχανικός, άλλα καθόταν. Άπ' τον καιρό που παντρεύτηκε πάντα ταξείδια έκανε. Του γάμου ταξείδια. Τὰ λεπτά τὰ μετρητά τάχε φάει, σαυτά τὰ ταξείδια, και είχε άρχισει να ζητᾶ για τὰ καθημερινά του έξοδα, χρήματα άπ' τον πεθερό του.

Έδω, στη σκέψη αυτή, του ήρθε θυμός του Φίλιππα. Όλο λεπτά, λεπτά του δίνουν, ένω σ' αυτόν ;. Οι τσέπες του είταν άπειραχτες, ένω τὰ ρούχα του πηγαίνανε να λυώσουν !

— Για όριστε ! κοιτάτε, στο θεό σας, στο διάβολό σας !. είπε σά να τις έδειχνε σε κάποιον τις τσέπες του και τις έσυρε έξω. Πεντάρα, πεντάρα τσακισμένη !. που να βρεθεί !.

Σκέφτηκε όμως, πώς αν ζητούσε, ποτέ δε θά του άρνιόταν ό πατέρας του.

— Να ζητήσω ! έπρεπε να τᾶχει καταλάβει πώς είμαι κέγώ άνθρωπος !. Τί με μέλλει !.

Άλλά πάλι, αν και τούρθε να μην ανακατευτεί, πάλι σκέφτηκε γιαυτά που γινόντουσαν.

— Πρέπει να λάθω μέρος, γιατί θά κάνουνε τό γέρο άνω κάτω !. Θά του πάει του φουκαρά ή σκούφια του άναπόδα !.

Του φάνηκε όμως, πώς είχε και κάποιο δίκαιο ό γαμπρός του, που ζητούσε τώρα χρήματα, άφοι ήθελε κάτι να κάνει... Θύμωσε :

— Ας μην τᾶτρωγε τὰ δικά του σε ταξείδια !. Ου τον άτιμο !. Είχε θυμωθεί και τον τρόπο που τον κοίταξε.

— Τόν άτιμο, ξεσκόνισμα τὰ μάγουλά του θέλουμε !.

τον άτιμο !. Κούνησε τό κεφάλι του για λίγο. Ύστερα είπε σηκώνοντας τό δάχτυλο :

— Να ξέρεις όμως, αυτός.. σε μένα διακρίνει έμπόδιο !.

Ό πατέρας του δέν ήρθε τό μεσημέρι. Ό γαμπρός του στη μέση ούτε τον κοίταξε, που μπήκε, άλλ' είχε ένα ύφος άγριεμένο, που τον άγρίεψε κιαυτόν.

Άλλ' ή Σοφία δέν ήρθε να φέρει τό φατ, και κάθε τόσο σηκωνόταν ή άδελφή του. Ύστερα είδη την πλύστρα, μιὰ χοντρή με μικρά μάτια γυναίκα, και με πλαδαρό και με μεγάλες ζάρες πρόσωπο, να έρχεται και να ύπηρετεί.

Και τρώγανε σιωπηλοί.

Ό Φίλιππας αισθάνθηκε άνησυχία :

— Μά που είναι αυτή ;.

Και τό τραπέζι τελείωσε έτσι χωρίς να λένε σχεδόν τίποτα.

Του φαινότανε σά νάτανε δεμένος τόση ώρα, και τον λευτερώσανε. Και καθώς αυτοί διευθύνονταν στη σαλίτσα, αυτός μπήκε στο μαγεριό, όρμησε έπειτα κάτω και κοίταξε. Η Σοφία δέν είταν ούτε κει !.

Η καρδιά του χτυπούσε δυνατά τὰ πόδια του είχανε γίνει βαριά και ή όψη του είχε χαλάσει.

— Μά τί έγινε ;. Μην την έδιωξαν ; Ζάλη τούρθε.

Και σαυτή την ταραχή είδη κάτι καλά, που δέν ήξερε.

— Την άγαπᾶ !. είπε.

Ναι, και τί άλλο είταν αυτό άπ' άγάπη, αυτήν άγαπούσε !.

Και τώρα, τό πρόσωπο της ξανθούλας, που φάνηκε στο νού του, τούφερε θυμό, γιατί αυτή έφταιγε που αυτός δέν την πρόσεξε περισσότερο, δέν.. Α θά την εύρισκε, αν την είχανε διώξει, δε θά την άφινε, όχι, ποτέ !.

Ζαλισμένος πήγε μέσα. Η γυναίκα, ή πλύστρα, έπλενε τὰ πιάτα μέσ' στο μαγεριό. Πέρασε στην τραπεζαρία και άπ' εκεί βγήκε στο διάδρομο.

Έκει βρήκε τους άδελφούς του να καθονται μένα γεροντάκο, που του τον σύστησαν για πατριώτη του πατέρα τους. Και δε θά τον σύσταιναν, αν ό γεροντάκος δε ρωτούσε, που τον είδη. Αυτοί τό γεροντάκο τον ήξεραν. Τον είχανε γνωρίσει στην πατρίδα του πατέρα τους, που είχανε κάποτε με τή μάνα πάει. Είχανε μείνει και στο σπίτι του. Τώρα είχε έρθει ζητώντας τον πατέρα τους. Κέπειδη δέν τον βρήκε στο κατάστημά του, ήρθε στο σπίτι, είχε κάτι δουλιές.

Έμεινε κιαυτός εκεί, μη θέλοντας να πάει επάνω, κέκανε πώς άκούει. Μά και όταν ήθελε να προσέξει κάτι σά ρεύμα, που φαινότανε να τρέχει στο νού του, τὰ παρέσυρε.

Άλλά να ή πόρτα !. Ό χωριάτης σηκώθηκε νομίζοντας, πώς είναι ό πατέρας του, άλλ' αντί να φανεί αυτός, φάνηκε ή μορφή ή μελαχρινή της Σοφίας.

Γαλήνη έπεσε με μιὰς στο νού του Φίλιππα. Η τρικυμία έπαψε που τον έδερνε και σά νάλαμψε με μιὰς λαμπρός ό ήλιος.

— Μά γιατί άργησες ; ή φωνή της μάνας του, άκούστηκε άγριεμένη.

Είχε βγει στην πόρτα της σαλίτσας.

— Μαμά! ή φωνή της αδελφής του από μέσα για να κρατήσει το θυμό της μάνας της.

Ο Φίλιππος φοβήθηκε στην αρχή μή ή μάνα του, και ως ήταν ο πατριώτης τού πατέρα του εμπρός, όρμήσει και τή χτυπήσει όπως έκανε συχνά, και αναγκαστεί κιαυτός να επέμβει. Άλλ' ή μάνα του δέν όρμησε, έμεινε στην πόρτα με άγριεμμένα μάτια λέγοντας:

— Άκουσ, ή πλύστρα να πλένει τὰ πιάτα, να κάνει τή δικιά σου δουλιά..

— Μά, κυρία, τής έλεγε ή Σοφία, αυτή μάργησε, όσο να τὰ δώσει! Δέ φταίω γώ!

— Πούνα!

— Νάτα, νάτα!

Η κυρία της άπλωσε τὸ χέρι της και τάρπαξε και μπήκε πάλι μέσ' στο σαλονάκι. Η Σοφία κοίταξε τὸ Φίλιππα, κιαυτός τής ένεψε να φύγει.

Ο γέρο χωριάτης γελαστός κουνούσε τὸ κεφάλι:

— Μά δέ μου λέτε, αυτή, ειπε δείχνοντας με τὸ κεφάλι τὸ μέρος πού ή Σοφία ειχε φύγει, δέν εινε ή κόρη τού Κοντομιχάλη; ή;.. Όμορφο γίνεται τὸ κακόμοιρο! Άτυχο όμως, άτυχο! Ποιός τδλιπζε ποτέ, τού Κοντομιχάλη τὸ παιδί να γίνει ψυχοπαίδα στού Μπαλάτη!

— Γιατί; ρώτησε ο ένας αδελφός του.

— Γιατί;.. Φαίνεται δέ θα τὸ ξέρετε για να ρωτάτε! Θα σας τὸ πω εγώ. Γιατί αυτουνοῦ εκεί τού κοριτσιου ή φαμίλια του εϊταν ή πρώτη μέσ' στον τόπο μας! Αυτό δέ σας τῶπε ο πατέρας σας! Τὸ ξέρει καλά και καλά!

— Μά εγώ έχω άκούσει, τού άπάντησε ο Σωκράτης ο αδελφός τού Φίλιππα, πὼς ή δικιά μας εϊταν ή πρώτη!

— Ποιός τῶπε! Δέν τὸ λέω να σας προσβάλλω, παιδί μου, μά αυτή εινε αλήθεια! Ο πατέρας σας δέν πιστεύω να σας τῶπε αυτό! Έμένα τί με μέλλει, μά αυτό εινε ή αλήθεια! Καλή κιάξια εϊταν ή φαμίλια τού πατέρα σου, μά αυτή, τού κοριτσιου εϊταν ή πρώτη! Κῦστερα τί άλλο θέλετε, ξέρετε γιατί ξενητεύθηκε ο παπους σας;

— Γιατί ξενητεύθηκε; τὸν ρώτησε με κάποιο θυμό, ο αδελφός τού Φίλιππα, ο Μίμης.

— Γιατί; Τώρα σεις παιδάκια μου, δέ σας άρέσουν αυτά, τὸ βλέπω, μά αυτή εινε ή αλήθεια! Ξέρετε λοιπόν, γιατί ξενητεύθηκε; Πρέπει να τὸ ξέρετε κιαυτό, δέν κάνει κακό! Ο πατέρας σας αυτό δέ μπορούσε να σας τὸ πει, έπρεπε να τἀκούσετε άπ' άλλονε! Ξενητεύθηκε ο παπους σας, γιατί ειχε ξετρελαθει με τή γιαγιά αυτουνοῦ τού κοριτσιου, τής ψυχοπαίδας σας! Και ο γέρο Μπάτσας, δέν ήθελε οὔτε νακούσει κιαυτόνα! Ήθελε εναν άλλο, τὸ Μπάρα, πούχε κιαυτός χρήματα και καράδια! Κι' ο παπους σας φαρμακώθηκε άπ' τὸν καιμό του, αλλά τὸν σώσανε! Κ' ύστερα έφυγε, πήγε στην Άμερική με καράδια! Και ή γιαγιά της όμως τὸν αγαπούσε, λέγανε, κ' ειχε άρρωστήσει!.. Μά και δέν έζησε πολλά χρόνια ή καιμένη, δυο παιδιά έκανε και πήγε.. Και λένε οτι τήν έφαγε αυτό, τού παπού σας!

Ο Φίλιππος έφυγε ευχαριστημένος άπ' τὸ σπίτι, και διευθύνθηκε στο καφενείο για να βρει κάποιον, ή κάποιους

και να μιλήσει. Δέν τὸν έμελε και να λέγανε και για τὸ 'Ελεύθερο Κράτος.

Άπ' έξω άπ' τὸ καφενείο, βρήκε τὸ Θεοφάνη να περπατᾶ πάνω κάτω και να χτυπᾶ τή μαγκούρα του χάμω, στις πλάκες τού πεζοδρομιου.

Άμα ειδε αυτός τὸ Φίλιππα, στάθηκε ύψώνοντας τὸ χέρι πού κρατούσε τή μαγκούρα του:

— Βρε αδελφέ, αν δέν έρχόσουνα θάρχόμουνα γώ να να σέβρισκα στο σπίτι!.. τού ειπε. Έχω πράγματα να σου πω!

Και γρήγορα άρχισε να τού λέει, πὼς ειχε βρει κάποιον άπ' τή γειτονιά τής ξανθούλας, και τὸν ρώτησε κιαυτή! Και τί τού ειπε αυτός!.. Πράγματα και θάμματα τής ξανθούλας!.. πού λεγόταν Ρηγοῦλα! Αυτή ή Ρηγοῦλα εϊτανε μια βρωμίτσα πρώτης τάξης άφου και με τὸν φάλη τής εκκλησιᾶς πού πήγαινε, τᾶξε φιαξεί! Και μόνο κιαυτόν! Και με τὸ διάκο εναν τράγο ίσαμε κει επάνω! Ειχε προτίμηση φαίνεται στοὺς εκκλησιαστικούς. Άσε τὰ παλιά της, όταν πήγαινε σχολείο! Ειχε γίνει πρώτη στή σύνταξη έρωτικῶν επιστολῶν! Γυμαζόταν τὸ κορίτσι στή σύνταξη..

Ο Φίλιππος, αν και ειχε αποφασίσει πια να τραβηχτεί άπ' τήν ξανθούλα, αισθάνθηκε κάποια ταραχή, ζήλια και δυνατά παρουσιάστηκε εμπρός του αυτή με τὰ ναυτικά και όπως τήν ειχε δει στο παράθυρο, με ξεπλεχα μαλλιᾶ. Άλλά γρήγορα ευχαριστήθηκε οτι θα ήσύχαζε άπ' εκεί, και θα άφοσιονότανε στή Σοφία.

Ευχαρίστησε τὸ Θεοφάνη και τού ειπε, πὼς κιαυτονοῦ εϊτοι ειχε άρχίσει να τού φαίνεται. Και νάτο!.. Σώθημα άπό μια βρωμίτσα, πού αν εμπλεχε, άλλοιμονό του!

Μέσα στο καφενείο, πού μπήκαν έπειτα, βρήκαν τὸν ιδιοκτητή του, τὸν Λούκα, να παιζει χαρτιά με τὸν Κουρομάτη, εναν τής παρέας. Ο Κουρομάτης αυτός εϊταν ο πιο νηρότερος άπ' ὄλη τή συντροφιά και αυθάδης, αναιδής και παίρνει. Ένας, πού τις αποκριές όταν πήγαινε μᾶλλους φίλους, σέ σπῖτια να διασκεδάσουν, άρπαζε τὰ κορίτσια και τὰ χῶρευε χωρίς να ξέρει διόλου χορό. Και πάνω στο χορό, κάθε τόσο, σήκωνε, για σκέρτσο, και τῶνα του πόδι. Ψεύτης, ύπουλος, χωρίς καμμιά πίστη. Μόνον όταν μεθοῦσε γινόταν ευαίσθητος και θυμόταν τότε, τὸν μακαρίτη πατέρα του κέκλαιε. Μια φορά, τις αποκριές, φορώντας τις φουστάνελες τού μακαρίτη πατέρα του, ένα τερατώδη φέσι στο κεφάλι κ' έχοντας κάτι μουστάκια ψεύτικα, άγρια, πού τὸν κάνανε να μοιάζει με τὸν Όδυσσέα Αντροῦτσο, ή με τή ζωγραφιά τού Αντροῦτσο, εκλαψε, άμα ήπια, τὸν πατέρα του.

Τώρα παιζοντας με τὸν Λούκα τὸ ζαχαροπλάστη, προσπαθοῦσε να τὸν κλέψει. Τῶδε ο Φίλιππος. Ο Λούκας όμως, ο χοντρός και με τὰ σάπια δόντια, πού ειχε κιαυτά, οτι γινήκαν εϊτοι, άπ' τή ζάχαρη πού κοπανούσε, δέν ειχε καταλάβει τίποτα..

Πάνω στο παίξιμο ήρθαν και άλλοι τής συντροφιάς. Πιάσανε ὀμιλία. Ο Φίλιππος ευχότανε να μὴν άρχίσουν τήν ὀμιλία τής Άφρικής και πότε θα πάνε. Άλλά να ξαφνικά στην πόρτα φάνηκε ο Ζαχαρίας ο παντουφλας, με τή ζακέτα του τή μαύρη και τὸ ήμίψηλο στο κεφάλι, κύριος σωστός.

— Χαιρετῶ τὸς κυριους! ειπε και στάθηκε στην πόρτα.

— Μά τί έγινες! χάθηκες εσύ! τού έκανε ο Λούκας, άφίνοντας τὰ χαρτιά του κάτω.

— Χάθηκα, χάθηκα! Και ειπαν λέει, εις τὸν κύριον ήμῶν Ίησοῦν Χριστόν τὰ δαιμόνια: Εἰ εκβάσεις ήμᾶς επί τρεφον ήμῖν ἀπελθειν εις τήν ἀγέλην τῶν χοίρων. Και ειπεν αυτοῖς: Υπάγετε! Τὰ δαιμόνια, όπως λέει ο φίλος μου Ριφάδης, τᾶχουν οι περισσότεροί άνθρωποι! Κιαυτὰ τὸς κάνουν να κοιτάζουν τὸ κέρδος και να περιφρονοῦν τήν αἰώνιον ζωήν. Τί κάνει ο καθεις πού οὔτε κοιμάται καλά; Να κάνει πλοῦτον, χρυσὸν και άργυρον!..

— Ε, καλά, τί μάς τὰ λές αυτά; τὸν διεκοψε ο Κουρομάτης.

— Πού να καταλάβεις εσύ! Έσὺ μοιάζεις με τὸς Φαρισσαίους πού εϊτανε γραμματισμένοι, αλλά δέν καταλάβαιναν τὸν λόγον, τὸν λόγον τού Θεοῦ! Μά και κιαυτὸ πήγαν κατα Δια.. κατα Σατανᾶ! και σκορπίσθηκαν εις τις τέσσερις άκρες τής γῆς!

— Άμήν! έκανε ο Κουρομάτης.

— Εἶσαι κούτος! τού ειπε ο Ζαχαρίας. Κ' ύστερα στο Φίλιππα μπαίνοντας μέσα:

— Δέ μου λές, τούτον εδῶ, ρώτησε δείχνοντας τὸν Κουρομάτη, τί θα τὸν κάνουμε, όταν θα πάμε με τὸ καλό, εις τήν γῆν τής επαγγελίας;

— Ίεροκύρηκα! τού άπάντησε ο Λούκας.

— Ε, εἰ! έκανε αυτός, θυμωμένος και κινήθηκε και περπάτησε μέσ' στα τραπέζια.

Μίλησαν πάλι για τήν Άφρική. Και θέλανε ὄλοι να φύγουν πια!

— Να κάνουμε αυτές τις ήμέρες καμμιά συνάθροιση, τὸς ειπε ο Φίλιππος, να μαζετοῦνε και οι άλλοι και να τἀφοσιόσουμε πότε! Και λέγοντας αυτά ο Φίλιππος σὰ να αισθάνθηκε τήν παλιά του mania να τὸν άγκιζει..

Έφυγε για τὸ σπίτι όταν ειχαν ανάψει τὰ φῶτα. Ο καιρός εϊτανε βαρύς. Σύννεφα ειχανε σκεπασμένο τὸν ουρανό.

Άπ' τή σκάλα, καθὼς ανέβαινε σπίτι του, άκουσε τή φωνή τού γαμπροῦ του κάτι να λέει άγριεμμένη.

Κ' εϊταν ὄλοι μαζεμμένοι στο σαλονάκι.

Πρόσεξε νακούσει τί ειλεγε. Και ο γαμπρός του φώναζε με φωνή manιακοῦ:

— Σας τὸ λέγω! Δέ θα τού επιτρέψω να με καταστρέψει, να καταστρέψει τὸ μέλλον μου!.. Όχι, οχι! Θαχουμε μεγάλη πράγματα! Δέ βλέπετε και σᾶς; Άνθρωπος με περιουσία να σᾶς έχει και σᾶς εδῶ, στή βρωμούπολη! Τώρα έχει να κάνει με μένα! Εγὼ δέ λογαριάζω κανέναν! Άπ' εδῶ θα τὸν πιάσω άπ' τὸ μουστάκι και θα τὸν δηγγήσω στο συμβολαιογραφείο!

Ο Φίλιππος παρουσιάστηκε στην πόρτα. Ο γαμπρός του ὄρθιος μιλούσε στή μέση τής σαλίτσας. Στο παρουσίαμα τού Φίλιππα σιράφηκε και τὸν κοίταξε άγριεμμένος..

— Δέ μου λές, ρέ πατριώτη, ποιόνα θα πιάσεις άπ' τὸ μουστάκι; τὸν ρώτησε αυτός.

— Τί λές, βρε μόρτη.

Πριν προφτάσουν οι άλλοι να επέμβουν, ο Φίλιππος

ειχε ὄρμησει πάνω στον ψηλό γαμπρό του. Τὰ χέρια αυτουνοῦ λύγισαν γρήγορα άπ' τάρπαγμα τού Φίλιππα, πού, μαζί κιαυτό, τὸν χτύπησε με τὸ κεφάλι δυνατά στο πρόσωπο, κάνοντας τή μύτη του να μεταβληθει σε κάνουλα πουτρεχε αίμα. Κ' ύστερα με μια σπρωξιά τὸν ξάπλωσε χάμω ρίχνοντας και δυο καρέκλες κ' ένα μικρό τραπέζάκι.. Φωνές κακό.. Τὸν σέρνανε να τὸν ξεκολήσουν άπό πάνω του, γιατί ειχε κολήσει ζητώντας να τὸν άποτελειώσει. Και τὸν τράβηξαν, ή τραβίχτηκε όταν ειδε τὸ γαμπρό του να μένει ακίνητος.

— Πᾶει!

— Άχ!

— Εὔδι!

— Πού εινε κεινή! Εὔδι γρήγορα!

— Φεύγα! έκανε στο Φίλιππα ένας άπ' τὰ δέλφια του.

— Τί λές ρέ; τού ειπε αυτός ετοιμος να ὄρμησει

Ο αδελφός σὰ να μαρμαρώθηκε.

Ο Φίλιππος έφυγε πρὸς τή σκάλα, ενῶ ο ένας αδελφός του ο Σωκράτης κ' ή Σοφία τρέχανε μέσα φέροντας τὸ ξῦδι..

Αυτός γέλασε ένα άγριο ξερο γέλιο..

— Να σώσετε τὸ πισουνάκι σας! τὸς ειπε.

Και κατέθηκε. Άλλ' όταν έφτασε στο τελευταίο σκαλοπάτι πάλι ανέθηκε σιγά. Και κρυφάκουσε..

Κέμεινε κει κρυφακούοντας ὡς πού κατάλαβε πὼς τὸν ειχανε συνεφέρει. Και καθὼς έκανε να φύγει, να κατεβεί σιγά τή σκάλα, άκουσε τή φωνή τής μάνας στο διάδρομο να λέει:

— Ρεζίλι γινήκαμε, ρεζίλι!

Γύρισε στο σπίτι άργά. Άλλά πού νόμιζε, πὼς ὄλοι θα κοιμόντουσαν, ειδε φῶς στην τραπεζαρία. Και μέσα κει βρήκε τὸν πατέρα του να κάθεται μόνος. Μά σὰ νακούσε, καθὼς ανέβαινε, και κλεισιμο πόρτας.

Ο πατέρας του τὸν κοίταξε για λίγο, πού μπήκε και στάθηκε, κ' ύστερα τού ειπε μ' ένα μικρὸ κούνημα τού κεφαλιου:

— Για ἔλα δῶ!

Αυτός πλησίασε. Ο πατέρας του έσκυψε τὸ κεφάλι κει χτύπησε με τὸ δάχτυλο γρήγορα κ' έλαφρά τὸ τραπέζι..

Αυτός στεκότανε σιωπηλός περιμένοντας να δει τί θα τού πει.

Ο πατέρας του σήκωσε τὸ κεφάλι και τὸν ειδε πάλι:

— Δέ μου λές, τού ειπε, μια φορά μου ειχες πει, πὼς θέλεις να ξενητευθεις, να δεις κόσμο, να κάνεις δέν ξέρω, τί.. Εγὼ τὸ σκέφτηκα και βρήκα, πὼς καλό θα σου κάνει ή ξενητιά!.. Ίδού, πάρε αυτά!

Και ο πατέρας του σύροντας ένα χαρτί, ξεσκέπασε ένα σωρὸ χρυσὰ νομίσματα, εικοσόφραγκα..

(Ο Φίλιππος ειχε παγώσει..)

— Πάρτα! τού ειπε ο πατέρας του. Όταν έχεις ανάγκη για άλλα, θα μου γράψεις, για ναρχίσω να σου στέλνω ταχτικά ἔσα σου αναγκαιοῦν..

Τίποτα δέν ειπε. Άπλωσε μόνο και πήρε τὰ λεφτά..

— Με διώχνουν! ειχε σκεφτεί. Κέρριξε τὰ εικοσόφραγκα

στις τσέπες του, όπως άλλοτε, και τώρα κάποτε, έρριχνε τὰ στραγάλια.

— Νὰ κιαυτά..

Και ὁ πατέρας του ἔβγαλε τὸ πορτοφόλι του και τοῦδωσε και χαρτονομίσματα.

— Εἶνε ἀρκετὰ αὐτὰ ποῦ μοῦ δώσατε..

— Πάρτα σοῦ λέω !

Ὁ πατέρας του φαινόταν ταραγμένος.

Ὁ Φίλιππος τὰ πήρε λέγοντας τώρα ἕνα :

— Εὐχαριστῶ !

Δὲ θέλησε τίποτα νὰ ρωτήσει, ἀν κ' εἶχε καταλάβει καλά, πὼς ἀλλοιώτικα πολὺ, θὰ τοῦ τὰ διηγήθηκαν τοῦ πατέρα του.

— Μὰ ἔτσι πρέπει, παιδί μου, μίλησε ὁ πατέρας του, ἔτσι πρέπει νὰ γίνει ! ἂν μείνεις ἐδῶ θάχουμε και δυστυχήματα ! Δὲν εἶδες, τοῦσπασες τὰ δόντια και πήγες νὰ τοῦ βγάλεις και τὸ μάτι ! Μὰ εἶνε φοβερό !

— Τοῦπρεπε ! ἀπάντησε σαυτὰ ὁ Φίλιππος.

— Δὲν ξέρω, εἶνε κακό, αὐτὸ λέω ! Ὅχι παιδί μου, πρέπει νὰλλάξεις ! αὐτὸ σὲ συμβουλεύω ! Δὲν κάνουν ἔτσι ! Ὅλοι εἶνε στὸ πόδι ! ἢ ἐσὺ πρέπει νὰ φύγεις, ἢ ὅλοι αὐτοί ! Αὐτὸ εἶνε !

— Καλά, καλὰ κατάλαβα !. Θὰ φύγω αὔριο πρωτὶ πρωτὶ, γιὰ νὰ μὴ μὲ δοῦν και συγχισθοῦν !

— Θὰ μοῦ πεις μόνο, ποῦ σκοπεύεις νὰ πᾶς..

— Θὰ σὰς γράψω ! Χαιρεται !.

Και ὁ Φίλιππος κινήθηκε πρὸς τὴν πόρτα.

— Στάσου, δὲ μοῦ εἶπες, ποῦ σκοπεύεις νὰ πᾶς ;

— Δὲ σὰς εἶπα ; Θὰ σὰς γράψω !.

Δὲν ἤθελε νὰ δεῖ τὸν πατέρα του νὰ συγκινηθεῖ πολὺ, γιὰτὶ τὸν ἔβλεπε ὅσο πήγαινε νὰ ταραίζεται. Κέφυγε. Ἄκουσε τὸν πατέρα του νὰ τοῦ λέει :

— Τὸ πρωτὶ τὰ λέμε !.

— Θὰ σὰς γράψω ! Περιμένετε ! εἶπε μὲ τὸ νοῦ του καθὼς ἀνέβαινε τὴ σκάλα.

Στὸ δωμάτιό του ἀναψε φῶς. Ὑστερα πηγαίνοντας στὸ παράθυρο τάνοιξε και κοίταξε κάτω. Τὸ σιδερόφραχτο παράθυρο δὲ φωτιζόταν, εἶτανε σκοτεινὸ. Ψηλὰ μαυρίλα. Ἄστéρι δὲν ἔλαμπε κανένα, ἀνεμὸς φυσοῦσε δυνατός. Ἐκλείσει πάλι τὸ παράθυρο σιγὰ κιᾶρχισε νὰ περπατᾶ πάνω κάτω μὲς στὸ δωμάτιο και νὰ σκέπτεται. Σὲ ὄχι πολὺ ὁμως, σκέφτηκε, πὼς ἴσως νὰκουγόταν κάτω τὸ βᾶδισμά του, και κάθισε στὸ γραφεῖο του.

Ἐμεινε ὦρα 'κεῖ.

Ἐνα ξύσιμο τῆς πόρτας του ἔλαφρό, τὸν ἔκανε νὰ πεταχτεῖ και νὰνοίξει.

Εἶταν ἡ Σοφία μᾶλλαγμένη μορφή. Τὴν ἀρπαξε, κι αὐτὴ ἔπεσε στὸ στῆθος του.

— Πέμου θὰ φύγεις ἔ, θὰ φύγεις ;

— Στάσου, παιδί μου, και τί θέλεις νὰ κάνω, ἀφοῦ μὲ διώχνουν ;.

— Ὅχι, μὴ φύγεις, μένε δῶ !. Θεέ μου ! Δὲ θέλω !.

— Πω, πῶ ! σιγὰ !. Ἐλα, σῶπα ! θὰ μᾶς ἀκούσουν !: Ἐλα, πάψε, μὴν κλαῖς !.

Τὴν ἔσυρε και κάθισαν και οἱ δυὸ στὸ κρεβάτι.

Αὐτὸς τὴν χᾶιδε, τὴ χᾶιδε στὸ κεφάλι, στὰ μαλλιά της, κι αὐτὴ γυρμένη στὸ στῆθος του ἔκλαιε σιγὰ.

Ὁ Φίλιππος σταμάτησε τὸ χᾶιδεμα και τὴν κοίταξε ἄκουσε τὸ σιγαλό της κλάμμα. Ἐκφνικὰ τῆς εἶπε :

— Δὲ μοῦ λές, ἄφησε τὸ κλάψιμο, κάτι θὰ σοῦ πῶ !

Ἐρχεσαι μαζί μου ;.

Αὐτὴ σήκωσε γρήγορα τὸ κεφάλι και τὸν κοίταξε. Τὰ δάκρυα κόπηκαν. Τὰ τελευταῖα πέφτανε και κυλούσαν στὰ μάγουλά της.

— Πῶς, πῶς εἶπες ; τὸν ρώτησε.

— Εἶπα πὼς ἂν θέλεις νὰρθεῖς μαζί μου !.

— Τὸ ρωτᾶς ;.

Ἐσφόγγισε τὰ ὕγρα ἀπ' τὰ δάκρυα μάτια της μὲ τὸ χέρι της, και τὸν κοίταξε καλὰ.

— Ἄκου δῶ, Σοφία, τῆς εἶπε αὐτός. Πρόσεξε καλὰ τὸ θὰ σοῦ πῶ ! Ἄν θέλεις νὰ γίνεις γυναίκα μου !. νὰ γυναίκα μου !. Τάκος ; Ἄκου τώρα !. Ἐγὼ θὰ φύγω αὔριο, και μετὰ πέντε μέρες.. Θὰ περάσουν γρήγορα !. Μὰ και δὲ μπορῶ νὰ κάνω ἀλλοίως, πρέπει νὰ τακτοποιηθῶ, νὰ βρῶ σπιτί ! Ἐτσι δὲν εἶνε ; Λοιπόν, πρόσεξε..

Ἄμα ἡ Σοφία ἔφυγε, αὐτὸς βγήκε και βρήκε, σ' ἕνα πολὺ μικρὸ δωμάτιο, ποῦ εἶταν και κοντὰ του, μιὰ βαλίτσα καινούργια τοῦ γαμπροῦ του. Και τὴν πήρε στὸ δωμάτιό του. Ἄρχισε νὰ τοποθετῆ τὰ ρούχα του. Ὑστερα πήρε τὰ χαρτιά του ἀπ' τὸ μέρος ποῦ τᾶχε κρύψει. Ἄν και ἡ Σοφία τοῦ εἶπε, πὼς αὐτὴ τᾶχε ἀνακατώσει, κ' εἶχε ἀνοίξει τὸ συρτάρι χωρὶς νὰ τῆς πῆ κανεὶς, μὲ τὸ κλειδί τοῦ μπουφέ, αὐτὸς τᾶφησε κεῖ. Τὸ μόνο ποῦ εἶχανε μάθει αὐτοὶ ἀπ' τὴ Σοφία, εἶταν ὅτι αὐτὸς κλεισμένος ἔγραφε. Τὴ εἶχε δεῖ ἀπ' τὶς μεγάλες χαραμίδες τῆς παλιᾶς, σαραβαλισμένης πόρτας τοῦ δωματίου του.

Ἄντὶ νὰ τὰ κρύψει τὰ χαρτιά του τὰ κράτησε και τὸ κοίταζε.

— Δὲ ντρέπεσαι ! βλακεῖς ! εἶπε.

Και τᾶσχισε.

— Κουταμάρες ! ἔκανε πηγαίνοντας στὸ παράθυρο γιὰ νὰ ρίξει τὰ χαρτιά.

Γδύθηκε ἄμα τὰ ετοίμασε ὅλα, ἔσβυσε τὸ φῶς και πήγε νὰ πλαγιάσει. Τὴν ἴδια στιγμή τὸ δωμάτιό του φωτίστηκε ἀπ' ἀστραπή και κεραυνὸς μετὰ, ἐδρόντησε.

Ἐπλάγιασε. Ἄκουσε σὲ λίγο ἔξω τὸν κρότο τῆς βροχῆς.

Ἐμεινε ὦρα χωρὶς νὰ μπορεῖ, νὰ κοιμηθεῖ. Ὅλα περᾶσαν ἀπ' τὸ νοῦ του και ὕστερα παιδικὲς ἀναμνήσεις τοῦ ἤρθαν. Μαζί θυμήθηκε κ' ἕνα ἀρνάκι, ποῦχε μικρός, ἕνα ἀρνάκι ἄσπρο, ἄσπρο, ποῦ τὸν ἀκολουθοῦσε σὰ σκυλὶ ὅπου πήγαινε. Κατέβαινε τὴ σκάλα, ἀνέβαινε, ἔτρεχε στὸ δρόμο, πίσω αὐτό. Και θυμήθηκε τὴ λύπη του, τὰ κλάμματά του, ὅταν ἔμαθε ἕνα πρωτὶ, ποῦ τὸ ζήτησε, ὅτι τᾶχανε σφάζει ! Κ' εἶδε τὸ αἷμα του ἔπειτα, στὴν αὐλὴ κάτω ἀπ' ἕνα πεδοκο..

Κ' αἰσθάνθηκε πάλι, ὁ Φίλιππος λύπη γιὰ τὸ ἀρνάκι του, λές τὴν παλιὰ λύπη, σὰ νὰ ξανάρθε αὐτὴ μὲ τὴν ἐπιθύμησή..

Κἔτσι ὁ ὕπνος τὸν πήρε. Ἄλλὰ δὲν κράτησε πολὺ και ἔπληνησε. Τοῦ φάνηκε ὁμως, πὼς ἔβλεπε ἄστρα ψηλὰ και πῶς γύρο και πέρα βρισκόντουσαν δέντρα ψηλὰ πολὺ, γιγάντια..

Τὸν εὐχαρίστησε αὐτό, ἀλλὰ και σὰ νὰ φοβήθηκε :

— Μήπως εἶνε νεκροταφεῖο ; σκέφτηκε.

Ἄλλὰ κυπαρίσσια δὲν ἔβλεπε.

Τὰ δέντρα, ἢ τὰ κλαδιά τους, σιγὰ σιγὰ πλησίασαν κἔκαναν, ἢ σχημάτισαν πάνω του μιὰ σκιάδα. Μαζί ὁμως, τότε, πέρα ἢ τοποθεσία εἶχε ἀλλάξει. Τὰ μακρυνὰ δέντρα εἶχανε φύγει και σπίτια ψηλὰ, ὠραῖα σπίτια ὑψώνονταν..

Τὸ δράμα αὐτὸ ἔφυγε. Ἄπὸ μιὰ λάμψη ἀστραπῆς εἶδε τὸ δωμάτιό του καλὰ. Ἄκουσε ἔξω τὸν κρότο τῆς βροχῆς.

Πάλι ἔπεσε σὲ σκέψεις. Ἐκφνικὰ αἰσθάνθηκε ἕνα φόβο ποῦ θάτρεχε στὸ ἄγνωστο μὲ μιὰ γυναίκα, ποῦ θὰ πολεμοῦσε νὰ ζήσει, πὼς θάκανε, πὼς πῶς.. Και μιὰ παράκληση τότε φάνηκε στὸ νοῦ του. Ζήτησε ἀπ' τὴν ψυχὴ τοῦ ἄσπρου ἀρμιού του, ποῦ τόσο τὸ ἀγαποῦσε, νὰ τὸν βοηθήσει.

Χαμογέλασε ποῦδε τί ἔκανε και κούνησε τὸ κεφάλι..

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

ΑΝΩΦΕΛΑ

I

Μιὰς γαλανῆς στὰ βᾶθη μου τὰ λόγια ἐφέγγανε βραδειᾶς· θωπείες γλυκὲς ἀπὸ παντοῦ νὰ μῶρχονται αἰσθανόμουν, ἀρώματα ἄφραστα, βαθειᾶ, σκοποὶ λυχνιστικοὶ ποῦ στὴν ψυχὴ μου ἀργόλυχναν τὴ λιγοθυμισμένη..

Και πάντα ἐθάδιζα, χλωμὸς μέσα στὰ πλήθη τὰ χλωμά· ὡς ποῦ ἔξαφνα ἐνοιωσα πὼς μέσα ἐκεῖ ἤμουν ἕνας ξένος· ξένος ποῦ ὅ,τι κι ἂν ἔλεγε δὲ θὰ τὸν ἄκουγε κανεὶς.

Κι ἀρώματα ἄφραστα μὲ πλημμυρίζανε, κι ὁλοένα μιὰς γαλανῆς στὰ βᾶθη μου τὰ λόγια ἀνθίζανε βραδειᾶς, κι ἐνοιωθα ρόδα κάπου ἐκεῖ νὰ φλέγονται σιμά μου !

II

Βαθειᾶ σταλάζαν βάλσαμα τ' ἀστέρια· μιὰν ἀδελφὴ ἴσους ποῦ ἤθελες νὰ γιάνω· μὲς τ' ὄνειρό μου ἐκεῖνο ἦσαν τὸ πλάνο, σὰν αὔρα μὲς σὲ λαῦρα καλοκαίρια. Πραῦντικὴ σὰ φῶς ἀπ' ἀγιοκαίρια τὰ λόγια σου πόσο ἦταν δὲν ξεχάνω· πόσο λευκά, πόσο ἀπαλὰ τὰ χέρια, στὸ φλογισμένο μέτωπό μου ἀπάνω.

Μ' ἀκόμα, ἄχ ! δὲν ξεχνᾶω πόσο και χᾶδια παρηγορητικὰ και λόγια κι ἔλη ἢ δρόσο ποῦ ἔπνεεν ἀπ' τὸ περιβόλι,

Ἄνήμπορα πόσο ἦταν νὰ μὲ γιάνουι, ἀνήμπορα πόσο ἦταν νὰ γλυκάνουν τὰ παγερά ποῦ μ' ἐπνιγαν σκοτάδια !

ΚΛΕΩΝ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

ΓΡΑΜΜΑ

Χαμογέλαει φωτόχαρος ὁ Ἄπριλης γεμάτος ἀπὸ λούλουδα, ἀπὸ μύρα. Τὸ χελιδόνι ἀνήσυχο, στὴ στέγη μὲ τέχνη ξαναχτίζει τὴ φωλιά του.

Μεγάλη ἡ μέρα, μὲ χυμοὺς μιᾶς νιότης θερμῆς, ποτίζει ὅλα τῆς γῆς τὰ σπλάχνα, μικρὴ ἢ νυχτιᾶ, ἀσημένια ἀπ' τὸ φεγγάρι σὰν τρυφερό, γοργὸ κυλάει τραγοῦδι.

Και φτάνει τὸ ἱερό, τὸ Μέγα Πάσχα, μὲ τὶς ἀγνές, ἀσύγκριτες χαρὲς του· και πάλι ἐγὼ, Μητέρα μου, μακρυνὰ Σου μὲ ξένους μοναχός, σ' ἄξενη χώρα.

Μὴν πικραθῆς : τὴ Μοῖρα τους οἱ ἀνθρώποι μὲ καρτερία νὰ ὑπομένουν πρέπει και δυνατοί, σὲ κάθε χτύπημά της, σὰ βράχοι νᾶν' στὴ λύσσα τῶν κυμάτων.

Μὲ πασχαλιὲς και κρίνα νὰ στολίσῃς τὰ βᾶζα· ἕνα λευκόμαλλον ἀρνάκι νὰ πάρῃς γιὰ τὴ σούβλα και νὰ βάψῃς κόκκινα αὐγὰ πολλὰ-πολλὰ σὰν πρώτα.

Κι' ἀπὸ ξανθόν, ἀγνὸ κερί λαμπάδα μεγάλη σὰν τὸ μπόι μου ν' ἀγοράσῃς και στὴν ὠραία μας ἐκκλησιᾶ νὰ σύρῃς ἀνώρας τῆς Ἀνάστασης τὴ νύχτα.

Ἐτσι, ἡ ψυχὴ μου ἀντάμα Σου, Μητέρα, θὰ φτερουγάη και μιὰ χαρὰ θὰ νοιώθῃ βαθειᾶ, καθὼς αὐτὴ ποῦ στὰ παλιὰ μας τῆς ἔδινες κρατώντας με ἀπ' τὸ χέρι.

Κι' ἂν ἴσως τὶς θερμὲς τὶς προσευχὲς Σου ὁ Πλάστης ὁ Πανάγιος εἰσακούσῃ και δώσῃ ἡ εὐλογημένη νάρθη μέρα ποῦ θὰ βρεθῶ στὴν ἀγκαλιά Σου πάλι,

Μιὰ Ἀνάσταση καινούργια, πιὸ μεγάλην ἀπ' ὅλες θὰ γιορτάσουμε, Μητέρα, κι' αὐγὴν-αὐγὴ τὴ λειτουργία θὰ πᾶμε νὰ κάνουμε, ποῦ ἀπὸ καιρὸ ἔχεις τάμα.

Μ. Δευτέρα 1921 ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΝΑ ΝΗΣΑΚΙ ΜΑΚΡΥΝΟ...

Ἄσπρα σπιτάκια στοῦ γλαυκοῦ γιαιλοῦ τὴν ἠσυχὴ ἄκρη, μακρυνὰ ἀπ' τοῦ κόσμου τὴ βοή, τοὺς πόνους και τὰ δάκρυα, περιστεράκια, λούζεστε και σὰς φιλεῖ τὸ κῆμα...

Ἐὖ ! Ἄς ἦταν ἡ ἔρμη μου ψυχὴ νᾶβρισκε αὐτοῦ ἕνα μνημα !

Γ. ΧΟΝΔΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΣΟΦΙΑ

Μέσα μου νοιώθω τή φριχτή, τοῦ κόσμου τὴν ἀνία.
Οἱ στίχοι πάνε πλαδαροί, σὲ μιὰ ἄρμονία νὰ σβύσουν,
Ἄνήμεροι ἀπ' τ'ἀνέκφραστο τίποτα νὰ λαλήσουν.
Προδότρα στάθηκε ἡ ζωὴ, προδότρα κι' ἡ φιλία.

Ἄλλοίμονο !... φτωχὴ καρδιά, πίστεψες στὴ θυσία...
Τὸν κόσμο δρίζει ὁ ἐγωϊσμός και ἐκεῖνοι θὰ εὐτυχίσουν,
Ποῦ μόνο καλοπέραση ἔδω κάτου θὰ ζητήσουν
Κι' ἀπ' ἄλλα ματαιώτερα εἶν' ἡ Τέχνη κι' ἡ Σοφία.

Γέρνεις, πεθαίνεις, παραλείς ... Χαράμισε ἡ ζωὴ σου !
Τὰ νειάτα σου πάνε ἄχαρα ! και σκοτεινὰ σιμώνουν
Τὰ γερατειά, ποῦ στὴ φωτιὰ σακάτη σὲ καρφώνουν.

Τὸ νοιώθει τώρα ἡ γνώση σου, τὸ νοιώθει κι' ἡ αἴσθησή σου
Πὼς εἶν' τοῦ μάταιου κόσμου αὐτοῦ, ἡ πειδὲ μεγάλη ἀλήθεια
Δυὸ θολὰ μάτια γαλανὰ και δυὸ, ποῦ πάλλουν στήθια.

ANGELUS

Πίσω ἀπ' τὰ καταπράσινα βουνά, ποῦ περιζώνουν
Τὴν ἤρεμη κοιλάδα, ποῦ οἱ ἀνέμοι δὲν σιμώνουν,
Πίσω ἀπ' τὰ καταπράσινα βουνά, ποῦ ἀντιβούζουν
Ἄπὸ τὸν ἤχο κοπαδιῶν λευκῶν, ποῦ κουδουνίζουν,
Ἄπὸ τὸν ἤχο κοπαδιῶν λευκῶν, ποῦ κουδουνίζουν,
Ἄπὸ τὸν ἤχο κοπαδιῶν λευκῶν, ποῦ κουδουνίζουν.
Ἄπὸ τὸν ἤχο κοπαδιῶν λευκῶν, ποῦ κουδουνίζουν.
Ἄπὸ τὸν ἤχο κοπαδιῶν λευκῶν, ποῦ κουδουνίζουν.
Ἄπὸ τὸν ἤχο κοπαδιῶν λευκῶν, ποῦ κουδουνίζουν.
Ἄπὸ τὸν ἤχο κοπαδιῶν λευκῶν, ποῦ κουδουνίζουν.

ΣΑΝ ΕΠΙΖΗΣΗΣ

Εἶνε γραφτό, πρὶν ἀπὸ Σέ, καλὴ μου, νὰ πεθάνω...
Σὲ κάθε κίνηση ἢ πνοή, λίγο ἀπ' τὴ ζήση χάνω;
Μὰ ἐσὺ τὴν ὥρα ποῦ θὰ ἰδῆς νεκρὸ τὸν σύντροφό σου
Τὸ θέλω νὰ μὴ λυπηθῆς. Θυμήσου σὰν ἐξοδῶσα
Πόσα μικρὰ χατήρια σου και πόθους σου ἐχτελοῦσα
Μονάχα γιὰ ν'ἀνθίζουσε οἱ χαρὲς στὸ πρόσωπό σου.
Τώρα, ποῦ θὰ μὲ θάψουνε στὸ μαῦρο κοιμητήρι;
Γλυκειά μου, κάνε τὸ στερνό, ποῦ σοῦ ζητῶ χατήρι:
Μὴ λυπηθῆς, και στὴ μορφὴ σου ἄς μὴ καθίσῃ ἡ Λύπη
Πὲς πὼς αὐτὸς ποῦ πέθανε, δὲν πέθανε, μὰ λείπει.
Σ' ἐπρόδωσε μὲ τὴ Θανή, ποῦ πῆρε φιλενάδα.
Μὴ γίνῃς τοῦ κυπαρισιοῦ λοιπὸν ἡ Ἄμαδρυάδα
Σκια τῶν δέντρων νὰ θρηνεῖς κάποιον ἀναξίτῳ σου
Ἄπὸ μὴ ἀσκημίσεις τὸ γλυκό, στὰ δάκρυα πρόσωπό σου...
Μὰ μέσ' στὰ χέρια τοῦ ἐκλεχτοῦ, ποῦ δὲν τοῦ νοιώθω ζήλεια
Ἐρχοῦ στὸ χῶμα μου, γλυκειά, τὰ πορφυρὰ τὰ δειλία
Κι' ἐκεῖ μέσ' σ' ἕνα βουερὸ κελάιδισμα φιλοῦ
Πλέκε καινούργιους ἔρωτες, στὸν τάφο ἐνὸς παληοῦ.

Γ. Α. ΡΟΗΣ

ΒΡΑΔΥΑ

Μὲς στοῦ χειμῶνα τὴ βραδυὰ τὴν παγωμένη,
στὴ μακρυνὴν αὐτὴ, τὴν ἔρημη ἐξοχή,
μὲς στὰ νερὰ δὲς ἡ σελήνη πὼς διαβαίνει,
ποῦ τὰ βραντίζει μὲ ψυχάλες ἡ βροχή,
μὲς στὰ νερὰ δὲς ἡ σελήνη πὼς διαβαίνει.

Κι' εἶναι παράξενα, σὰ μέρα φωτισμένη
και μὲς στὸ φῶς ἐμεῖς περνοῦμε μοναχοί,
σὰ δυὸ λευκοὶ ἴσκιοι στὴ βραδυὰ τὴν παγωμένη
κάτω ἀπὸ τὴν ψιλὴν, ἀτέλειωτη βροχή,
μὲς στοῦ χειμῶνα τὴ βραδυὰ τὴν παγωμένη.

Σὰ στ' ὄνειρό μας νὰ τὴν εἶχαμε εἰδωμένη
τὴ βροχερὴν αὐτὴ, τὴν ἔρημη ἐξοχή
κι' ὡς ἀπὸ κόσμο ἰδανικὸν ἀναστημένον,
δίχως τὸ βῆμα μας καθόλου ν' ἀντηχῆ
περνοῦμε—σὰ νὰ τὴν ξανάχαμε εἰδωμένη.

Κάποια παλιὰ χαρὰ μας ποῦ ἦταν πεθαμμένη
ἀπὸ καιρὸ μὲς στὴ θλιμμένη μας ψυχῇ,
μιὰ ἐρωτικὴ χαρὰ γλυκὰ μᾶς ἀνασταίνει
ἡ μακρυνὴ και σεληνόλουστη ἐξοχή,
κάποια χαρὰ ποῦ ἦτανε μέσα μας θαμμένη.

ΜΙΧ. Δ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΗ ΒΡΥΣΗ

Στὴ βρύση ποῦ ἐπηγαίναμε μαζί,
στὸ κρῦο νερὸ νὰ σβύσουμε τὸν πόνο,
ξεκίνησα νὰ πάω, νὰ ἰδῶ ἂν ζῆ
ἢ πέθανε ἡ ἀγάπη μὲ τὸ χρόνο.

Μεσοδρομὲς τὸ γέρο-πλάτανο εἶδα,
(στὴ ρίζα του δὲ μοῦδωκες ἐλπὶδα ;)
τὸ βράχο τὸ λευκὸ πὶδὸ κεῖ (ἕνα δειλί
κεῖ-δὰ, σὲ πρωτοφιλήσα στὰ χεῖλη).

Κι' ὅταν στερνὰ πλησιαζα στὴ βρύση,
ξάφνου τρέμουν λιγοῦν τὰ γόνάτά μου·
δὲν μπόρεσε ἡ ψυχὴ μου ν' ἀντικρύσῃ
τὸν τόπο ποῦ μοῦ πῆρες τὴ χαρὰ μου.

Και γύρισα μὲ βουρκομένα μάτια
σέρνοντας τῆς καρδιάς μου τὰ κομμάτια.

Μ. ΓΙΑΝΝΑΤΟΣ

ΛΕΩΝΙΔΑ ΑΝΤΡΕΓΙΕΒ

Ο ΩΚΕΑΝΟΣ
ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΣΕ ΕΠΤΑ ΕΙΚΟΝΕΣ

ΕΙΚΟΝΑ ΕΒΔΟΜΗ

...— Εἶναι οἱ φίλοι σου αὐτοί, Χάγγαρτ ! Εἶμαι τόσο
χαρούμενη ποῦ τοὺς βλέπω. Ἐλεγε, Γάρτ, ναί, ἔλεγε,
πὼς ἔχουν ἔλως διόλου διαφορετικὰ πρόσωπα ἀπὸ τοὺς
δικούς μας ἐδῶ, κι' αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια. Ὡ, τί ἀλήθεια ποῦ
εἶναι ! Και οἱ δικοὶ μας ἔχουν ὁμορφα πρόσωπα,—μὴ θαρ-
ρεῖτε πὼς οἱ ψαράδες μας εἶναι ἀσχημομούρηδες,—μὰ κεί-
νοι δὲν ἔχουν αὐτὰ τὰ βαθεῖα και φοβερὰ σημάδια τῶν
πληγῶν. Μ' ἀρέσουν πολὺ, σὲ βεβαιῶνω Γάρτ... Ἐσεῖς,
σίγουρα, θάσαστε φίλος τοῦ Χάγγαρτ, ἔχετε τόσο αὐστηρὰ
μὰ και γλυκὰ μάτια ;... Μὰ σεῖς σωμαίνετε ; Γιατί σωμαί-
νουν Χάγγαρτ, μήπως τοὺς ἀπαγόρευες νὰ μιλᾶν ; Και
γιατί και σὺ ὁ ἴδιος σωμαίνεις Χάγγαρτ—Χάγγαρτ !

(Λουσμῆνος ἀπὸ τὸ ἄστατο φῶς τῶν δαυλῶν, στέκει ὁ
Χάγγαρτ, κι' ἀκούει μὲ ἀπάθεια τὴ γοργὴ και χαραγμένη
κουβέντα. Τρεμοσβύνει ἀνήσυχτα τὸ μέταλλο τῶν ὅπλων
και τῶν στολῶν, ἡ φλόγα παίζει και στὰ πρόσωπα ἐκεί-
νων, ποῦ ἄφωνα κλοισὶ τριγυρίζουν τὸν Χάγγαρτ—εἶναι
οἱ σύντροφοι, οἱ φίλοι του. Και στὸ βάθος γίνεται ἕνα ἄλλο
παχνίδι : ἐκεῖ χορεύει σιωπηλὰ ἕνα μεγάλο καράβι και
σκορπᾷ στὰ μαῦρα κύματα τὰ φῶτα του, και τὸ μαῦρο
νερὸ παίζει μαζί τους—τὰ πλέκει σὰν κοτσίδες κοριτσιοῦ,
τὰ σβύνει και πάλι τ' ἀνάθει. Φλύαρη βουή και πάφλα-
σμα—και φριχτὴ σιγή, τῶν ραμένων, ἀπὸ κάποια ἄγνωστη
δύναμη, ἀδελφικῶν ἀνθρώπων χειλιῶν.)

— Σ' ἀκούω Μαριέτ (λέγει στὸ τέλος ὁ Χάγγαρτ.) Τί
θέλεις, Μαριέτ ; Δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ σὲ πείραξε κανεὶς,
τοὺς εἶχα ἀπαγορέψει ν' ἀγγίξουν τὸ σπῆτι σου.

— Ὡ, ὄχι, Χάγγαρτ, ὄχι : δὲν μ' ἐπείραξε κανένας :
(ἀναφωνεῖ εὐθυμα ἡ Μαριέτ.) Μὰ δὲν σ' ἀρέσει μήπως, ποῦ
κρατᾶω στὰ χέρια τὸν μικρούλη Νόννη;—Τότε θὰ τὸν ἀπο-
θέσω νὰ ἐδῶ χάμω, ἀνάμεσα στὰ βράχια. Ἐδῶ θάνα ζε-
στὰ και κόμοδα σὰν στὴ κούνια. Νὰ ἔτσι ! Μὴ φοβᾶσαι νὰ
τὸν ξυπνήσῃς Γάρτ, κοιμᾶται βαθεῖα κεῖ δὲν ἀκούει τίποτα.
Μπορεῖ κανεὶς νὰ φωνάζῃ, νὰ τραγουδᾷ, νὰ ρίχνει πιστο-
λιές... τὸ ἀγοράκι μου ἔχει τόσο καλὸν ὕπνο.

— Τί θέλεις Μαριέτ ; Δὲν σὲ φώναξα νὰ ἔρθῃς ἐδῶ,
και δὲν μ' ἀρέσει ποῦ ἦρθες.

— Βέβαια, δὲν μὲ φώναξες ναρθῶ ἐδῶ Χάγγαρτ, ναί
βέβαια ! Μὰ σὰν ἄρχισε ἡ πυρκαϊά, σκέφτηκα τώρα ἔχω
φῶς νὰ περπατήσω, τώρα δὲν θὰ σκοτῆζω κι' ἐγὼ ἦρθα.
Δὲν θὰ τοὺς κακοφανεῖ τοὺς φίλους σου, Χάγγαρτ, ἂν τοὺς
παρακαλέσω νὰ τραδηχτοῦνε λίγο πὶδὸ πέρα ; Ἐχω κάτι
νὰ σοῦ πῶ, Γάρτ... αὐτὸ βέβαια, ἔπρεπε νὰ τῶχα κάμει
πρωτῆτερα, τὸ καταλαβαίνω Γάρτ μὰ τώρα μόλις τὸ θυ-
μήθηκα, ἦταν τόσο φωτεινὸς ὁ δρόμος !

(Ὁ Χάγγαρτ λέγει σκυθρωπῶ :

— Τραδηξοῦ πὶδὸ πέρα, Φλέριο, και σεῖς τραδηχτήτε
μαζί του.

(Ἐκεῖνοι ἀποτραβιῶνται)

— Λοιπὸν, τί εἶν' αὐτὸ ποῦ θυμήθηκες, Μαριέτ ! Λέγει
Ἐγὼ φεύγω γιὰ πάντα ἀπὸ τὸν θλιβερό σας τόπο ὅπου
βλέπει κανεὶς τόσο βαρεῖα ὄνειρα, ὅπου και οἱ πέτρες
ἀκόμη ὄνειροπωλοῦν γεμάτες λύπη κι' ἐγὼ τὰ ξέχασα ἔλα.

(Τρυφερὰ και πειθήνια, ζητώντας προστασία και χᾶδι
προσπέφτει ἡ γυναίκα στὸ χέρι του.)

— Ὡ, Χάγγαρτ, ὦ ἀγαπημένε μου Χάγγαρτ ! Δὲν θὰ
τοὺς κακοφάνηκε βέβαια ποῦ τοὺς εἶπα τόσο πρόστυχα νὰ
φύγουν ; Ὡ ἀγαπημένε μου Χάγγαρτ ! Τὸ γαλόνι σου μοῦ
γρατζουνάει τὸ μάγουλο, μὰ εἶναι τόσο εὐχάριστο αὐτό.
Ἐσεῖς δὲν μ' ἀρεσε ποτέ, ποῦ φοροῦσες τὰ ροῦχα τῶν ψα-
ράδων μας, δὲν σοῦ πήγαιναν καθόλου, Χάγγαρτ, μὰ ἔλο
λέγω ἀνοησίες, και σὺ θυμώνεις, Γάρτ. Συχώρεσέ με.

— Σήκω πάνω !

— Ἐτσι γονάτισα, γιὰ μιὰ στιγμοῦλα. Νᾶμαὶ σηκώ-
θηκα. Μὲ ρωτᾶς, τί θέλω ; Νά, τί θέλω : πάρε με μαζί σου
Χάγγαρτ. Ἐμένα και τὸν μικρούλη Νόννη, Χάγγαρτ !

(Ὁ Χάγγαρτ κάνει ἕνα βῆμα πίσω :)

— Αὐτὸ τὸ λὲς ἐσὺ, Μαριέτ, νὰ σὲ πάρω μαζί μου ;
Ἴσως νὰ κορρῶδεύεις, γυναίκα ; Ἡ μήπως ξαναδὲλῶ ὄνειρο ;

— Ναί, αὐτὸ τὸ λέγω ἐγὼ : πάρε με μαζί σου. Εἶναι
τὸ καράβι σου αὐτό ; Πόσο εἶναι μεγάλο κι' ὁμορφο, κι'
ἀρμενίζει μὲ μαῦρα πανιά, τὸ ξέρω. Πάρε με στὸ καράβι
σου Γάρτ. Θὰ πεις τὸ ξέρω : δὲν ἔχωμε γυναῖκες μέσα εἰς
καράβι, μὰ ἐγὼ δὲν θάμαι γυναίκα : θάμαι ἡ ψυχὴ σου
Χάγγαρτ, θάμαι τὸ τραγοῦδι σου, οἱ σκέψεις σου Χάγγαρτ.
Κι' ἂν πρέπει νὰ γίνεται κι' αὐτό, ἄς εἶναι : ἄς ποτίζει ὁ
Χόρρε ντζιν τὸν μικρούλη Νόννη—εἶναι γερὸ παιδάκι.

— Ἐ, Μαριέτ ! (λέγει ἀπειλητικὰ ὁ Χάγγαρτ :) Μή-
πως θέλεις και πάλι νὰ σὲ πιστέψω—Ἐ Μαριέτ ! Μὴ φλυα-
ρεῖς γιὰ πράγματα ποῦ δὲν γνωρίζεις, γυναίκα. Ἡ μήπως
αὐτὲς οἱ πέτρες μαγεύουν και μεθοῦν τὸ κεφάλι μου. Ἄ-
κοὺς βουητὰ και σάμπως φωνές ;—εἶναι ἡ θάλασσα ποῦ
μὲ περιμένει. Μὴ μοῦ κρατᾶς λοιπὸν τὴν ψυχὴ. Ἄφησέ
την ἐλεύθερη, Μαριέτ.

— Σῶπα, Χάγγαρτ ! Τὰ γνωρίζω ἔλα. Σάμπως δὲν
ἦρθα ἀπὸ φλογισμένο δρόμο, σάμπως δὲν εἶδα αἵματα
ἀπόψε. Σῶπα Χάγγαρτ ! Μὰ γὼ εἶδα κεῖ κάτι ἄλλο, κι'
αὐτὸ ἦταν πὶδὸ φριχτὸ ἀκόμη Χάγγαρτ. Ὡ, ἂν μπορούσες
νὰ μὲ καταλάβῃς. Εἶδα δειλοὺς ἀνθρώπους ποῦ ἐφευγαν,
χωρὶς νὰ ὑπερασπίζωνται. Εἶδα κουλουριασμένα ἀχόρταγα
δάχτυλα γυρτὰ σὰν τῶν πουλιῶν, Γάρτ—κι' ἀπὸ τὰ δά-
χτυλα αὐτὰ, ξεσφίγγοντάς τα, ἐβγαζαν χρυσάφι. Κι' ἄξα-
φνα εἶδα ἕναν ἄντρα, ποῦ ἐκλαιγε—γιὰ σκέψου μοναχά,
Χάγγαρτ ! Τοῦ ἔπερνάν τὸ χρυσάφι και κείνος ἐκλαιγε.

(Γελά μὲ κακία. Ὁ Χάγγαρτ κάνει ἕνα βῆμα πρὸς αὐ-

τήν και βάζει τὸ βαρὺ τοῦ χέρι στὸν ὤμο της).

— Ἔτσι, ἔτσι, Μαριέτ. Πές παρακάτω, κοριτσάκι μου, ἀς περιμένει ἡ θάλασσα.

(Ἡ Μαριέτ τοῦ σφίγγει τὸ χέρι κι' ἐξακολουθεῖ :)

— Μὰ ὄχι πιὰ! — σκέφτηκα γώ. — Κάθε ἄλλο παρ' ἀδέρφια μου εἶναι αὐτοῖ! — Σκέφτηκα γὼ και γέλασα. — Ἐνῶ ὁ πατέρας φώναζε στοὺς δειλοὺς : « Πάρτε τοὺς γάντζους και βαρᾶτε τους ! » — μὰ ἐκείνοι τρέχουν. Ὁ πατέρας εἶναι τόσο καλὸς ἄνθρωπος !

— Ὁ πατέρας εἶναι καλὸς ἄνθρωπος ! (ἐπιβεβαιώνει με χαρὰ ὁ Χάγγαρτ).

— Τόσο καλὸς ἄνθρωπος ! Κεῖνη τὴ στιγμή ἕνας ναύτης ἔγυρε παρὰ πολὺ κοντὰ στὸ Νόννη — ἴσως και νὰ μὴν ἤθελε νὰ κάμῃ κανένα κακό, μὰ ἔγυρε πιὰ πάρα πολὺ, κι' ἐγὼ τὸν πυροδόλησα με τὸ πιστόλι σου. Δὲν πειράζει ποὺ πυροδόλησα ἕναν δικό μας ναύτη ;

(Ὁ Χάγγαρτ ξεκαρδίζεται στὰ γέλια :)

— Εἶχε κωμικὰ μούρη ! Τὸν σκότωσες Μαριέτ ;

— Ὅχι. Δὲν ξέρω νὰ πυροβολῶ. Κι' ἦταν αὐτὸς ποὺ μοῦπε ποὺ βρισκόσουνα. Ὁ, Χάγγαρτ, ὦ ἀδερφέ μου ! (τὴν κόβουν ἀναφυλλητὰ — κι' ἐξακολουθεῖ με ὀργή κι' ἀντηχεῖ τὸ σφύριγμα τοῦ φυδιοῦ μέσα στὴ σερνάμενη φωνή της :)

— Τοὺς μισῶ ! Δὲν τοὺς βασάνισαν ἀρκετὰ, ἐγὼ θὰν τοὺς βασάνιζα πιὸ πολὺ, πιὸ πολὺ. Ὁ, μὰ τί δειλοὶ ποὺ ἦσαν οἱ παληάνθρωποι ! Ἀκουσέ με Χάγγαρτ : πάντα τὴ φοβόμουνα τὴ δύναμή σου, εἶχε πάντοτε γιὰ μένα κάτι τ' ἀκατανόητο και τὸ φριχτό. Ποὺ νᾶναι ὁ Θεὸς του ; — σκεπτόμουνα, κι' ἦμουν γεμάτη φόβο. Και σήμερα τὸ πρῶτ' ἀκόμῃ φοβόμουνα, μὰ νᾶ, ἦρθε ἡ νύχτα, κι' ἦρθε αὐτὴ ἡ φρίκη, κι' ἀπάνω σὲ φλογισμένο δρόμο ἔτρεξα σιμά σου : ἔρχομαι μαζί σου Χάγγαρτ. Πάρε με Χάγγαρτ : θάμαι ἡ ψυχὴ τοῦ καραβιοῦ σου.

— Ἡ ψυχὴ τοῦ καραβιοῦ μου εἶμαι γὼ Μαριέτ. Μὰ σὺ θᾶσαι τὸ τραγοῦδι τῆς λεύτερης πιὰ ψυχῆς μου, Μαριέτ ! Τὸ τραγοῦδι τοῦ καραβιοῦ μου θᾶσαι σὺ Μαριέτ. Εἰς ποὺ θὰ πᾶμε ; θὰ πᾶμε νὰ βροῦμε τὴν ἀκρη τοῦ κόσμου, ἄγνωστες χώρες, ἀγνωστα ἀκόμῃ τέρατα. Και τίς νύχτες θὰ μᾶς τραγοῦδαί ὁ πατέρας — ὤκεανὸς, Μαριέτ.

— Ἀγκάλιασέ με, Χάγγαρτ. Ἀχ, Χάγγαρτ δὲν εἶναι θεὸς ἐκείνος ποὺ κάνει δειλοὺς τοὺς ἄνθρώπους ! Θὰ πᾶμε νὰ βροῦμε καινούργιο θεό.

(Ὁ Χάγγαρτ ψιθυρίζει τριχυμιασμένος :)

— Εἶπα ψέμματα, πῶς τὰ ξέχασα εἰς — κι' αὐτὸ τόμαθα στὸ τόπο σας. Σ' ἀγαπῶ Μαριέτ, σὺν τὴ φωτιά. Ἔ, Φλέριο σύντροφε !

(Φωνάζει χαρούμενος :)

— Ἔ, Φλέριο σύντροφε ! Εἶσαι ἐτοιμὸς γιὰ τὸν χαιρετισμό ;

— Ἔτοιμος, καπετάνιε. Θὰ σαλέψουν τ' ἀκρογιάλια, ἅμα θὰ κελαιδίσουν τὰ χαιδεμένα μας.

— Ἔ, Φλέριο σύντροφε ! Μὴ δείχνεις μοναχὰ τὰ δόντια σου — δὲν σὲ πιστεύει κανεὶς ὡσπου δὲν δαγκώσεις ὁ ἴδιος. Ἐβαλες ὀδίδες, στρογγυλές στρογγυλές ἀπὸ χυτοσίδρομο καλές ὀδίδες ; Δῶστες φτερά, σύντροφε — ἀς σκορπιστοῦνε σὺν μαῦρα πουλιά σ' ἀκρογιάλι και στὴ θάλασσα.

— Ἔτοιμα καπετάνιε.

(Ὁ Χάγγαρτ γελᾷ)

— Μ' ἀρέσει νὰ σκέφτομαι, σὺν πετᾷ ἡ ὀδίδα, Μαριέτ. Μ' ἀρέσει τόσο πολὺ νὰ παρακολουθῶ τ' ἄδρατο πεταγμά της. Και σὺν τύχει κανεὶς στὸ δρόμο της — ἀς εἶναι ἔτσι χτυπάει ἡ μοῖρα μοναχῇ. Τί εἶναι τὸ σημάδι ; Μόνο οἱ κουτοὶ ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ σημάδι, ὁ διάβολος ὅμως κλεινοντας τὰ μάτια ρίχνει πέτρες — ἔτσι γίνεται πιὸ διασκεδάστικο τὸ σοφὸ παιχνίδι... Μὰ σὺ σωπαίνεις — τί σκέφτεσαι Μαριέτ ;

— Σκέφτομαι ἐκείνους. Ὅλο σκέφτομαι ἐκείνους.

— Τοὺς λυπᾶται ; (Κατσουφιάζει ὁ Χάγγαρτ).

— Ναί, τοὺς λυπᾶμαι. Μὰ ἡ λύπη μου — εἶναι τὸ μίσος μου, Χάγγαρτ. Τοὺς μισῶ, θὰν τοὺς σκότωνα ἀκόμῃ ἀκόμῃ !

— Θέλω γρήγορα νὰ πετάξω — τόσο εἶναι λεύτερη ἡ ψυχὴ μου. Ἐλα νὰ κάνουμε ἄστειτα Μαριέτ. Θὰ σοὺ πιά ἕνα αἰνίγμα μάντεψε το : γιὰ ποιὸν θὰ βροντήσουν τὰ κανόνια ; Νομίζεις γιὰ μένα. Ὅχι. Γιὰ σένα ; Ὅχι, ὄχι, μὰ ὄχι λοιπὸν Μαριέτ ! Γιὰ τὸν μικρούλη Νόννη, νὰ γιὰ ποιόνα, γιὰ τὸν μικρούλη Νόννη, ποὺ θὰ πατήσῃ γιὰ πρώτη φορὰ ἀπόψε στὸ καράδι. Ἄς ξυπνήσῃ με τὴ βροντὴ τὸν κανονίων — πόσο θ' ἀπορήσῃ ὁ μικρούλης μας Νόννη ! Και τώρα κάνε πιὸ σιγά, πιὸ σιγά, μὴν ἐνοχλεῖς τὸν ὕπνο του, μὴ χαλᾷς τὸ ξύπνημα τοῦ μικρούλη Νόννη.

(Θόρυθος, φωνές — πλησιάζει πολὺς κόσμος)

— Ποὺ εἶναι ὁ καπετάνιος ;

— Ἐδῶ. Ἄλτ, ὁ καπετάνιος εἶναι ἐδῶ !

— Ὅλοι τελείωσαν. Μπορεῖ νὰ τοὺς βάλει κανεὶς σὺ καλάθι σὺν ρέγγες.

— Ὁ ναύκληρος μας, εἶναι σωστὸ παληκάρη ! Εὐχάριστος ἄνθρωπος.

(Ὁ Χόρρε φωνάζει, εὐθυμος και μεθυσμένος :)

— Πιὸ σιγά, σατανάδες ! Ἡ δὲν βλέπετε πῶς ὁ καπετάνιος εἶναι ἐδῶ. Ξελαργίζονται σὰ τὰ θαλασσοπούλια ἀπάνω σ' ἕνα ψόφιο δελφίνι.

(Ἡ Μαριέτ τραδιέται κάμποσα βήματα πλαγί ἐκεῖ ὅπου κοιμάται ὁ μικρὸς Νόννη.)

ΧΟΡΡΕ. — Νάμας κ' ἦρθαμε, καπετάνιε. Δὲν χάθηκε κανένας ἀπὸ μᾶς καπετάνιε. Μὰ τὰ γέλια ποὺ κάναμε μιὰ φορὰ, Νόννη !

ΧΑΓΓΑΡΤ. — Κάτι πολὺ νωρὶς ρούφηξες κι' εἰς Χόρρε. Μίλα γιὰ τὴ δουλειά.

ΧΟΡΡΕ. — Ἔτοιμος ! Ἡ δουλειὰ γίνηκε, καπετάνιε. Τὰ λεφτά μας τὰ μαζέψαμε εἰς, πιὸ καλὰ κι' ἀπ' τοὺς βασιλικούς φορατζήδες. Δὲν μπόραγα νὰ ξεχωρίσω ποτὶ λεφτὰ εἶναι δικὰ μας και ποτὶ δικὰ τους και τὰ μαζέψαμε εἰς. Μὰ σὺν ἔχουν και λίγο χρυσάφι σκαμμένο πουθενά, συμπάθα μας, καπετάνιε ἐμεῖς δὲν εἶμαστε χωριάτηδες, γιὰ νὰ ὀργώσωμε τὴ γῆ.

(Γέλια. Γελᾷ κι' ὁ Χάγγαρτ.)

— Ἄς σπεῖρουν, ἐμεῖς θὰ θερίσωμε.

— Χρυσόλογα. Νόννη. Ἔ, Τσίμμη, ἄκου τί λέει ὁ καπετάνιος. Μὰ και κάτι ἄλλο : θυμώνεις, δὲν θυμώνεις, δουλειὰ δική σου, τὴν μουζίκα τὴν κομμάτισα εἰς, τὴν εἰ-

καμα συντρίμια. Γιὰ δεῖξε μου τὴν πίπα σου, Πετιού ! Βλέπεις Νόννη δὲν τόκαμα μονιάς, ὄχι. Τὸν πρότεινα νὰ παίξῃ τὸ ντῆν, και κείνος εἶπε πῶς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα δὲν γίνεται. Ὅστερα τρελλάθηκα και τόβαλε στὰ πόδια.

Ἐκεῖ ὀλονῶν τοὺς ἔστριψε καπετάνιε. Ἔ, Τσίμμη γιὰ δεῖξε μας τὰ γένια σου ! Μιὰ γρηὰ τοῦ ξερίζωσε τὰ μιὰ γένια, καπετάνιε, και τώρα πιὰ δὲν μοιάζει τίποτε. Ἔ, Τσίμμη. Κρύφτηκε, ντρέπεται νὰ φανερωθεῖ, καπετάνιε. Και κάτι ἄλλο ἀκόμῃ : ὁ παπᾶς ἔρχεται κατὰ δῶθε.

(Ἡ Μαριέτ ἀναφωνεῖ)

— Ὁ πατέρας !

(Ὁ Χόρρε μ' ἐκπληξή :)

— Μπά, ἐσὺ εἶσαι ; Ἄν ἦρθε νὰ σοὺ παραπονεθεῖ, καπετάνιε τότε μάθε : ὁ παπᾶς λίγο κόντεψε νὰ σκοτώσει ἕναν ναύτη. Μὰ κι' αὐτὴ ἀκόμῃ. Τὸν παπᾶ πρόσταξα κι' εἰς νὰ τόνε δέσουν....

— Σκασμός !

— Δὲν καταλαβαίνω, Νόννη, τὰ καμώματά σου.....

(Ὁ Χάγγαρτ με συγκρατημένη ὀργή.)

— Θὰ διατάξω νὰ σὲ βάλουν στὰ σίδερα ! Σκασμός !

(Με περισσότερὴ ὀργή :)

— Τολμᾶς νὰ μοὺ ἀντιλέγεις, σκουλίκι ! Ἐσὺ....

(Ἡ Μαριέτ τὸν κροειδοποιεῖ :)

— Γάρτ ! Ἐφεραν τὸν πατέρα.

(Κάμποσοι ναῦτες φέρνουν τὸν δεμένο ἄδδᾶ. Τὰ ρουχὰ του εἶναι ἀκατάστατα, τὸ πρόσωπο ταραγμένο και χλωμό. Ἀτενίζει με κάποια ἀπορία τὴν κόρη του και χαμηλώνει τὰ μάτια. Ἀναστενάζει.)

— Λεῖστε τον ! (λέγει ἡ Μαριέτ.)

(Ὁ Χάγγαρτ τὴν διωρθώνει συγκρατημένα :)

— Ἐδῶ μόνον ἐγὼ προστάξω, Μαριέτ — Χόρρε λύστε.

(Ὁ Χόρρε ξετυλίγει τοὺς κόμπους. Σιγή.)

ΑΒΒΑΣ. — Καλημέρα, Χάγγαρτ.

ΧΑΓΓΑΡΤ. — Καλημέρα Ἄδδᾶ.

ΑΒΒΑΣ. — Ὁμορφη νυχτιὰ μᾶς πρόσφερες, Χάγγαρτ !

(Ὁ Χάγγαρτ μιλεῖ συγκρατημένα.)

— Μοὺ εἶναι δυσᾶρεστο νὰ σὲ βλέπω — γιὰ τὴν ἦρθε ἐδῶ ; Πήγγαίνε στὸ σπῆτι, παπᾶ, κανεὶς δὲ θὰ σὲ πειράξῃ. Πᾶνε ψάρια... και τί ἄλλο ἀκόμῃ ἔκανες ἐκεῖ ; ἄχ, ναί : ἔγραφες προσευχὲς, ἐμεῖς ὡς τόσο περναίμε τὸν ὤκεανό : μάθε πῶς κ' ἡ κόρη σου ἔρχεται μαζί μου. Βλέπεις αὐτὸ τὸ καράδι ; — εἶναι δικό μου. Κρίμα ποὺ δὲν νοιώθεις ἀπὸ καράδι — θὰ γέλαγες ἀπὸ χαρὰ, βλέποντας ἕνα τέτοιο ἔξοχο καράδι... Γιὰ τὴν σωπαίνεις Μαριέτ ; Πές του το ἐσὺ.

ΑΒΒΑΣ. — Προσευχὲς ! Και σὲ ποῖα γλώσσα ; Μήπως ἀνακάληψες ἐσὺ, καμμιά καινούργια γλώσσα, στὴν ὁποῖα οἱ προσευχὲς φτάνουν ὡς τὸν Θεό ; Ἀχ Χάγγαρτ, Χάγγαρτ !

(Κλαίει κρύβοντας με τὰ χέρια τὸ πρόσωπο, ὁ Χάγγαρτ ἀνήσυχια :)

— Κλαίς, Ἄδδᾶ.

ΜΑΡΙΕΤ. — Κοίταξε, Γάρτ κλαίει. Ὁ πατέρας δὲν ἐκλαίγει ποτέ. Φοβοῦμαι Γάρτ.

(Ὁ Ἄδδᾶς παύει πιὰ νὰ κλαίει. Ἀφου ξεφύσησε βαθεῖα, ξεραδῆχει, ἀναστενάζει και λέγει :)

— Δὲν ξέρω πῶς σὲ λένε : Χάγγαρτ, ἡ διάβολο, ἡ και κάπως ἄλλοιώτικα ἀκόμῃ : ἦρθα με μιὰ παράκληση σὲ σένα. Τ' ἀκούς ληστή, με μιὰ παράκληση. Μὰ πές στοὺς ἄνθρώπους σου, νὰ μὴ χαμογελοῦν : δὲν μ' ἀρέσει αὐτό.

(Ὁ Χάγγαρτ σκυθρωπά :)

— Σύρε στὸ σπῆτι σου, παπᾶ ! Ἡ Μαριέτ θὰ μείνει μαζί μου.

— Ἔ, και δὲν μένει μαζί σου, ἐμένα δὲν μοὺ χρειάζεται, μ' ἂν τὴ θέλεις ἐσὺ πάρτηνε. Πάρτην Χάγγαρτ. Ἀλλὰ μοναχά.....

(Γονατίζει — ψυθιρίσματα ἀπορίας. Ἡ Μαριέτ τρομαγμένη κάνει ἕνα βήμα πρὸς τὸν πατέρα της.)

— Πατέρα ! Ἐσὺ στὰ γόνατα !

ΑΒΒΑΣ. — Ληστή, δῶσέ μας ἐκεῖνα τὰ λεφτά. Ἐσὺ θ' ἀρπάξεις ἀκόμῃ, μὰ τὰ λεφτὰ αὐτὰ δός μας τα, σὲ πακαλῶ, δός με τα ἐμᾶς. Εἰσαι νέος ἀκόμῃ, ἐσὺ θ' ἀρπάξεις ἀκόμῃ.

ΧΑΓΓΑΡΤ. — Τρελλάθηκες ! Τί ἄνθρωπος μωρέ κι' ἕναν διάβολο μπορεῖ νὰ φέρει ὡς τὴν ἀπελπισία ! Ἄκου, παπᾶ, σοὺ φωνάζω και σοὺ λέγω : ἀπλοῦστατα τρελλάθηκες !

ΑΒΒΑΣ. — (στὰ γόνατα.) Ἴσως και νὰ τρελλάθηκα, μὰ τῆ Θεῶ δὲν ξέρω. Μωρέ μου ληστή, ἀγαπημένε, μὰ τί σοὺ κοστίζει ἐπὶ τέλους : δός μας αὐτὰ τὰ λεφτά. Τοὺς λυπᾶμαι τοὺς παληάνθρώπους ! Γιὰ τὴν χαιρόνταν τόσο οἱ παληάνθρωποι : φούντωσαν, σὺν τὴν γέρικη ἀγριοδαμασκηγιὰ, ποὺ τῆς εἶχαν μείνει μοναχὰ τ' ἀγκάθια και τὸ γδαρμένο πετσί. Εἶναι ἄμαρτωλοὶ ποῦναι ὡς τόσο : μὰ σάμπως παρακαλῶ τὸν θεὸ γι' αὐτούς : ἐσένα παρακαλῶ. Μικρέ μου, ληστή, ἀγαπημένε....

(Ἡ Μαριέτ βλέπει μιὰ τὸν Χάγγαρτ, μιὰ τὸν πατέρα της. Ὁ Χάγγαρτ διστάζει. Ὁ Ἄδδᾶς μουρμουρίζει :)

— Θέλεις νὰ σ' ὀνομάσω γιὸ μου, ἐσένα τὸν ληστή ;

Ἔ, λοιπὸν, ὀρίστε... γιὸ μου... ἔτσι κι' ἔτσι δὲν θὰ σὲ ξαναδῶ πιὰ. Ὅλο τὸ ἴδιο κάνει ! Σὺν ἀγριοδαμασκηγιὰ ἐφούντωσαν — ἄχ θεέ μου, αὐτοὶ οἱ παληάνθρωποι, αὐτοὶ οἱ γεροπαληάνθρωποι.

(ὁ Χάγγαρτ σκυθρωπός :)

— Ὅχι.

— Ἔ, τότες εἶσαι ὁ διάβολος ὁ ἴδιος, νᾶ, ποιὸς εἶσαι, εἶσαι ὁ διάβολος ! (μουρμουρίζει ὁ Ἄδδᾶς, και σηκώνεται με δυσκολία ὀρθός.)

(Τρίζει μ' ὀργή τὰ δόντια του ὁ Χάγγαρτ.)

— Στὸ διάβολο θέλεις νᾶν τὴ πουλήσῃς τὴ ψυχὴ σου, ναί ; Ἔ Ἄδδᾶ, — τὸ ὅτι ὅμως ὁ διάβολος πληρώνει με κάλπικα νομίσματα δὲν τῶξερεις ἴσαμε τώρα. Φέρε δῶ τὴ λαμπάδα ναύτη !

(Ἀρπάζει ἕνα δαυλὸ και τὸ σηκώνει ψηλὰ ἐπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι — και ντύνει με φλόγα και καπνὸ τὴν ἀγριαμορφή του.)

— Κοίταξε, ἐγὼ εἶμαι. Βλέπεις ; Και τώρα ζήτησε ἀκόμῃ σὺν τολμᾶς.

(Πετάει τὸν δαυλὸ. Τί νὰ ὀνειρεύτηκε ἀραγες ὁ Ἄδδᾶς σ' αὐτὸν τὸν τόπο, τὸν μεστὸ τερατώδηκα ζνεῖρα ; Ὁ τόσο με φρίκη τρέμοντας μ' ἔλο τὰ πάχος τοῦ κορμιτοῦ του, χειρονομώντας ἀδύναμα — ὑποχωρεῖ πρὸς τὰ πίσω. Στρέφει :

βλέπει τὴ λάμψη τοῦ μετάλλου, τὰ σκοτεινὰ καὶ φοβερὰ πρόσωπα, ἀκούει τ' ὀργίλο παφλάρισμα τοῦ νεροῦ καὶ σκεπάζοντας τὸ κεφάλι μὲ τὰ χέρια, φεύγει βιαστικά. Ἀναπηδάει ξαφνικὰ ὁ Χόρρε καὶ τὸν χτυπάει μὲ τὸ μαχαίρι στὴν πλάτη).

— Γιατί; (ἀρπάζει ὁ Ἀββᾶς τὸ χέρι ποῦ τὸν χτύπησε.)
— Ἔτσι, γιὰ τὸ τίποτε!

(Ὁ Ἀββᾶς πέφτει καὶ πεθαίνει)

— Γιατί; (ἀναφωνεῖ ἡ Μαριέτ).
— Γιατί; (Βροντοφωνάζει ὁ Χάγγαρτ).

(Καὶ μὲ τὸ στόμα τοῦ Χόρρε, ἐρχόμενη ἀπὸ τ' ἄγνωστα βάρη ἀποκρίνεται μιὰ ξένη καὶ παράδοξη φωνή:)

— Ἐσὺ τὸ πρόσταξες νὰ γίνει.

(Στρέφει ὁ Χάγγαρτ καὶ βλέπει: τ' αὐστηρὰ καὶ σκυθρωπὰ πρόσωπα, τὴν ἀνήσυχη λάμψη τοῦ μετάλλου, τ' ἀκίνητο πτώμα: ἀκούει τὸ αἰνιγματικὸ κι' εὐθυμο πάφλασμα τοῦ κύματος. Καὶ σὲ μιὰ στιγμιαία φρίκη ἀρπάζει τὸ κεφάλι).

— Ποιὸς ἔχει προστάξει; Ἦταν ἡ θάλασσα ποῦ βούϊζε. Δὲν ἤθελα νὰ τὸν σκοτώσω—ὄχι, ὄχι!

(Μελαγχολικὲς φωνές:)

— Ἐσὺ πρόσταξες. Τ' ἀκούσαμε. Ἐσὺ πρόσταξες.

(Ὁ Χάγγαρτ ἀκούει ἀνασηκῶνοντας τὴ κεφαλή, καὶ βάζει ξαφνικὰ δυνατὰ χάχανα:)

— Ἀχ, σατανάδες! Σατανάδες! Τί θαρρεῖτε; γι' αὐτὸ ἔχω δυὸ αὐτιά γιὰ νὰ μοῦ λένε ψέμματα στὸ καθένα; Στὰ γόνατα, ὄχι!

(Ρίχνει χάμω τὸν Χόρρε)

— Στὴν κρεμάλα! Ἐγὼ ὁ ἴδιος θὰ ζούλιζα τὸ φαρμακερὸ σου κεφάλι—μ' ἄς τὸ κάνουνε ἐκεῖνοι. Ἀχ, διαδύλοι! Στὴν κρεμάλα!

(Ὁ Χόρρε ὀλολύζει βάνουσα:)

— Ἐμένα καπετάνιε; Ἦμουνα ἡ παραμάννα σου, Νόννη.

— Σκάσε, ὄχι!

— Ἐγὼ, Νόννη; Ἦ παραμάννα σου; Γρυλλίζει σὰ τὸ γουρουνόπουλο μέσα στὴ σκάφη—τὸ ξέχασες, Νόννη; (μουρμουρίζει λυπητερὰ ὁ ναύτης).

— Ἐμπρὸς (ἀναφωνεῖ αὐστηρὰ ὁ Χάγγαρτ πρὸς τὶς μαύρες φάλαγγες:) Πάρτε τον!

(Σιμῶνουν κάμποσοι ἄνδρες, ὁ Χόρρε σηκώνεται.)

— Ἀφοῦ κι' ἐμένα, τὴν παραμάννα σου, θὰ πει πὼς ἐγείνανε ὀλότελα, Νόννη! Ἐμπρὸς, ὑπακοή στὸν καπετάνιο! Πάρτε με! θὰ σὲ χορτάσω κλάφες, Τόμμου. Εἶσαι πάντα ὁ μπαλωματῆς μου, ἐσὺ!

(Βαρὺ γέλοιο. Μερικοὶ ναῦτες, κάτω ἀπὸ τὸ βαρὺ βλέμμα τοῦ Χάγγαρτ κυκλώνουν τὸν Χόρρε. Μιὰ δυσαρεστημένη φωνή:)

— Ἐδῶ οὔτε ἓνα μέρος δὲν ἔχει γιὰ κρέμασμα. Οὔτε ἓνα δέντρο δὲν ὑπάρχει.

— Περιμένετε ὥσπου νὰ ἀναδοῦμε στὸ καράδι. Ἄς πεθάνει τίμια στὴν ἀντένα.

— Ἐέρω ἓνα δέντρο ποῦ βρῖσκεται ἐδῶ, μὰ δὲν τὸ λέγω. (λέει βραχνὰ ὁ Χόρρε) Ψάξτε μονάχοι σας. Μ' ἔκανες κι' ἀπόρησα γιὰ τὰ καλά, Νόννη. Σὰν φώναξες: στὴν κρεμάλα! Ἦσαν ἴδιος κι' ἀπαράλαχτος ὁ πατέρας σου—κι' ἐκεῖνος λίγο κόντεψε νὰ μὲ κρεμάσῃ μιὰ φορά. Γειά σου, Νόννη,

τώρα καταλαβαίνω πὰ τίς πράξεις σου. Ἐ, φέρτε ντζίν καὶ στὴ κρεμάλα!

(Ἀπομακρύνουν τὸν Χόρρε)

(Κανεὶς δὲν τολμᾷ νὰ πλησιάσῃ τὸν Χάγγαρτ: γεμάτος ἀκόμα ὀργή, βηματίζει μπρὸς καὶ πίσω μὲ μεγάλα βήματα. Στέκει, ρίχνει μιὰ γοργή ματιὰ στὸ πτώμα καὶ πάλι βηματίζει. Φωνάζει:)

— Φλέριο! Ἄκουσες νὰ προστάξω νὰ σκοτώσουν τοῦτον ἐδῶ;

— Ὁχι.

— Ἄν δὲν εὔρουνε δέντρο, νὰ προστάξω νὰ τὸν πνέουνε μὲ τὰ χέρια.

(Βηματίζει. Ἡ Μαριέτ γελᾷ σιγανὰ.)

— Ποιὸς γελᾷ; (ρωτᾷ μὲ ὀργή ὁ Χάγγαρτ).

Ἐγὼ (ἀποκρίνεται ἡ Μαριέτ). Σκέφτομαι πὼς τὸν κρεμᾶνε καὶ γελῶ. ὦ, Χάγγαρτ, ὦ, εὐγενικέ μου Χάγγαρτ! Ἡ ὀργή σου εἶναι ὀργή τοῦ θεοῦ, τὸ ξέρεις αὐτὸ; Ὁχι. Εἶσαι ἀστεῖος, εἶσαι γλυκός, εἶσαι τρομερὸς Χάγγαρτ, μὰ ἐγὼ δὲν σὲ φοβάμαι. Δὸς μου τὸ χέρι σου Γάρτ, σφίξε με δυνατὰ-δυνατὰ. Νὰ ἓνα γερὸ χέρι!

— Φλέριο—φιλε μου. Τ' ἀκουσες τί εἶπε; Λέει πὼς ἡ θάλασσα δὲν ψεύδεται ποτέ.

— Εἶσαι δυνατός, εἶσαι καὶ δίκαιος—ἤμουν τρελλή, δταν φρεθόμουνα τὴ δύναμή σου. Γάρτ μπορῶ νὰ κράξω τῆς θάλασσας: ὁ Χάγγαρτ εἶναι δίκαιος!

— Αὐτὸ εἶναι ψέμμα. Σῶπα Μαριέτ, σὲ μεθαίει τὸ αἷμα ἐγὼ δὲν ξέρω τί θὰ πει δικαιοσύνη.

— Ποιὸς τὸ ξέρει λοιπόν; Ἐσὺ, ἐσὺ Χάγγαρτ. Εἶσαι ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ Χάγγαρτ. Ἦταν ἀληθινὸ πὼς ἦτανε ἡ παραμάννα σου; ὦ ξέρω τί θὰ πῆ μιὰ παραμάννα: σὲ ταίιζε, σὲ μάθαινε νὰ περπατᾷς, τὴν ἀγαπᾷς σὰν μητέρα. Δὲν εἰν' ἔτσι Γάρτ—τὴν ἀγαπᾷς σὰ μητέρα; Ἐ λοιπόν, νὰ στὴν κρεμάλα Χόρρε!

(Γελᾷ σιγανὰ)

(Ἀπὸ τὴ μεριὰ ἐκεῖνη ἀπ' ὅπου πῆγανε τὸν Χόρρε, ἀκούγονται δυνατὰ καὶ παρατεταμένα χάχανα. Ὁ Χάγγαρτ στέκει μ' ἀπορία).

— Τί γίνεται ἐκεῖ;

— Εἶναι ὁ διάβολος ποῦ ὑποδέχεται τὴ ψυχὴ του (λέγει ἡ Μαριέτ).

— Ὁχι. Ἄφησε τὸ χέρι μου. Ἐ ποιὸς εἶναι ἐκεῖ;

(Ζυγώνει τὸ πλῆθος: γελαστὰ πρόσωπα, χάσχοντα στόματα—ἀλλὰ βλέποντας τὸν καπετάνιο, γίνονται σοβαροί. Οἱ φωνές ἐπαναλαμβάνουν ὀλοένα τὸ ἴδιο ὄνομα:)

— Ὁ Χόρρε! ὁ Χόρρε! ὁ Χόρρε!

(Καὶ παρουσιάζεται ὁ ἴδιος ὁ Χόρρε: ἀναμαλισταμένος, τσαλακωμένος,—ὡς τόσο εὐτυχημένος,—κόπηκε τὸ σκοινί. Ζαρώνοντας τὰ φρεῖδια τὸν περιμένει ἀμίλητος ὁ Χάγγαρτ.)

— Κόπηκε τὸ σκοινί, Νόννη (σεμνὰ, ἀλλὰ μ' ἀξιοπρέπεια λέγει ὁ Χόρρε βραχνὰ) Νὰ κι' οἱ ἄκρες! Ἐ, σεῖς ἐκεῖ: πιδ σιγά! Δὲν εἶναι δὰ καὶ τόσο ἀστεῖο. Ἄρχισαν ποῦ λὲς νὰ μὲ κρεμᾶν, μὰ τὸ σκοινὶ κόπηκε, Νόννη.

(Ὁ Χάγγαρτ βλέπει τὸ γέρικο, μεθυμένο, γεμάτο τρόμο—εὐτυχημένο ὡς τόσο πρόσωπό του—καὶ γελᾷ σὰν τρελλός. Καὶ μὲ τὸ ἴδιο γέλοιο παρόμοιο μὲ βρυχυθμό,

ἀποκρίνονται οἱ ναῦτες. Χορεύουν εὐθυμα ἐπάνω στὰ κύματα οἱ σκιὲς τῶν φώτων—λὲς καὶ γελοῦνε καὶ κείνες μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους).

— Μὰ γιὰ δὲς, Μαριέτ, μούρη ποῦ τὴν ἔχει (λέγει πνιγμένος στὰ γέλοια ὁ Χάγγαρτ.) Εἶσαι εὐτυχημένος, ναί; Μὰ μίλα λοιπόν: εἶσαι εὐτυχημένος; Κοίταξε Μαριέτ, τί εὐτυχημένη μούρη ποῦ ἔχει! Κόπηκε τὸ σκοινὶ αὐτὸ λέχτηκε πιδ δυνατὰ, αὐτὸ εἶναι δυνατώτερο ἀπὸ κείνο ποῦ εἶπα ἐγὼ: στὴν κρεμάλα. Ποιὸς τόχε πει, δὲν ξέρεις Χόρρε; Μὰ σὺ τάχεις ὀλότελα χαμένα καὶ δὲν ξέρεις τί σοῦ γίνεται—ἔλα, ἔλα δὲν πειράζει! Ἐ, δῶστε του ντζίν! Εἶμαι χαρούμενος, πολὺ χαρούμενος ποῦ δὲν τέλειωσες ἀκόμη τοὺς λογαριασμούς σου μὲ τὸ ντζίν. Πιδ Χόρρε!

— Πιδ, Χόρρε!

(Φωνές:)

— Ντζίν!

— Ἐ, ὁ ναύκληρος θέλει νὰ πῆ! Ντζίν!

(Ὁ Χόρρε πίνει μὲ ἀξιοπρέπεια. Φωνές, γέλοια, ἐπιδοκίμασιες. Καὶ ξαφνικὰ ἔλα σωπαίνουν καὶ βασιλεύει μιὰ μαύρη σιωπή—ἔλα τάχε σβύσει μιὰ ξένη γυναικεία φωνή, τόσο ξένη κι' ἄγνωστη, λὲς καὶ δὲν ἦταν ἡ Μαριέτ, ἀλλὰ κάποιος ἄλλος ποῦ μιλάει μὲ τὸ δικό της στόμα:)

— Χάγγαρτ! τοῦ χάρησες τὴ ζωὴ, Χάγγαρτ;

(Μερικοὶ βλέπουν τὸ πτώμα, κι' ἐκεῖνοι ποῦ στέκουν κοντὰ τραβιῶνται πιδ πέρα. Ὁ Χάγγαρτ ρωτᾷ μ' ἀπορία:)

— Τίνος εἶναι αὐτὴ ἡ φωνή; Ἄ, ἐσὺ εἶσαι Μαριέτ. Τί περίεργο: δὲν τὴν ἐγνώρισα τὴ φωνή σου.

— Τοῦ χάρησες τὴ ζωὴ, Χάγγαρτ;

— Τ' ἀκουσες καὶ μονάχῃ σου: τὸ σκοινὶ κόπηκε.

— Ὁχι, πὲς μου: Εἶσαι σὺ ποῦ χάρησες τὴ ζωὴ σ' ἓνα φονιά; θέλω ν' ἀκούσω τὴ φωνή σου Χάγγαρτ.

(Μιὰ ἀπειλητικὴ φωνὴ ἀπὸ τὸ πλῆθος)

— Τὸ σκοινὶ εἶχε κοπεῖ. Ποιὸς μιλάει ἀκόμη ἐδῶ; Τὸ σκοινὶ εἶχε κοπεῖ.

— Πιδ σιγά! (Φωνάζει ὁ Χάγγαρτ, μὰ ἡ φωνὴ του δὲν ἔχει τὴν πρώτη ἐπιβλητικότητα.) Ἐξω ἔλοι! Ναύκληρε κράξ τους ἔλους στὸ καράδι. Καιρὸς πιά! Φλέριο! Πὲς νὰ ετοιμάσουν τὶς βάρκες.

— Ἐτοιμος. Ἐτοιμος.

(Ὁ Χόρρε σφυρίζει. Ἀπρόθυμα σκορπίζονται οἱ ναῦτες κι' ἀμέσως μιὰ ἀπειλητικὴ φωνὴ ἀντηχεῖ ἀπὸ κάποιο σκοτεινὸ βᾶθος:)

— Θαρούσα πὼς μίλησε ὁ πεθαμένος. Μὰ ἐγὼ θὰ ἀπαιτοῦσα: πέσε κεῖ! Τὸ σκοινὶ κόπηκε:

(Ἄλλη φωνὴ ἀποκρίνεται:)

— Μὴ γκρινιάζεις. Ὁ Χόρρε ἔχει ὑπερασπιστάδες καὶ πιδ δυνατοὺς ἀπὸ σένα ἀκόμη.

ΧΟΡΡΕ.— Ὁλο καὶ κουδέντες εἶσατε σατανάδες! Σκασμός. Ἐσὺ εἶσαι Τσίμη; Σὲ ξέρω, εἶσαι πάντα ὁ πρῶτος μπαλωματῆς.

ΧΑΓΓΑΡΤ.— Πᾶμε λοιπὸν Μαριέτ! Δόσε μου τὸν μικροῦλη, Νόννη, θέλω ἐγὼ ὁ ἴδιος νὰ τὸν ἀνεβάσω στὸ πλοῖο. Πᾶμε λοιπὸν Μαριέτ.

— Ποῦ νὰ πᾶμε, Χάγγαρτ;

ΧΑΓΓΑΡΤ.— Ἐ, Μαριέτ! Τέλειωσαν πιδ τὰ δνεῖρα.

Δὲν μ' ἀρέσει ἡ φωνὴ σου γυναῖκα—πότε πρόφτασες καὶ τὴν ἀλλάξες; Μὰ τί τόπος σαλιμπάικων εἶναι τοῦτος, δὲν ἔχω ξαναδεῖ ποτές ἄλλη παρόμοια χώρα!

ΜΑΡΙΕΤ.— Ἐ, Χάγγαρτ! Τέλειωσαν πιδ τὰ ὕστερα. Κι' ἐμένα δὲν μ' ἀρέσει ἡ φωνὴ σου—μικρὸ μου Χάγγαρτ! Μὰ ἴσως νὰ κοιμοῦμαι ἀκόμη—τότε ξύπνησέ με. Ὁρκίσου πὼς τόπες ἐσὺ αὐτὸ Χάγγαρτ: Τὸ σκοινὶ κόπηκε. Ὁρκίσου πὼς δὲν ἐτυφλώθηκαν τὰ μάτια μου καὶ βλέπουν ζωντανὸ τὸν Χόρρε. Ὁρκίσου, πὼς εἶναι τὸ χέρι σου αὐτὸ Χάγγαρτ!

(Σιγὴ. Καὶ γίνονται πιδ δυνατὲς εἰς φωνές τῆς θάλασσας—τὸ εὐθυμο πάφλασμα, καὶ ἡ πρόσκληση καὶ ἡ ὑπόσχεση μιᾶς τρομερῆς θωπείας.)

— Τ' ὀρκίζωμαι!

(Σιγὴ. Ζυγώνουν ὁ Χόρρε καὶ ὁ Φλέριο.)

ΦΛΕΡΙΟ.— Ὅλα εἶναι ἔτοιμα, καπετάνιε!

ΧΟΡΡΕ.— Σὲ περιμένουν, Νόννη. Ἐλα γρήγορα! Ἀπόψε θέλουν νὰ τὸ ρίξουν ἔξω στὸ πιστό, Νόννη. Στάσου νὰ σοῦ πῶ καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμη, Νόννη, θέλουν....

ΧΑΓΓΑΡΤ.— Εἶπες τίποτε Φλέριο; Ναί, νὰ ἔλα ἔτοιμα. Τώρα ἔρχομαι. Θαρῶ πὼς δὲν ξεμπερδεψα ἀκόμα μὲ τὴ γῆ, εἶναι τόσο παράξενος τοῦτος ὁ τόπος Φλέριο: ἐδῶ πέρα τὰ δνεῖρα μπαίνουν μέσα στὸν ἀνθρώπο σὰν τ' ἀγκάθια τῆς προυνιάς καὶ τὸν κρατᾶνε δεμένο. Πρέπει νὰ σχίσω κανεὶς τὰ ροῦχα του γιὰ νὰ φύγῃ, μὰ ἴσως καὶ λίγο τὴ σάρκα. Τί λὲς Μαριέτ;

ΜΑΡΙΕΤ.— Δὲ θέλεις νὰ τὸν φιλήσῃς τὸν μικροῦλη Νόννη. Δὲν θὰ τὸν φιλήσῃς ποτέ πιά.

— Ὁχι, δὲν θέλω.

(Πάφη)

— Θὰ φύγῃς μόνος, Χάγγαρτ.

— Ναί, θὰ φύγω μόνος.

— Ἐκλαφες καμμιά φορά, Χάγγαρτ;

— Ὁχι.

— Ποιὸς κλαίει λοιπὸν τώρα; Ἀκούγω πὼς κάποιος πικροκλαίει.

— Εἶναι ψέμμα, μόνον ἡ θάλασσα βουϊζει.

— ὦ, Χάγγαρτ! Γιὰ ποιὰν ἄραγε μεγάλη θλίψη μιλάει αὐτὴ ἡ φωνή;

— Σῶπα, Μαριέτ. Εἶναι ἡ θάλασσα ποῦ βουϊζει.

(Πάφη)

— Ὅλα τέλειωσαν πιδ Χάγγαρτ;

— Ὅλα τέλειωσαν. Μαριέτ.

(Ἡ Μαριέτ ἰκετεύοντας)

— Γάρτ! Μιὰ κίνηση μοναχὰ τοῦ χεριοῦ!... Νὰ ἐδῶ κατάντικρο στὴν καρδιά... Γάρτ!

— Ὁχι. Ἄσε με.

— Μιὰ κίνηση μοναχὰ τοῦ χεριοῦ! Νὰ το τὸ μαχαίρι σου Γάρτ, μὰ λυπήσου με λοιπόν, σκότωσέ με μὲ τὸ χέρι σου. Ἐνα κούνημα μόνο τοῦ χεριοῦ σου Γάρτ!

(Ὁ Χάγγαρτ ξεφεύγει ἀπὸ τὰ χέρια τῆς γυναῖκα σκουντώντας τὴν:)

— Μὰ ὄχι λοιπόν! Ἡ μήπως δὲν ξέρεις πὼς εἶναι ἴδια δύσκολο νὰ γίνῃ ἓνα κίνημα τοῦ χεριοῦ, καθὼς καὶ ὁ ἥλιος νὰ σαλέψῃ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ; Σὲ χαιρετῶ Μαριέτ!

— Φεύγεις;

— Ναί, φεύγω. Φεύγω Μαριέτ—νά, πῶς ἀντηχεῖ αὐτό.

— Θὰ σὲ καταραστῶ, Χάγγαρτ. Τὸ ξέρεις ἀραγε αὐτό: Θὰ σὲ καταραστῶ Χάγγαρτ. Καὶ ὁ μικρούλης Νόνη θὰ σὲ καταραστῆ Χάγγαρτ, Χάγγαρτ!

(Ὁ Χάγγαρτ φωνάζει χαρούμενος καὶ δυνατὰ :)

— Ἔ, Χόρρε. Ἐσὺ Φλέριο, παλιέ μου φίλε. Στάσου ἐδῶ, δὸς μου τὸ χέρι σου—ὦ, τί δυνατὸ χέρι! Γιατί μὲ τραβᾷ ἀπὸ τὸ μανίκι Χόρρε—ἔχεις τόσο κωμικὰ μούρη. Ἔτσι καὶ βλέπω μπροστά μου, πῶς ἔσπασε τὸ σκοινὶ καὶ βρέθηκες σὰ σακκὶ χάρω... Φλέριο, παλιέ μου φίλε, θέλω νὰ πῶ κάτι πολὺ ἀστεῖο, μὰ ξέχασα πιά, τὸν τρόπο ποὺ λέγεται ἓνα ἀστεῖο. Πῶς λέγεται μὰ θύμισέ μου το λοιπὸν Φλέριο! Τί θέλεις ναύτη;

(Ὁ Χόρρε ψυθυρίζει βραχνά :)

— Νόνη, νᾶσαι προσεκτικὸς. Τὸ σκοινὶ δὲν κόπηκε ἔτσι χωρὶς κανένα λόγο, ἐκείνοι ἐξεπίτηδες ἔδωσαν ἓνα σάπιο σκοινί. Σὲ προδίδουν! Νάσαι προσεκτικὸς Νόνη. Βάρα τους στὰ κούτελα, Νόνη.

(Ὁ Χάγγαρτ χαχανίζει.)

— Νὰ ποῦπες κι' ἓνα ἀστεῖο. Ἄμὲ γῶ; λοιπόν, ἄκου Φλέριο παλιέ μου φίλε. Τὴ βλέπεις αὐτὴ τὴ γυναῖκα ποὺ στέκει καὶ κοιτάζει... ὄχι, δὲ θᾶναι καθόλου ἀστεῖο!

(Κάνει ἓνα βήμα μπρῶς)

— Θυμᾶσαι Χόρρε, τί καλὰ ποὺ προσεύχονταν ἐτοῦτος; Γιατί νὰ τὸν σκοτώσουν, προσευχόνταν τόσο ὁμορφα. Δὲν ἤξερε ὅμως μιὰν ἀκόμη προσευχή—τούτην ἐδῶ: σὲ σένα φέρνω τὴν μεγάλη, τὴν ἀθάνατη θλίψη μου, σὲ σένα ἔρχομαι ἐγώ, πατέρα—ὠκεανέ!

(Καὶ μακρινὴ ἀποκρίνεται ἡ θλιμμένη καὶ σοβαρὴ φωνή :)

— Ὡ Χάγγαρτ, ἀγαπημένε μου Χάγγαρτ.

(Μὰ ἴσως νὰν τὰ κύματα ποὺ βουίζουν—ποῖος ξέρει. Πολλὰ λυπητερὰ καὶ παράξενα ὄνειρα ἐπισκέπτονται τὸν ἄνθρωπο στὴ γῆ.)

— Στὸ πλοῖο! φωνάζει εὐθυμα ὁ Χάγγαρτ καὶ βαδίζει χωρὶς νὰ στραφεῖ. Κάτω ἡ εὐθυμὴ βοῆ τῶν φωνῶν, γέλοια. Τρίζουν τὰ πετραδάκια κάτω ἀπὸ τὸ σταθερὸ πόδι—ὁ Χάγγαρτ φεύγει.)

— Χάγγαρτ!

(Βαδίζει δίχως νὰ στραφεῖ.)

— Χάγγαρτ!

(Ἔφυγε)

(Χαρούμενες κραυγές: χαιρετίζουν τὸν Χάγγαρτ οἱ ναῦτες Τραγουδᾶν καὶ φεύγουν στὸ σκοτάδι—ὄλο καὶ μακρύτερα, ὄλο καὶ σιγώτερα. Ἐνῶ στὴν ἀκτὴ ἀπο-καίγονται οἱ πεταμένοι δαυλοί, φωτίζοντας τὸ πτώμα, καὶ παραδέρνεται μιὰ γυναῖκα. Μὲ βήματα λαφρὰ τρέχει ἀπ' τὴ μιὰ μεριά στὴν ἄλλη καὶ σκύβει ἀπάνω ἀπὸ τὸν γκρεμνὸ. Προβάλλει ὁ τρελλὸς Ντάν.)

— Ἐσὺ εἶσαι Ντάν; Ἄκουσ: τραγουδᾶνε Ντάν; Ὁ Χάγγαρτ ἔφυγε.

— Περιμένα ὥσπου νὰ φύγουν. Νὰ κι' ἄλλο. Μαζεύω τὰ κομματάκια ἀπ' τ' ἀρμόνιο. Νὰ κι' ἄλλο.

— Νάσαι καταραμένος, Ντάν!

— Ὡ—γῶ; Καὶ σὺ Μαριέτ: νᾶσαι καταραμένη!

(Ἡ Μαριέτ ἀρπάζει τὸ μωρὸ καὶ τὸ σηκώνει ψηλά.)

— Χάγγαρτ, γύρισε νὰ δεῖς! Μὰ γύρισε νὰ δεῖς λοι-

πόν, Χάγγαρτ! Σὲ φωνάζει ὁ Νόνη, θέλει νὰ σὲ καταραστῆ Χάγγαρτ. Γύρισε νὰ δεῖς! Δὲς Νόνη δὲς—εἶναι ὁ πατέρας σου αὐτός. Θυμήσου τον καλά, Νόνη! Καὶ σὰν μεγαλώσεις γύρισε δὲς τὴς θάλασσες καὶ βρέστονε, Νόνη! Κι' ἔταν τὸν βρεῖς—ψηλὰ στὴν ἀντένα κρέμασε τὸν πατέρα σου..... μικρὸ μου.....

Ἡ βροντὴ τοῦ χαιρετισμοῦ σκεπάζει τὴν κραυγὴ τῆς—ὁ Χάγγαρτ πάτησε στὸ καρδί του. Μαύριζε ἡ νύχτα καὶ τὸ πάφλασμα τοῦ κύματος παύει: φεύγει μαζὶ μὲ τὴν ἀμπωτὴ ὁ ὠκεανός. Ἄφωνη εἶναι ἡ μεγάλη ἔρημος τ' οὐρανοῦ, κ' ἡ νύχτα μαύριζε καὶ καταπαύει πιά τὸ πλατάγισμα τοῦ κύματος.

ΤΕΛΟΣ

*Ἀπ' τὸ Ρωσικόν: ΑΘΗΝΑ Ι. ΣΑΡΑΝΤΙΑΝ

“ΔΙΑΛΟΓΟΙ,”

LXXXIX

«Κακά, ποῦ θλίβεσαι, καρδιά, κακά, ποῦ ματοστάσεις, ἀφοῦ ζητᾷς τ'ἀνέγγιχτο καὶ χάνεις τὸ δικό σου!... δὲ φτάνει ἡ θλίψη τῆς ζωῆς, δὲ φτάνει τὸ χαλάζι, ποῦ κάποιος χέρι ἀπὸ ψηλὰ μᾶς ὀίχτει νύχτα μέρα;»
 Εἶπ' ὁ σοφὸς καὶ τρέμοντας ἀπ' τὰργαστῆρι βγῆκε.
 Πρὸς τὴν ταβέρνα τράβηξε μὲ σταθερὸ τὸ βῆμα, μπαίνει... κοιτάζει... χαρωπὸς τοῦ ἀπὸψηλα φωνάζει, καὶ κεραστής μονάχος του καὶ πότης σὶδ' τραπέζι κάθετα ἐκεῖ περήφανος, ρουφῶντας τὸ ποτήρι.
 — Μὲς τὰργαστῆρι του ποτε δὲν ξαναμπήκε πιά.

LXXXX

*Ἀπ' ὅλα τὰ χρυσοφτερά τῆς φαντασίας πουλιά, ποῦ σὰν ἀγρίμια ἀρπακτικά τὸ νοῦ μας κυκλοφέρουν, σὰ νᾶνε ἡ σκέψη μας νεκρὸν ἀπολωμένο πτώμα, κανένα τώρα, καθὼς πρὶν, δὲ μὲ ζυγώνει πλιά.
 Ἄναστημένο Λάζαρο, θὰ μέλλεγες στὸ δρόμο.
 Καὶ μάπορία τὰ ῥώτησα ποῖα νᾶταν ἡ αἰτία, ποῦ τόση δείχνουνε σὲ μὲ πονετικὴ στοργή, καὶ μοῦταν ὅλα τους μὲ μιὰ φωνὴ ξεκιρδισμένα:
 «Δὲ βλέπεις;.. ἀπ' τὸ σάρκιο νεανικὸ κορμί, τὸ σκελετὸ σᾶφήσαμε!.. Καὶ μᾶς ὀρωτᾷς ἀκόμη;...»

LXXXXI

Σὲ στερονοκρέββατο, γλωμός, ὁ Γέρως ξεψυχοῦσε, καὶ γύρω του τὰγγόνια του καὶ τὰ παιδιὰ του κλαῖνε· μὰ κείνος ὄλος ἔκσταση κι' ἀμφιβολία γιομάτος, εἶπε, τὰ μάτια κλείνοντας: «πιστεύω, ἀλλὰ διστάζω!»
 Παραμονεύει γελαστὸς μπρῶς στὸ κατῶφλι ὁ Χάρος.
 Καὶ πρὶν τοῦ πάρει τὴν ψυχὴ, ψυθιριστὰ τοῦ λέγει:
 «Στὴν ἀνεξύπνητη νυχτιά, ποῦ θᾶμπεις, γέροντά μου, μὴν καρτερεῖς αὐγὴ καμιά, μητ' ὄνειρο κανένα...»
 Καὶ στοῦ νεκροῦ τὸ πρόσωπο ξεχύθη θεῖα γαλήνη, Ποῦ λὲς καὶ λείει στοὺς ζωιτανούς: «ὦ πιά δὲν ἀμφιβάλω!»

ΦΑΝΗΣ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΟΝΝΑ ΚΛΑΡΑ

Βράδυ τριγυρνᾶει στὸν κῆπο
 Τοῦ Ἄλκἀδη ἡ θυγατέρα·
 Σάλπιγγες, τυμπάνων ἤχοι
 Ἄπ' τὸν πύργο ἀντιλαοῦνε.

«Κ' οἱ χοροὶ μ' ἔχουν κουράσει
 Κ' οἱ γλυκὲς οἱ κολακείες
 Κι' ὄλ' οἱ ἱππότες, μὲ τὸν ἥλιο
 Ποῦ ἀγαποῦν νὰ μὲ συγκρίνουν.

«Βαρετὰ τὰ πάντα, ἀφότου
 Εἶδα μὲς στὸ φεγγαρόφως
 Τὸν ἱππότη ἐκεῖνο, νύχτες
 Στὴ φωνὴ του ποῦ ἀγρυπνῶ.

«Λυγερὸς καθὼς στεκόταν
 Κι' ἀστραπὲς τὰ μάτια ἐβγάξαν
 Στὴν ὠραία, γλωμὴ μορφὴ του,
 Λὲς πῶς ἦταν ὁ Ἄη-Γιῶργης.»

Ἀυτὰ σκέπτονταν ἡ Δόννα
 Κλάρα μὲ τὰ μάτια κάτω·
 Μὰ ὡς ἀνάβλεψε, τὸν ἄγνω—
 Στον ἱππότη μπρῶς τῆς εἶδε.

Ψιθυρίζοντας κι' ἀντάμα
 Τριγυρνοῦν στὸ φεγγαρόφως.
 Ἄπαλὰ χαϊδεύει ὁ ἀγέρας,
 Χαιρετοῦν τὰ ῥόδα γύρω.

Χαιρετοῦν τὰ ῥόδα γύρω,
 Καῖνε, γιὰ ἔρωτα ὡς νὰ λένε.—
 Ὅμως πὲς μου, ἀγοπημένη,
 Γιατί κόκκινη ἔχεις γίνει;

«Τὰ κουνούπια, ἀγαπημένε,
 Μὲ τσιμπήσαν, ποῦ τὸ θέρος
 Τᾶπαιχθάνομαι, σὰ νᾶταν
 Μακρομύτηδες Ἑβραῖοι.»

Τοὺς Ἑβραῖους καὶ τὰ κουνούπια
 Ἄσε τώρα, λείει ὁ ἱππότης
 Ὅλο χάρη. Ἄπὸ τὰ δέντρα
 Πλήθος πέφτουν μυγαδάνθια.

Πλήθος πέφτουν μυγαδάνθια
 Καὶ σκορπᾶν τὴν εὐωδιά τους.—
 Ὅμως πὲς μου, ἀγαπημένη,
 Τὴν καρδιά σου ὅλη μοῦ δίνεις;

«Σὲ λατρεύω, ἀγαπημένε,
 Ὅρκο παίρνω στὸ Σωτῆρα,
 Ποῦ εἶχαν ὑποῦλα σταυρώσει
 Οἱ καταραμένοι Ἑβραῖοι.»

Τοὺς Ἑβραῖους καὶ τὸ Σωτῆρα
 Ἄσε τώρα, λείει ὁ ἱππότης
 Ὅλο χάρη. Πέρα σειοῦνται
 Κρίνα μὲς στὸ φῶς λουσομένα.

Κρίνα μὲς στὸ φῶς λουσομένα
 Βλέπουνε ψηλὰ τ' ἀστέρια.—
 Ὅμως πὲς μου, ἀγαπημένη,
 Μήπως ψέματα μοῦ ὠρκίσθης;

«Ψέμα ἐντὸς μου, ἀγαπημένε,
 Δὲν ὑπάρχει, ὡς οὔτε σιάλα
 Ἔχω μέσα μου αἶμα Μαύρων
 Καὶ βρωμιάρηδων Ἑβραίων.»

Τοὺς Ἑβραῖους καὶ τοὺς Μαύρους
 Ἄσε τώρα, λείει ὁ ἱππότης
 Ὅλο χάρη· καὶ στὰ σμύρτα
 Τοῦ Ἄλκἀδη πάει τὴν κόρη.

Μὲ στὸ δύχτι τῆς ἀγάπης
 Μυστικὰ τὴν ἀγκαλιάζει!
 Λόγια λίγα, φιλιὰ πλήθος,
 Ξεχειλίζουνε οἱ καρδιές.

Νυφικὸ, θαρρεῖς, τραγοῦδι
 Κελαῖδεῖ γλυκὰ τὸ ἀηδόνι·
 Καὶ πηδοῦν πυγολαμπίδες
 Ὡς σὲ λαμποδοχοροῦ.

Μὲς στὸ φύλλωμα σιγὴ ναι.
 Καὶ κρυφὰ γροικιέται μόνο
 Τὸ ψιθύρισμα τῶν σμύρτων
 Καὶ τῶν λουλουδιῶν οἱ ἀνάσες.

Ξάφνου οἱ σάλπιγγες ἤχοῦνε
 Καὶ τὰ τύμπανα ἀπ' τὸν πύργο,
 Καὶ ξυπνᾶει, πετιέται ἡ Κλάρα
 Ἄπ' τοῦ ἱππότη τὴν ἀγκάλη.

«Μὲ καλοῦνε, ἀγαπημένε,
 Ὅμως πρὶν νὰ χωριστοῦμε,
 Τὸ ὄνομα τὸ ὠραῖο σου πὲς μου,
 Μυστικὸ ποῦ μοῦ κρατεῖς.»

Χαρωπὰ χαμογελώντας,
 Τῆς φιλεῖ τὰ δάχτυλά τῆς,
 Μέτωπο φιλεῖ καὶ χεῖλη,
 Καὶ στὸ τέλος τῆς μιλά:

Γῶ, Σεννόρα, ὁ ἔραστής Σας,
 Εἶμαι γυδὸς τοῦ φημισμένου,
 Τοῦ τρανοῦ, σοφοῦ Ραββίνου,
 Ἰσραὴλ τῆς Σαραγόσας.

(Μετάφραση)

ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

PAUL VERLAINE

POÈMES SATURNIENS

ΠΟΤΕ ΠΙΑ!

Never more!

Θύμησι! Θύμησι! Τι θές;—Στόν άτονον άερα έκανε τὸ φθινόπωρο τὴν κίσσα νὰ πετιέται κι' ὁ ἥλιος μιὰ μονότονη σφεντόνιζεν άχτίδα, 'στὸ χλωμὸ δάσος, πὸν παραφωνοῦσαν τὰ μελέμια.

Μονάχοι έπορευόμαστε, σὲ στοχασμοὺς δοσιμένοι, ἐγὼ κι' αὐτή,—μὲ τὰ μαλλιά 'στὶς αὔρες καὶ τὴ σκέψι. Εἶφνω τὴ συνταραχτικιά ματιά της στρέφοντάς μου «Ποιά ἦταν ἡ πρώτη άγάπη σου;» εἶπε ἡ ἡσυχρὴ λαλιά της,

—ζωντανὸ μέταλλο, μ' άγγελικόν, καθάριο τόνο.—
'Ενα άφραστο χαμόγελο τῆς άποκρίθη μόνο καὶ τ' άσπρο της άσπάστηκα, εὐλαβητικά, τὸ χέρι...

Τ' άνθη τὰ πρῶτα! ἄ, πόσο μοιάζουν μοσκοβολισμένα! Πῶς μ' έναν ψίθυρο στενάξει τριςχαριτωμένον τὸ πρῶτο «ναί», πὸν βγαίνει άπ' τὰ πεντάκριβα τὰ χεῖλη! (Melancholia)

ΤΟ ΓΝΩΡΙΜΟ ΜΟΥ Τ' ΟΝΕΙΡΟ

Τ' όνειρο αὐτό, τὸ άλλόκοτο, συχνά μὲ συνεπαίρνει, μιὰς άγνωστης, πὸν ἐγὼ άγαπῶ τάχα, κ' ἐκείνη ἐμένα, καὶ πὸν ἡ παρόμοια δλότελα κάθε φορὰ δὲ μοιάζει, μήτε άλλη δλότελα, πὸν μ' άγαπάει καὶ πὸν μὲ νοιώθει.

Γιατί μὲ νοιώθει· κ' ἡ καρδιά μου,—διάφανη μονάχα γι' αὐτήν, άλλοίμονοι!—ἡ καρδιά μου, ἡ σφίγγα πιά δὲν εἶναι γι' αὐτήν μονάχα, καὶ τὸν ἴδρωτα άπ' τὸ μέτωπό μου, μονάχα ἐκείνη, κλαίγοντας νὰ τὸν στεγνώσῃ ξέρη.

—Νάσαι ξανθειά, μελαχροινή, γιὰ ροῦσσα;—Δὲν τὸ ξέρω.
—Καὶ τ' όνομά της; Ἡσυχρὸ, γλυκὸ θυμοῦμαι νάσαι, σὰν τῶν καλῶν μας, πὸν ἡ Ζωὴ τοὺς ἔχει άποδιωγμένους.

Τὸ βλέμμα ἔχει άπαράλλαχτο μ' άγαματένιο βλέμμα, κ' ἔχει ἡ φωνή της,—ἡμερη, κι' άργή, καὶ μακρυσμένη,— τὸ λύγισμα ἔχει άπ' τὶς φωνοῦλες πὸν εἶναι σκοτωμένες.

(Melancholia)

ΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΟΣ ΠΕΡΙΠΑΤΟΣ

Ἡ δύσι άφηνε τὶς ὑστατες άχτίδες κι' ὁ άνεμος τὰ χλωμά τὰ νούφαρα κινούσε· τ' άνοιχτά νούφαρα, μέσα άπὸ τὰ καλάμια θλιβερά γυάλιζαν 'στὸ άτρεμο κῦμα άπάνω. Μόνος πλανιόμωνα, σέρνοντας τὴν πληγή μου μέσα άπὸ τὶς λιτές, μπρὸς στῶν νερῶν τὸ μακρὸς, πὸν ἡ άχνη ἡ άπλαστη ὠμοίαζε μεγάλο φάντασμα άσπρο σὰν τὸ χιόνι, άπελπισμένο, μὲ τὶς άγριες πάπιες μαζί θρηνηώντας πὸν τὰ φτερά χτυπᾶν κ' ἡ μιὰ τὴν άλλη κράζουν,

μέσα άπὸ τὶς λιτές, πὸν δλόμονος πλανιόμουν σέρνοντας τὴν πληγή μου· καὶ τῶν ἴσκιων ἦρθε τὸ άφεγγο σάβανο τὶς ὑστατες νὰ πνίξῃ τῆς δύσης άντηλιές μὲς 'στὰ χλωμά νερά του καὶ τὰ νούφαρα, μέσ' άπὸ τὰ καλάμια, τ' άνοιχτά νούφαρα 'στὸ άτρεμο κῦμα άπάνω.

(Paysages tristes)

ΝΥΧΤΕΡΙΝΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ

Νύχτα. Βροχή. 'Ενας οὐρανὸς θαμπός, πὸν τὸν σπαθίζει, ὅσο εἶναι φῶς, μὲ πύργους καὶ μὲ τόξα, ἡ σιλουέττα πολιτείας γοιθικιάς, μακρὰ μὲς 'στὸ σταχτὶ σβησμένης. Κάμπος. Μιὰ άγχόνη, άπὸ κορμιά πὸν σήπονται γεμάτη, πὸν μὲ τὶς μύτες τὰ σκουντοῦν τ' άχόρταγα κοράκια, κι' ἐνῶ χορεύουν άμοιαστες πόλκες 'στὸν μαῦρο άερα, τὰ κρεμασμένα πόδια τους τάχουν οἱ λύκοι δειπνο. 'Αγκάθια σκόρπια, λιγοστά χαμόδεντρα καὶ πρῖνοι, πὸν δῶθε—κεῖθε ὅλο πετοῦν τῶν φύλλων τους τὰ σκιάχτρα μέσα 'στὸ σάλο τῆς καπνιάς, καθῶς σὲ σκίτσου φόντο. Κ' ὕστερα, γύρω άπὸ δυὸ-τρεις νεκρόθωρους δεσμῶτες, πὸν πᾶν γυμνόποδοι, φρουροὶ διακόσοι κ' εἰκοσπέντε τοὺς πᾶνε, καὶ τ' άτσάλια τους, ὀρθά σὰν λύσγου άτσάλια, γυαλίζουνε, άντιμέτωπα μὲ τῆς βροχῆς τὶς λόγχες.

(Eaux-Fortes)

ΣΗΜ. Στὴ σύγχρονη φιλολογία συχνά γίνεται χρῆσι τῶν ὄρων *νεοκλασικισμός* καὶ *νεοῤωμαντισμός*· μὲ τὴν ἔννοια *νεοκλασικισμός* χαρακτηρίζομε τὴν τάσι ἐκείνη, πὸν ἐπιδιώκει τὸ κυριώτερο (άπ' ὅσα εἶναι γνωστά καὶ αἰσθητὰ γιὰ τὴ σύγχρονη ψυχὴ) γνώρισμα τῶν αρχαίων ἔργων: τὴν πλαστικὴ σύλληψι τῶν ἔννοιῶν, καὶ ὅ,τι άλλο αὐτὴ περιέχει: σαφήνεια, καθαρότητα, διαύγεια κτλ. Παράλληλα, μὲ τὸν ὄρο *νεοῤωμαντισμός* χαρακτηρίζομε τὸ δεύτερο στάδιο τοῦ ῥωμαντισμοῦ, πὸν αντιπροσωπεύουν τὰ «Poèmes Saturniens» τοῦ Βερλαίν: Πνευματικὸς καὶ ἀληθινὰ ποιητικὸς ῥωμαντισμός, ῥωμαντισμός άπὸ *συνείδησι* καὶ ὄχι άπὸ ἐκτέλεσι, ῥωμαντισμός λεπτός, πὸν κυνηγᾷ τὶς μυστικὰς άποχρώσεις καὶ τὴν σκιά τῆς ὀπτασίας. Ὁ Βερλαίν ἔκανε ἕνα καλὸ φίλτράρισμα 'στὴν ποίησι τοῦ Hugo· ὁ ῥωμαντισμός του εἶναι εἰλικρινής· ὄχι βιασμένος, ὄχι ἐπιφανειακὸς καὶ λεκτικὸς· ὁ Hugo εἶναι φλύαρος, ὁ Verlaine λακωνικὸς· ὁ Hugo εἶναι στομφώδης καὶ ἐπίσημος· ὁ Verlaine χαμηλόφωνος καὶ λιπόθυμος· ἡ μουσικὴ τοῦ Hugo εἶναι δώριος ρυθμός· ἡ μουσικὴ τοῦ Verlaine εἶναι λυδικὴ άρμονία, μαλακία κι' άποπνευματωμένη, ἔξαμιζομένη άπάνω 'στὰ χεῖλη. Κι' ὅλη αὐτὴ ἡ λεπτή κι' εὐθραυστή ποίησι κατεβαίνει ὅμως 'στὸ ἀληθινὸ βάθος τῆς σύγχρονης ψυχῆς· οἱ άποσιωπήσεις της ὑποβάλλουν ὅσα ποτὲ δὲν θὰ κατώρθωνε νὰ ὑποβάλλῃ ὁ φόρτος ἑνὸς ὑποδειγματικοῦ ῥωμαντικοῦ.

Ὁ Βερλαίν μᾶς μαθαίνει νὰ εἶμαστε ἀληθινοί· ἔχει τὴ γοητεία τῆς ἀλήθειας ἡ ψυχὴ αὐτῆ, ἡ παιδικὴ καὶ άκακὴ, πὸν προσεύχεται 'μπρὸς μας τόσο συγκινητικά, χωρὶς νὰ ντρέπεται κανένα... Καὶ ὁ ῥωμαντισμός του μᾶς μαθαίνει κάτι άλλο: πῶς καὶ τὸ πιὸ χυδαῖο, καὶ τὸ πιὸ άγριο πάθος, καὶ τὸ πιὸ σαρκικὸ ὄργιο, μπόρεῖ νὰ μᾶς δοθῇ ὡς ἕνα ἔργο τέχνης: μετουσιωμένο σὲ ἰδανικὸ, σὲ πνεῦμα, σὲ πενταστάλαγμα, σὲ αἰθέρα...

ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

WALTER von MOLO

ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟ ΣΕ ΜΙΑ ΛΟΥΤΡΟΠΟΛΗ

Καθόμουν μιὰ μέρα μὲ νοχέλεια στὸν κῆπο τοῦ ξενοδοχείου καὶ περίμενα τὸ ταχυδρομεῖο, ὅταν ἕνα πελώριο αὐτοκίνητο πέρασε μὲ θόρυβο, άπὸ μπροστά, σήκωσε ἕνα σύννεφο σκόνης, πὸν μ' ἔπνιξε, καὶ σταμάτησε στὴν πόρτα τοῦ ξενοδοχείου μας. Μὲ τὸ ἀπλοϊκὸ ενδιαφέρον ἑνὸς ἐπισκέπτη τῶν λουτρῶν, πὸν γιὰ τὴν ὥρα μόνο τὸ table d'hôte, ἡ θερμοκρασία τοῦ νεροῦ καὶ ἡ κίνηση τῶν ξένων τὸν ενδιαφέρει, κοίταξα τοὺς νέους ἐπισκέπτες. Δυὸ ὅλο νεῖα καὶ καθῶς πρέπει σιλουέττες: Ἀδελφὴ, ὄμορφη καὶ σταβρὴ, μὲ στρογγυλά μέλη, πὸν άπὸ τὴν πρώτη ματιὰ προδίδανε τὴν Ἄμερικανίδα μὲ τὴ ρασιοναλιστικὴ ἀνατροφή, ἔρριξε πίσω τὸ σάλι της καὶ βοήθησε τὸν καλοκαμωμένο συνοδό της νὰ κατεβῇ. Ὑστερα εἶδα μιὰν ἀβέβαιη κίνηση τοῦ χεριοῦ ἐκείνου, πὸν ἔδειχνε πίσω τὸ αὐτοκίνητο. Σὲ μιὰ σιγανὴ ἐρώτησή της, αὐτὸς ἔγνεψε ζωηρὰ κάμποσες φορὲς μὲ τὸ κεφάλι. Ἦταν κινήσεις ἑνὸς βουβοῦ; Μιὰ ὄμορφη Ἄμερικανίδα κ' ἕνας βοιβὸς άντρας μὲ κάτι σκληρὰ σὰν άτσάλενια μάτια, πὸν κρύβαν ἕνα εἶδος πείσμα θαλασσινοῦ, ἦταν μὰ τὴν ἀλήθεια κάτι περισσότερον άπὸ κείνο πὸν θὰ μπορούσαν νὰ βαστάξουν τὰ νεῦρα μου, πὸν τᾶχα φυγαδέψει ἐκεῖ πέρα γιὰ τὴν ἀνάρρωσή τους. Ἄκολούθησα τὸ ζευγάρι ὡς τὸ διάδρομο κι' άρχισα μὲ τὸ διευθυντὴ μας:

«Ποιοὶ εἶναι αὐτοὶ οἱ δυὸ;»

«Ἄξελ Χέλτμπεργ ἀπὸ τὸ Ἐκερσουντ, ἡ κυρία του, Ζάν Χέλτμπεργ, καὶ ἡ άκολουθία του, ὑπηρετῆς Τζῶν Βίλσον.»

«Καὶ ὁ κύριος εἶναι βουβός;»

«Ναί.—Πῶς τὸ ξέρετε;»

«Ποιητικὴ διαίσθησι!»

Τὸ μεσημέρι κάθησαν ἀπέναντί μου. Ἡ μονότονη ζωὴ κοντὰ στ' ἀκρογιάλι βρῆκε ἔξαφνα κάτι νὰ τὴν άπασχολήσῃ. Δὲν ἔβγαζα οὔτε στιγμὴ άπ' τὸ νοῦ μου τοὺς δύο αὐτοὺς ἀνθρώπους. Ἐβλεπα τὸ συμπονετικὸ, τὸ στοργικὸ καὶ προστατευτικὸ συνάμα βλέμμα, πὸν κοίταζε ἡ κυρία Ζάν τὸν άντρα της. Μιλοῦσε συγκατακνημένα καὶ λίγο· αὐτὸς άπαντοῦσε μὲ σχήματα, μόλις σήκωνε τὴ ματιὰ του άπὸ τὸ πιάτο, μιὰ ἀνεξήγητη ντροπὴ τὸν εἶχε κυριευμένο. Ἐνοιωθα ἕνα βαθύτατον οἶκτο. Δυὸ ὑπέροχοι, ῥωμαλέοι ἄνθρωποι, πιασμένοι, θαρρεῖς, γιὰ τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς. Νὰ καὶ δῶ πάλι ἡ λογικὴ τῆς ὑπάρξεως μὲ τὸ στραβὸ τῆς κεφαλῆς. Σὲ λίγο άποσυρθῆκανε. Χαιρέτισαν μ' ἕνα βουβὸ κίνημα τῆς κεφαλῆς.

«Σὰ δυὸ ἡγεμόνες», εἶπε ὁ πλούσιος ἐργοστασιάρχης τῶν καλνιστῶν ψαριῶν άπὸ τὴ Βιέννη καὶ ἡ παχειὰ του σιζυγος, βλέποντας ἀκόμα περιφρονητικὰ τοὺς ὄμορφους γοφούς τῆς κυρίας Ζάν Χέλτμπεργ μπροστά της: Τσσ, ξερακιανὴ ποῦναι!»

Τὸ άπόγεμα καὶ τὸ βράδυ ἔμειναν στὸ δωμάτιό τους. Τὰ παράθυρά τους δὲ βλέπανε πρὸς τὴ θάλασσα· ἡ κυρία Ζάν τῶδε ζητήσε αὐτὸ ἐπίμονα. Καὶ πῆγα νὰ συναντήσω τὸν γιατρὸ τοῦ ξενοδοχείου καὶ νὰ τὸν ρωτήσω, γιατί διαφορετικὰ δὲ θάκλεινα μάτι ὅλη τὴ νύχτα.

«Ἐλάτε αὔριο τὸ πρωί, πολὺ νωρίς, στὶς μανιέρες μας καὶ τότε θὰ μάθετε!»

Αὐτὸ ἦταν ὅλο πὸν μπόρεσα νὰ πάρω άπὸ τὸ στόμα τοῦ χριστιανοῦ αὐτοῦ.

Ὡς τὶς ἔντεκα συργιανοῦσα στὸ μακρὸς τῆς ἀκρογιαλιάς, γεμάτος νεῦρα καὶ φαντασιοπληξίες, ἐνῶ ὁ θαλασσινὸς άέρας σφύριζε. Ὑστερα πῆγα στὸ δωμάτιό μου, κι' ὡς τὸ πρωί πηγαινοερχόμενον ἀνήσυχος. Εἶδα πῶς τὰ παράθυρα, ἐκεῖ πάνω, τῶν ξένων εἶχανε φῶς. Στὶς πέντε κατέβηκα πάλι στὴν ἀκρογιαλιά. Ὅταν ἀντίκρισα τὰ κύματα νὰ χοροπηδοῦν καὶ νὰ πηγαινοερχονται, ἐνοιωσα κάποιον ἀνακούφισι. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας ἀπλωνόταν ἀστράφτοντας. Κάτι ψαρόβαρκες ἀρμενίζανε, πὸν ἦταν τὴ νύχτα στὸ ψάρεμα. Στὰ μάνια συνάντησα τὸν γιατρὸ, πὸν δὲν ἔυπνοῦσε άλλωστε πολὺ συχνὰ νωρίς. Πίσω του στεκόταν ὁ Τζῶν Βίλσον, φορώντας μιὰν ἄμεμπτη μαῦρη φορεσιά.

«Νά, ἔρχονται,» εἶπε σοβαρὰ ὁ γιατρὸς, «σὰς παρακαλῶ, ὅσο μπόρεῖτε ἀπαρτήρητα αὐτὸ θάσαι γιὰ ὅλους μας καλύτερο.»

Μπῆκα σὲ μιὰν ἀδειανὴ καμπίνα κ' ἔκλεισα πίσω μου τὴν πόρτα. Οἱ χαραματίδες τῶν σανιδῶν μου ἐπιτρέπανε νὰ βλέπω.

Πλησίαζαν ἀργά. Ἐβλεπα πῶς τὸ πρόσωπο τοῦ Ἄξελ Χέλτμπεργ συμμαζεύονταν νευρικά. Κοίταζε πέρα κατὰ τὴ θάλασσα. Κοντὰ στὸν γιατρὸ σταμάτησαν. Αὐτὸς μίλησε γιὰ τὸν καιρὸ καὶ ὕστερα άρχισε νὰ διηγίεται μιὰν άπὸ τὶς «πολὺ ενδιαφέρουσες» συμπτώσεις του. Ἄκουα μὲ πλήξη. Ποῦ θὰ καταλήγανε ὄλ' αὐτά; Ἐξαφνα εἶδα τὴν κυρία Ζάν, πὸν ἔκανε ἕνα βῆμα πίσω, καί, χωρὶς νὰ γίνῃ ἀντιληπτὴ στὸν άντρα της, γλύστρησε γρήγορα στὴ διπλανὴ καμπίνα. Ἄπὸ τὸ θροῦ τῶν ρούχων, κατάλαβα πῶς γδυνότανε. Ἄκουα τὴ βαρεῖα, φοβισμένην ἀναπνοή της πίσω άπὸ τὸ σανιδένιο τείχος. Πρὶν ἀκόμα περάσει μισὸ λεπτό, άνοιξε σιγὰ ἡ πόρτα. Ἡ κυρία Ζάν βγῆκε ἔξω στὸν άερα, φορώντας ἕνα γαλάζιο κοστούμι μάνιου· θὰ τὸ φοροῦσε ἀσφαλῶς μέσα άπ' τὰ ρούχα της. Τὸ γυναικεῖο ἐκεῖνο κορμὶ τενωθῆκε γυμνὸ στὸν ἥλιο. Στεκόταν ἐκεῖ σὰν τὴν ἀφρογεννημένη θεά. Ἐξαφνα ὅμως ἡ ματιὰ της ἔπεσε στὸν Ἄξελ: ἡ γυναῖκα ἔγινε πάλι σύζυγος! Τὸ κορμὶ της μαζεύτηκε άπὸ φόβο καὶ ντροπὴ.

Κατέβηκε ἀθόρυβα τὴ σκάλα πρὸς τὴ θάλασσα. Τὸ πρόσωπό της ἦταν χλωμὸ σὰ νεκροῦ. Τὰ μάτια της στυλῶνονταν μὲ μιὰν ἔκφραση ἀνείπωτου φόβου στὸν άντρα της. Αὐτὸς στεκόταν, λίγα βήματα μακρύτερα, μὲ τὰ νῶτα στραμμένα στὴ θάλασσα.

Γλύστρησε σιγὰ στὸ νερὸ καὶ ξανοίχτηκε μὲ κάτι μεγάλες, ἀπλωτὲς κινήσεις τῶν χερῶν της στὴ θάλασσα, σὰ νεράϊδα, πὸν ξαναβρίσκει τὸ στοιχεῖο της.

Ὁ Ἄξελ Χέλτμπεργ. στράφηκε· ποῦχε δώσει ὁ γιατρὸς τὴ δεῦθυνση. Τὰ μάτια του άνοιξαν διάπλατα καὶ γουρλώσανε· ἄδραξε, ἐνῶ ἔτρεμε σύγκορμος, τὸ ξύλινο κάγκελο· τὴν κυρία Ζάν θὰ τὴν εἶχανε πιάσει σπασμοί. Πάλευε μὲ

τὰ κύματα! Ἐσπρωξα τὴν πόρτα κ' ἤμουν ἔτοιμος νὰ βουτήσω στὴ θάλασσα. Μὰ ὁ Βίλσον μ' ἔριξε πίσω μὲ μιὰ σπρωξιά, πάνω στὸ ξύλινο τείχος, ποὺ μάτωσε τὸ μέτωπό μου.

Ἡ κυρία Ζάν εἶχε βουλιάξει κι' ὄλας. Μιὰ φορὰ ἀκόμα, βάζοντας τὴν τελευταία τῆς δύναμη, φάνηκε ἡ πνιγμένη στὴν ἐπιφάνεια. Ἐβγαλε μιὰ ρογχώδη κραυγή. Ὁ Ἄξελ Χέλμπεργ' ὤρμησε κάτω στὴ σκάλα. Ἀπ' τὸ βουβό του στόμα βγήκε μιὰ ξαφνικὴ φωνή:

«Ζάν!»

Τραυλίζοντας, ἀδύναμα, ἔπεσε στὸ ρηχὸ νερό.

«Ἐρχομαι! Ἐρχομαι!»

Σὰ μιὰ σαΐτα χύθηκε τότε κείνη πάνω στὸ κύμα. Μὲ τὰ κάτωπρα χέρια τῆς ἀγκάλιασε, ἀλαλάζοντας, τὸν ἄντρα τῆς. Κλαίγανε ὁ ἕνας πάνω στὸ στήθος τοῦ ἄλλου.

«Ἐλάτε,» εἶπε ὁ γιατρός. «Βίλσον, ἐδῶ εἶναι ἕνα ζεστό ροῦχο γιὰ τὸν κύριό σου!»

Πηγαίναμε σιγὰ πρὸς τὸ ξενοδοχεῖο.

«Μιλήστε μου λοιπόν, γιατρέ, λυώνω ἀπὸ ἀδημονία!»

«Συνέβηκε στὸ ταξίδι τοῦ γάμου τους, ἐδῶ καὶ δυὸ χρόνια. Ἡ κυρία Ζάν εἶναι μιὰ ὑπέροχη κολυμβήτρα, καθὼς εἶδατε καὶ μόνος σας. Ὅταν εἶναι κανεὶς ὁμορφος, πλούσιος κ' εὐτυχεμένος, εἶναι κι' ἀσυλλόγιστος. Διασκεδάζε κανόντας τὸν ἄντρα τῆς νὰ τρομάξῃ μὲ τὰ τολμηρὰ παιχνίδια τῆς. Ὅταν κολυμποῦσε καὶ ξάνοιγε μακρυνά, ποὺ μόλις φαινόταν, αὐτὸς καθόταν μὲ ἀγωνία στὴν ἀκρογιαλιά, ἀκριβῶς στὴν ἴδια, τὴ σημερινή του θέση. Σὲ μιὰ παράφορη στιγμή, τῆς ἦρθε κάποτε μιὰ ἀνόητη ἐμπνευση. Θέλησε νὰ προσποιηθῇ στὸν ἄντρα τῆς πὼς τὴν πιάσανε σπασμοί, φώναξε δυὸ τρεῖς φορὲς βοήθεια κ' ὕστερα βούλιαξε μὲς στὸ νερό. Ἀπὸ κείνη τὴ στιγμή ὁ Ἄξελ Χέλμπεργ' ἦταν βουβός. Καὶ δυὸ χρόνια τώρα ἔχουν ποὺ ταξιδεύουν ἀπὸ γιατρό οὐδὲ γιατρό.»

«Κι' αὐτὴ ἦταν ἡ θεραπεία; Τώρα καταλαβαίνω τὰ παρακάτω. Τὰ συγχαρητήριά μου, γιατρέ!»

«Καὶ τώρα μορεῖτε καὶ σεῖς νὰ γράψετε ἀπ' αὐτὸ ἕνα μυθιστόρημα.»

«Δὲν ἔχει μεγάλη ὑπόθεση.»

«Τότε βάλτε καὶ μερικὰ ψέμματα.»

Μὰ ὅσο γιὰ τὰ «ψέμματα» δὲν ὑπῆρχε κανένας λόγος. Μόλις εἶχα καθήσει γιὰ τὸ πρόγευμα, ἔγινε ξαφνικὰ μιὰ νέα φασαρία. Ἄκουα, πὼς ἔτρεχε πάνω κάτω τὸ προσωπικὸ τοῦ ξενοδοχείου. Χλωμὸς ἀπὸ τρομάρα μούφρε ὁ Γιάννης τὴ σοκολάτα μου· τὴν εἶχε χύσει σχεδὸν ἀπ' τὸ φλυτζάνι. Τὸ δουλὸπρεπο κελνερίστικο μάτι του ἐκλιπαροῦσε κουβέντα, καὶ γὰρ τὴν ἀνοιξα:

«Τί ἔγινε;»

«Ὁ κύριος αὐτοκτόνησε.»

«Ποῖος κύριος;»

«Ὁ Χέλμπεργ'...» Δὲν ἄκουσα περισσότερα, ἔσπρωξα κατὰ μέρος καὶ τὸ Γιάννη καὶ τὴ σοκολάτα καὶ χύθηκα ἔξω ἀπὸ τὴν αἴθουσα.

«Ἀκριβῶς τώρα, πάνω στὴ σαιζόν, εἶναι τρομερό!» παραπονέθηκε ὁ διευθυντής, ποὺ συνάντησα στὴ σκάλα.

«Εἶναι μιὰ μεγάλη ἀτυχία γιὰ μᾶς!»

ΜΟΥΣΑ

ΜΗΝΙΑΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΔΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ 37

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΓΙΑ ΕΝΑ ΧΡΟΝΟ ΔΡΧ. 10.—

» » ΕΞΗ ΜΗΝΕΣ » 5.—

ΤΟ ΦΥΛΛΟ ΛΕΠΤΑ 75.

Γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ ἀνάλογα ἀφοῦ ὑπολογιστεῖ καὶ τὸ γραμματόσημο.

«Μὰ εἶναι ἀλήθεια;»

«Σκοτώθηκε, στὸν τόπο!»

Ἀπ' τὴς πολλὲς φωνὲς δὲν μποροῦσα νὰ καταλάβω ἕνα φύρδην—μίγδην ἀπὸ ἐπισκέπτες, γκαρσόνια καὶ ὑπηρετίες σπρωχόνταν στὴν εἴσοδο. Μπροστὰ στὴν πόρτα σκότανε κορδωμένος ὁ Βίλσον. Ὅταν μ' εἶδε, ἔκανε μιὰν ὑπόκλιση:

«Ὁ κύριος πρέπει νὰ μὲ συγχωρήσῃ γιὰ τὴ φόρα μου σήμερα τὸ πρωτ'. Ἡξερα, τί ἔμελλε νὰ βγῇ ἀπ' τὸ παιχνίδι.»

Κατέβηκα πίσω στὴν αἴθουσα. Τὰ γόνατά μου τρέμανε. Κοίταξα τὴ θάλασσα, ποὺ παιχνιδίζε στὸν ἥλιο, καὶ κάτι ἄσπρα σύννεφα ποὺ ἀρμενίζανε. Οἱ γλάροι διαγράφανε ψηλὰ ὠραῖες καμπύλες. Τὰ κύματα στὴν ἀκρογιαλιά χτυποῦσαν τραγουδώντας.

Ἦταν ἀπὸ λίγο ἦρθε ὁ γιατρός. Κάθησε στὸ τραπέζι μου κ' εἶπε νὰ τοῦ φέρουν ἕνα κονιάκ. Ἦταν πολὺ κακοκεφιασμένος.

Καθόμαστε σιωπηλοί.

Στὸ τέλος ρώτησε ἀπότομα:

«Μπορεῖτε νὰ σωπαίνετε;»

Κούνησα τὸ κεφάλι.

«Τότε διαβάστε...» Κι' ἄπλωσε νὰ μοῦ δώσει ἕνα γραμμένο χαρτί. Διάβασα:

«Συχώρεσέ με, Ζάν. Χωρὶς ἐσένα δὲν μπορῶ νὰ ζῶ, μὰ καὶ μὲ σένα πάλι, τὸ ἴδιο! Σὲ φοβάμαι! Γιατί δὲ μ' ἄφηνες βουβό! Εἶμαι ἕνα παιχνίδι μὲς στὰ χέρια σου! Ἐγχεῖς μεγάλη ἐπίδραση πάνω μου. Μ' ἀφήνεις βουβό καὶ πάλι μοῦ δίνεις τὴ μιλιὰ κατὰ τὸ κέφι σου...» ὁ γιατρός μοῦ πῆρε τὴ σημείωση ἀπ' τὸ χέρι, τὴν ἔσχισε σὲ μικρὰ μικρὰ κομματάκια κ' ὕστερα τᾶκρυψε.

«Ἡ ζωὴ εἶναι ἀρκετὰ βλακώδης,» εἶπε, «ἡ φτωχὴ γυναίκα δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ μάθῃ κι' αὐτὸ! Ἐσεῖς ὅμως, καὶ νὰ τὸ γράψετε αὐτὸ ἔτσι—δὲ θὰ σᾶς πιστέψῃ κανεὶς.» Ἦπιε θυμωμένος τὸ κονιάκ του καὶ σηκώθηκε. «Σὰν ξέρεῖ ὁ ἄνθρωπος, τί εἶναι, δὲν μπορεῖ νὰ λογίζεται ὑπεύθυνος γιὰ καμμιά του πράξη. Καλὴ ὄρεξή!»

(Μετὰφραση)

ΠΕΤΡΟΣ ΣΤΩ-ΙΚΟΣ

JULES CLARETIE

ΤΟ ΔΑΙΜΟΝΙΟ ΤΟΥ ΤΡΟΜΟΥ

Ἄν ὁ Dante ἐπισκέφτηκε τὴν Κόλαση, ὁ Ἐδγαρ Πόε προχώρησε στὴν Κόλαση τῆς Σκέψης, ἔχοντας σύντροφο, τὸν τρόμο, τὸ μεθύσι καὶ τὸν παραλογισμό.

Κ' ἡ ζωὴ του ἐξηγᾶε τὸ ἔργο του. Ὁ φτωχὸς μεγάλος ἄνθρωπος πέρασε ἀνάμεσα ἀπ' τὸ δρόμο τῆς ζωῆς ὅπως ἕνας σκλάβος τῆς κληρονομικότητος. Γιὰ τὸν ἀλκολικὸ γύρεβε νὰ ξεχάσῃ τὴς λύπες του στὸ σκοτεινὸ πάτο τοῦ ποτηριοῦ. Ἐπινε μὲ φρενήρι, ἔχι ὅπως ὁ Musset—μὲ τὴν ἀκρὴ τῶν χειλιῶν,—μὰ ὀρμητικά. Ἐπινε βάρβαρα, λέει ὁ Baudelaire, πέφτοντας στὸ γεμάτο ποτήρι οὐδὲ νὰ ζητοῦσε τὴν αὐτοκτονία. «Ὁ μεγάλος ἔχθρος τῆς φαιμελιάς μας, ἔγραφε ὁ ἴδιος, ἦταν πάντα τὸ μπουκάκι.»

Ὁρφανισμένος τριῶν χρόνων, ἦταν ἔγγονος ἑνὸς στρατηγού ποὺ εἶχε πολεμήσῃ μὲ τὸ Λαφαγιέτ, γιὰ τὸν ἕνα θεατρομανῆ ποὺ παντρεύτηκε μιὰ ἐγγλέζα θεατρίνα. Συχνὰ—τυχνὰ στίς στήλες τῶν ἐφημερίδων φαίνονταν μιὰ εἰδοποίηση γραμμένη ἀπ' τὸ πατέρα τοῦ Ἐδγαρ: «Ἀπόψε ὁ κ. Πόε ποὺ σπαράζει πάνω στὸ κρεβάτι τοῦ πόνου, τριγυρισμένος ἀπ' τὰ παιδιὰ του, ἀφήνεται στὴ γενναιοδωρία τοῦ κοινοῦ, καὶ ἴσως γιὰ τελευταία φορὰ.» Ἐνα παλιοκρέβιτο, παιδιὰ ἀδυνατισμένα γύρω σ' ἕνα ἀχερόστρωμα καὶ χορτασμένα μὲ λαχανογούλια καὶ ξερὸ ψωμί μουλιασμένο στὸ ὄρακι.

Καὶ ἡ ἄσπονδη κληρονομικότης τὸν ἀκολούθησε.

Γεννημένος ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἀλκολικούς καταστράφηκε ἀπ' τὸ ἀλκόλ. Ποιητὴς τοῦ σκοταδιοῦ, γύρεψε στὸ βάθος τοῦ ποτηριοῦ κάποιον καταφύγιον. Τὰ πρῶτα χρόνια σπούδασε στὸ Ἀσεμόν. Ἀγαποῦσε τὴ μοναξιά κ' ἀκολουθοῦμενος ἀπ' τὸν πιστό του σκύλο, τὸ μόνον του σύντροφο, περνοῦσε τὴς μέρες του στὰ βουνὰ θεμβάζοντας. Ἐπειτα, νέος καὶ ποιητὴς καθὼς ἦταν, ἐπειδὴ ἡ πατρίδα του δὲν τὸν ἔτρεφε, γίνηκε στρατιώτης, κατατάχθηκε κάτω ἀπ' τὸ ψευδώνυμο τοῦ Ἐδγαρ Πέρρυ καὶ τὸν βλέπομε ταγματάρχῃ σ' ἕνα χωριὸ τῆς Βιργινίας. Μὰ ἡ στρατιωτικὴ στολὴ τὸν βαραίνει, γίνεται δημοσιογράφος, γράφοντας στίχους, μὲ τὸ κεφάλι γεμάτο σχέδια.

«Θὰ ἔδιναν τὸν κόσμο δλόκληρο, γιὰ νὰ ἐκφράσω τὴς μισὲς ἀπ' τὴς ἰδέες ποὺ κυματίζουν μέσα μου!», εἶπε κάποτε.

Στὴ Βαλτιμόρη τύπωσε τὸν πρῶτον ποιητικὸν τόμον του. «Βγάλτε με τὸ παραπάνω τὰ ἔξοδά μου!» ἔλεγε ὁ ἐκδότης τοῦ δευτέρου τόμου του. Τοῦ πλήρωσαν: Τὸ Κοράκι, ἕνα ἀριστούργημα, 10 δολ. τὴ στήλη, τὴ Σιωπὴ 6 δολ., Τὸ Χρυσὸ Σκαρβατὸ 52 δολάρια. Ὁ Μαῦρος Γάτος δημοσιεύτηκε σ' ἕνα περιοδικόν. Καὶ ὅμως ἦταν ἀδύνατον νὰ τινάξῃ ἀπὸ πάνω του τὸ μέγεθος τῆς δυστυχίας.

Φαντασθῆτε τί λύσσα πρέπει νὰ αἰσθάνθηκε αὐτός, ποὺ τὸ μυαλό του ἦταν γεμάτον ἀπὸ φαντασίους ἀλλόκοτους μὰ

ἐξαιτίαι, δταν κάποιος φίλος του, ὁ μυθιστοριογράφος Τζὸν Κέννεντυ τοῦ εἶπε: «Δὲν μορεῖς ἀντὶ γιὰ ποιήματα νὰ γράφῃς φάρσες γιὰ τὰ γαλλικὰ Βωδεβίλ; Εἶμαι βέβαιος πὼς θὰ τὰ καταφέρῃς καὶ θὰ βγάλῃς ἀρκετὰ πουλῶντας τις στοὺς διευθυντὰς τῶν θεάτρων τῆς Νέας Ὑόρκης.»

Ὁ Ἐδγαρ Πόε βωδεβιλλίστας! Ὁ Συγγραφέας τοῦ Κορακιοῦ καὶ τῆς Δολοφονίας τῆς Μόργης, νὰ συνθέτῃ προστυχιᾶς τοῦ εἴδους τῶν κομικῶν κομματιῶν τοῦ Palais-Royal, καὶ δραματικὰς τρέλλες! Ὁ Κέννεντυ ἦταν τρελλὸς κ' ὁ δύστηνος ὁ Πόε ἔτρεπε νὰ προσέξῃ στὴ συμβουλή του ὅπως σὲ μιὰ προσβολή. Τότες ἡ περηφάνεια τοῦ ὑψώνονταν, ἐρεθίζονταν, ἡ περηφάνεια, ἡ ἀρετὴ τῶν δυνατῶν, σπρωγμένη στὸν Ἐδγαρ ὡς στὴν ἀρρώστεια.

«Ἡ φύση μου δλόκληρη, φώναξε μιὰ μέρα, συντείνει στὴν ἰδέα πὼς ὑπάρχει στὴν οἰκουμένη ἕνα ὄν ἀνώτερον μῆσα μου!»

Ἦταν λυπημένος γιὰ τὴν δόξιν τοῦ ἦρχονταν ὄχι ἀπ' τὴν πατρίδα του, μὰ ἀπ' τὴν ξενιτειά. Καὶ δὲν εἶχε ἄλλο καταφύγιον ἀπ' τὴ μικρὴ καλύβα τῆς καλῆς τῆς θεῖας Κλέμ. Ἐκεῖ τὸν ἠσυχάζουν τὸν παρηγοροῦν. Ἡ θεῖα Κλέμ εἶνε πάντα μπροστὰ, βάζοντας τὴν τάξιν καὶ τὴν καθαριότητα στὸ φτωχικὸ νοικοκυριὸν τοῦ γυρευτῆ τῶν ὄνειρων, γιὰ τὸν Ἐδγαρ Πόε, ὁ διφομανῆς παντρεύτηκε τὴν ἐξαδέλφην του τὴν φθισικὰ Βιργινία. Ὁ Ἐδγαρ γράφει, ἡ Βιργινία βήχει. Ἡ θεῖα Κλέμ σκύβει ἀπὸ πάνω τους τὸ κάτωπρὸς τῆς κεφαλῆς, βράζοντας τὸν καφέ τοῦ ἑνός, τὸ ζεστὸ τῆς ἄλλης καὶ ξαγρυπνώντας ἀκούραστη καὶ δυνατὴ στοὺς δυὸ τῆς ἀρρώστους. Καὶ τῆς ἄξιζε πολὺ τῆς θεῖας Κλέμ νὰ ξεκουραστῇ μιὰ μέρα στὸν τάφο τῶν Πόε, ἐκείνης, ποὺ ὁ Ἐδγαρ ζῶντας δὲν ξεκούρασε ποτέ, never ah! never...

Τὰ ἔργα του θὰ ἄξιζαν ἕνα-ἕνα τὴν ἀνάληψη. Ἐχουν καταντήσῃ λαϊκά. Τὸ «Φαντασιῶδες» τοῦ Πόε ἄφησε σχολή. Πιὸ φοβερόν κ' ἀπ' τὸ φαντασιῶδες τοῦ Ὁφμαν, μᾶς προαγγέλλει τὸν Ὁρλὰ τοῦ Maupassant, τοὺς Νεβρόζους τοῦ Rollat, τὴς Χίμαιρες τοῦ Κίπλιγκ, τὰ Ὀνειρα τοῦ Wells, στὴ Δίκη τοῦ Balzac, ποὺ ζῶντας ἀκόμα φώναξε: «Σᾶς λέγω πὼς εἶμαι νεκρός!», στὴ Δολοφονία τῆς Μόργης, σ' αὐτὸ τὸ μυστηριῶδες ἔγκλημα ποὺ ξετυλίγει τὴς περιπέτειες τοῦ Σέρλοκ Χόλμς καὶ τοῦ Ἀρσὲν Λουπέν.

Ἄνθρωπος μυστηριώδης ὁ ἴδιος καὶ σημειωμένος ἀπὸ μιὰ πένθιμη μοῖρα. Θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ ὀνομάσῃ τὸν Πόε «ὁ ἄνθρωπος ποὺ δὲ γέλασε ποτέ». Καὶ πραγματικὰ στὸ σκεπτικόν του πρόσωπον ποτε δὲν εἶδαν νὰ ζωγραφίζεται οὐτ' ἕνα κᾶν χαμόγελο.

Μιὰ γυναίκα ποὺ τὸν ἀγάπησε, τὸν περιέγραψε ἔτσι: «Ἦσυχος, σοβαρός, μὲ τῶμορφόν του κεφάλιν ἀγέρωχα ὑψωμένο, τὰ μαῦρα μάτια του, ποὺ μέσα τους περνοῦσαν οἱ ἠλεκτρικὲς σπῆδες τῆς αἰσθητικῆς καὶ τοῦ πάθους, ἕνα μίγμα ἀνυπόστατον τῆς γλυκύτητος καὶ τοῦ ὕψους. Τὰ ροῦχα τού;

Μαῦρα. Ἄπ' τὸ κεφάλι ὡς τὰ πόδια μαῦρα. Οὔτε μιὰ γραβάτα ἄσπρη.

Τὸ μαῦρο ποὺ σκεπάζει τὴ σκέψη του, κατέχει σύσσωμο καὶ τὸ κορμί του.

Τὴν ἐπαύριο τοῦ θανάτου ὁ ἐπίσκοπος Griswold διακήρυτε πὸς ὁ Πόε ὑπῆρξε «τέρας τοῦ φιλολογικοῦ κόσμου». Ἦταν «ἕνα πνευματικῶδες γουρῶνι» εἶπε κάποιος ἄλλος. Ὁ δύστηνος! Καλὸς σύζυγος, ἀγαπῶντας σὰν μητέρα ἐκείνη, ποὺ εἶχε παντρευτῆ τὴν κόρη της καὶ πεθαίνοντας, ὅπως εἶχε ζήσει, ἀπομονωμένος.

Ἄχ! Αὐτὸ τὸ στερνὸ, τὸ ἀπαίσιο δειλινὸ, ποὺ μοιάζει μὲ τὴν τελευταία νύχτα τοῦ Gerard de Nerval!

Τριγυρνᾷ σὰν «περιπλανώμενος Ἰουδαῖος τῆς Δύσης». Μιὰ ἀπ' τὶς στερνές του νυχτιές κυττάζει τὸν οὐρανὸ. Κάποια γυναίκα εἶν' ἐκεῖ ποὺ βλέπει μαζὺ του τ' ἄστρα. Καὶ ξαφνικὰ κοντὰ στὴ Δύση μιὰ χρυσοῦν σταλαματιά πέφτει ζωηρά.

— Ἔνα ἄστειρο ποὺ σβύνει!... Καὶ ὁ Ἔδγαρ Πόε χαμηλώνει τὸ κεφάλι. Μένει στὸ παράθυρο καπνίζοντας μ' ἕνα ὕφος πένθιμα σκεπτικῶ. Τὴν ἄλλη μέρα τριγύριζε στοὺς δρόμους τῆς Βαλτιμόρης ἀπομωραμένος καὶ σκονιάφροντας, ὅταν μιὰ ομάδα ἀπὸ ἐκλογεῖς ποὺ περιδιάβαζαν μὲς στὴν αὐλὴ τῆς ψηφοφορίας τὸν πῆρε μαζὺ της κάνοντάς τον νὰ ψηφίῃ μηχανικά. Ἐπειτα τὸν ξέχασαν σ' ἕνα μπάρο, μπρὸς σ' ἕνα μπουκαλί οὐίσκι. Ἄπ' τὸ τραπέζι ποὺ ἦταν ξαπλωμένος, καταλαλισμένος ἀπ' τὸ μεθύσι ἕνας γιατρός τὸν πῆγε εἰς τὸ νοσοκομεῖο. Εἰδοποίησαν ἕνα ἐξάδελφό του. Φώναξε, παραμιλοῦσε. Εἶχε τὸ φοβερὸ **delirium tremens**. Φανταστικὲς ζωγραφιῆς τοῦ παρουσιάζονταν πάνω στοὺς τοίχους ὀλόκληρο τὸ κορμί του ἦταν πλημμυρισμένο ἀπὸ ἴδρω. Γύρῃσε ἕνα πιστόλι, ἤθελε νὰ σκοτωθῆ, ἤθελε νὰ πεθάνῃ.

— «Ἔνας φίλος ἔπρεπε νὰ μοῦ τινάξῃ τὰ μυαλά!», ἀκούστηκε ψιθυρίζοντας. Δυὸ φύλακες δὲν ἔφταναν γιὰ νὰ τὸν συγκρατήσουν. Τέλος ἠσύχασε. Ἐπειτα γλυκὰ-γλυκὰ σ' ἕνα τελευταῖο παράπονο: Ὁ Θεός, μουρμούρισε, νὰ βοηθήσῃ τὴν φτωχὴ ψυχούλα μου!—Ἀναπαύονταν τώρα ἐκεῖνος, ποὺ δὲ γνώρισε ποτέ τὴν ἀνάπαυση. Κ' ἡ δόξα ἔρχεται νὰ καθήσῃ στὸ ζαρωμένο του μέτωπο. Ὅχι ὅμως εὐτύς. Ἡ Ἀμερικὴ ἔκανε ἀρκετὸ καιρὸ νὰ δοξάσῃ τὸν ποιητὴ της, ὅπως ἡ Ἀγγλία γιὰ τὴν ἀναγνώριση τὸ Μπάυρον. Ὁ συγγραφέας τῶν *Δουλουδιῶν τοῦ κακοῦ* εἶχε τὴ δόξα νὰ φανερώσῃ τὸ συγγραφέα τῶν *Περιπετειῶν τοῦ Ἀρθούρου Πύμ*, στὴ Γαλλία.

— «Ὁρκίζομαι, ἔλεγε ὁ Charles Baudelaire, στὸ τέλος τῆς ζωῆς τοῦ Ἔδγαρ, νὰ κάνω κάθε πρωτὶ μιὰ προσευχὴ στὸ Θεὸ γιὰ τὸν πατέρα μου καὶ γιὰ τὸν Πόε!»

Ὁ Ἔδγαρ Πόε ἔχει τώρα ὄχι μόνο τοὺς πιστοὺς του, μὰ καὶ τοὺς φανατικούς του. Δὲν ταιριάζει ὅμως καθόλου νὰ τὸν θαυμάζουμε, πρέπει νὰ τὸν οικειοποιηθῶμε. Ἀνάμεσα στὸ *Κοράκι* ποὺ κρῶζει καὶ τὸ *Μαῦρο Γάτο* ποὺ νιαουρίζει τὸ πρόσωπό του φαίνονταν μελαγχολικὰ αἰνιγματικὸ μὰ θελκτικὸ κ' ἑλκυστικὸ.

Κάποτες μιλῶντας μὲ τὸν ἑαυτὸ του καὶ κρίνοντας τὸν ἥρωα κάποιος νουβέλλας του, ἔλεγε μὲ τὸν περήφανο ἐγωισμό ποὺ τὸν χαρακτηρίζει.

— «Ποῖος θὰ κρίνῃ τὴ διαγωγή σου; Ποῖος θὰ κατηγορήσῃ τὶς φαντασιόπληκτες ὥρες σου σὰν μιὰ σπατάλη τῆς ζωῆς, τὶς ἀσχολίες αὐτές, ποὺ δὲν ἦταν ἄλλο παρὰ ἕνα ξεθύμασμα τῶν αἰώνιων ἐνεργειῶν σου;»

Μὲς σ' ἕνα ἀνυπόφορο λόξυγγα ἔσβυσεν ἡ «αἰώνια ἐνέργεια» καὶ μαζὺ μ' αὐτὴν τὸ δαιμόνιο τοῦ ἀνθρώπινου τρόμου, ἔμειναν ὅμως ἀθάνατες οἱ *Φαντασιόπληκτες ὥρες*, ποὺ μέσα τους καθρεφτίζεται ὁ Ἔδγαρ, ὁ περιπλανώμενος αὐτὸς Ἰουδαῖος τῆς λύπης.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΝΤΑΖΙΔΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΒΙΒΛΙΑ

(Κάθε ἐκδοσὴ ποὺ λαβαίνουμε, τὴν ἀναγγέλλουμε καὶ τὴν κρίνουμε).

ΚΑΤΟΥΛΟΥ ΜΑΝΤΕΣ: «*Τὰ ἐρωτικὰ διηγήματα*». — Μετάφρασις Κ. Π. — Ἐκδοσις Ζηκάκη. Ἀθήναι 1921—Δρχ. 1.25.

ΑΝΑΤΟΛ ΦΡΑΝΣ: «*Τὸ δράμα ἐνδὸς κωμικοῦ*». — Μετάφρασις Ριχάρδου Παρίση — Ἐκδοσις Ζηκάκη. Ἀθήναι 1921—Δρχ. 2.50.

ΓΚΑΙΤΕ: «*Μινιόν*». — Μεταφραστὴς: Ἡλίας Π. Βουτιερῖδης, Β' Ἐκδοσὴ τοῦ «Ἀθηναϊκοῦ Βιβλιοπωλείου» Χ. Γανιάρη καὶ Σιας. Ἀθήναι 1921—Δρχ. 2.

ΚΑΡΛ ΜΑΡΞ: «*Κεφάλαιο καὶ μισθωτὴ ἐργασία*». Μὲ εἰσαγωγή τοῦ Φρ. Ἐγκελς — Μετάφραση Π. Παβλίδη. Ἐκδότης Π. Παβλίδης. Θεσσαλονίκη. Γενάρης 1921. Δρχ. 3.

JEAN MORÉAS «*Στροφές*». Μετάφραση Τέλλου Ἄγρα. Ἐκδοτικὸς Οἶκος «Ἐλευθερουδάκης». Ἀθήναι 1921 Δρχ. 5. Ἐχουνε γίνῃ πειὰ παροιμιώδικες, τόσο, ποὺ θὰ ἦταν ἀνιαρὸ νὰ τῆς ἐπαναλάβῃ κανένας, οἱ ἀνυπέρβλητες καὶ υπεράνθρωπες δυσκολίες, ποὺ συναντᾷ ὅποιος προσπαθῆσῃ νὰ μεταφράσῃ τὶς «Stances». Μὲ τέτοιους ὄρους καὶ μιὰ σχετικὴ ἀκόμη ἐπιτυχία στὴ μετάφρασή τους, ἀποτελεῖ ἕνα ἐξαιρετικὸ ἔπαινο καὶ δείχνει μιὰ βαθειὰ μεταφραστικὴ ἀξία. Γιὰ μιὰ τέτοια σχετικὴ ἐπιτυχία ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ υπερηφανεύεται ὁ κ. Ἄγρας, ποὺ κατόρθωσε νὰ παρεκκλίνῃ πολλὰς μεταφραστικὰς δυσκολίες καὶ νὰ μᾶς ἀποδώσῃ ἀρκετὰ συχνὰ τὴν ἐντύπωση τοῦ πρωτοτύπου. Ἡ στροφὴ: III, VIII, (Α' βιβλίου) XI, XVII, XIX, XXI (Β' βιβλίου) I, V, (τρίτον) VII, VIII (τέταρτον) (ποὺ εἶναι καὶ μιὰ ἀπὸ τὶς ὀραιότερες τοῦ Μορέας).

*Ἄφηνε νὰ γεννιοῦνται ἐδῶ καὶ παρεκεί, νὰ σβύνουν
Κι' οἱ ἀκέρητοι κι' οἱ κακοὶ κάθε στιγμῇ
Ἄφου ὅλα κάτω ἐδῶ στὴ γῆ δὲν ζοῦν, παρὰ ὡς νὰ γίνον
Μόνο γιὰ τὰ τραγούδια σου ἀφορμῇ.*

εἶναι ἀριστοτεχνικὰ ἀποδωμένες.

Μὰ νομίζουμε, πὸς ὁ κ. Ἄγρας μποροῦσε νὰ ἀποφύγῃ (ἀρκετὰ) ἀσυχώρητα μεταφραστικὰ λάθη, λάθη ἀπλᾶ, γαλλικῆς γλωσσομαθείας, μὰ, ποὺ συχνὰ παραλλάζοντες τὴν ἰδέα τοῦ πρωτοτύπου. Λ. χ. σ. 28, στροφὴ β'. στίχος πρῶτος, ἡ γαλλικὴ λέξις vagabond μεταφράστηκε «πὸνηρός» (!).

Τὸν *πὸνηρό*, ποὺ ἀναμετρᾷ τὴ στράτα, ποὺ θὰ πάρῃ. Δὲν ξέρουμε, ποῦ ἦρε αὐτὴν τὴν ἔννοια ὁ μεταφραστὴς. Ἴσως βοηθήθηκε στὴ μετάφρασή του ἀπὸ τὴν πα-

ραφθαρμένη σημασία τῆς σημερινῆς λέξεως «βαγαπόντες». Πάντως, ὁ Μορέας ἤθελε νὰ πῇ τὸν chemineau δηλ. τὸν περιπλανώμενο, τὸν ἄστεγο, τὸν γύφτο, τὸν vagabond. Τὸ λάθος εἶναι ἀκόμη πειὸ σοβαρῶτερο καὶ δὲν περιορίζεται μόνο σὲ γλωσσικὴ παραδρομὴ, γιατί ἀποτελεῖ παρανόηση τῆς ἐννοίας τῆς Στροφῆς. Ὁ Μορέας δηλ. ἀναλογίζεται ἐδῶ, ὅλο ἀγνὸς καὶ γαλήνια μελαγχολικὲς εἰκόνες, πρὸς τὶς ὁποῖες ταιριάζει ἡ εἰκόνα τοῦ ἀπλοῦ καὶ ποιητικοῦ vagabond, «ποῦ ἀναμετρᾷ τὸν δρόμο, ποὺ θὰ πάρῃ», ἐνῶ ἡ ἀναπόληση τῆς εἰκόνας τοῦ πονηροῦ εἶναι ἄκρως ἀντίθετη στὴ ψυχικὴ του διάθεση.

Ἀκόμα στὴ σ. 86. στίχος 2. τὸ «Je suis la fable du vulgaire» μεταφράστηκε λαθεμένα «περῶ γιὰ μῦθος στὸ κοινόν». Fable βέβαια, θὰ πῇ μῦθος. Ἀλλὰ «fable du vulgaire» εἶναι γαλλισμὸς καὶ θὰ εἴπῃ κάτι πολὺ διαφορετικώτερο, θὰ πῇ, «περίγελος (χλεύη) τοῦ κοινοῦ». Ἡ λέξις «μῦθος» δείχνει μᾶλλον σεβασμὸ τοῦ ὄχλου, ποὺ θεωρεῖ τὸν ποιητὴ, κάτι τι ὑπερφυσικὸ, μυθικόν, ἐνῶ ἡ λέξις «περίγελος» δείχνει ὅλη τὴ προστυχία τῶν ἀπέναντί του διαθέσεων.

Οἱ φράσεις «L'automne en sa fleur» σ. 111. καὶ «Extrême automne» σ. 99. σημαίνουν καὶ οἱ δύο, τὸ φθινόπωρο στὴ μεγολύτερή του ἔνταση, στὴν ἀκμὴ τοῦ σπῆν ἀνθησῆ του. Ὁ μεταφραστὴς μεταφράζει τὸ πρῶτο «Τοῦ φθινοπώρου, ποὺ ἔρχεται, μὲ τ'ἀνθη του», καὶ τὸ ἄλλο «ἕνα φθινόπωρο στερνόν», δίνωντάς με τὴ λέξις «στερνόν» μὴν (ἀνύπαρκτη στὸ πρωτότυπο) ἔννοια θανάτου.

Παραβλέπουμε τὰ λιγώτερο σπουδαῖα λαθάκια τοῦ μεταφραστῆ. Σημειώνουμε ὅμως ἀκόμη, πὸς τὸ δεύτερο τετραστιχὸ τῆς στροφῆς X τοῦ πρώτου βιβλίου, εἶναι σφαλῆρὰ ἀποδομένο, γιατί διέφυγε ὀλότελα ἀπὸ τὸν μεταφραστὴ ἡ ἔννοια τῆς γαλλικῆς παροιμίας «Il veut faire croire que des vessies sont des lanternes», τὴν ὁποῖαν προφανῶς ὑπαινίσσεται ὁ Μορέας. Δὲν ψέγουμε τὸν κ. Ἄγρα, γιατί δὲν ὑπάρχει ἑλληνικὰ *καμμιὰ* παραπλήσια ἔννοια, μὰ θαρροῦμε, πὸς ἦταν καλλίτερο νὰ ἀφίση ἀμετάφραστη τὴν στροφὴ, ἢ νὰ μᾶς διαφωτίσῃ μὲ καιμιᾶν ὑποσημείωση.

Ὁ Μορέας ἦρε τελευταῖα, διαλεχτοὺς μεταφραστὰς στὸν τόπο μας. Ὁ κ. Ἄγρας παρὰ τὰ ἐλαττώματά του, ποὺ προαναφέραμε πῆρε μιὰ διαλεχτὴ θέση, ἀνάμεσόν τους, ἴσως τὴν πρώτη. Μὰ γιὰ ὅλες αὐτὰς τὶς μετάφρασεις καὶ σενεπῶς καὶ γιὰ τὴ δική του, θὰ μπορούσε κανένας νὰ παραδῆσῃ τὴ φράση τοῦ Μορέας, ποὺ ἔβαλε ὁ κ. Ἄγρας γιὰ μοτίβο, καὶ νὰ τὴ χαρακτηρίσῃ ἔτσι. «Υπάρχουν πολλὰς ὁμορφες μετάφρασεις, ποὺ δὲν ἔχουν σχέση μὲ τὴν τελειότητα».

ΙΩΑΝ. Μ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ. *Τὸ ποιητικὸ ἔργο τοῦ Κ. Παλαμά*. Ἐκδότης Γ. Π. Ποταμιᾶνος. Ἀθήναι 1921. Δρχ. 2.50. Ἡ σύντομη, μὰ ἀξιόλογη καὶ ἐξαιρετικὰ καλογραμμένη μελέτη, ποὺ εἶχε διαβασθῆ τὸν περασμένο Φεβρουάριο στὴ Δέσχη τῆς «Φιλικῆς Συντροφιάς». Βιβλίον ποὺ πρέπει νὰ διαβασθῆ πολὺ ἀπὸ τοὺς νέους.

MARCELLO FABRI: «*L'inconnu sur les villes*». Roman des foules modernes. Éditeurs: J. Povolzky et Cie—13, Rue Bonaparte—Paris VIe.

— ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ —

(Δάβαμε τοῦτο τὸ μῆνα τὰ περιοδικά:)

«Ο ΛΟΓΟΣ». Μηνιαῖο περιοδικόν. Διευθυντής: Γιάννης Χαλκούσης. Τῆς ὕλης: Λ. Πράσιнос. Πόλη—Γραφεῖα: Πέρα, Καλιοντζι-Κουλούκ. Ἀπαρτ. Καλφοπούλου ἀρ. 119.

«ΠΑΙΔΟΛΟΓΙΑ». Μηνιαῖον εἰκονογραφημένον περιοδικόν διὰ τὴν μελέτην τῆς βιολογίας καὶ ἐγκυκλοπαιδείας τοῦ παιδιοῦ—Ἰδρυτὴς καὶ διευθυντὴς ὁ ἱατρὸς κ. Κ. Χαριτάκης. Γραφεῖα: Σταδίου 56. Ἀθήναι.

«ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ». Μηνιαῖον καλλιτεχνικόν περιοδικόν. Διευθυντής: Δ. Ι. Καλογερόπουλος—Γραφεῖα: Χαριλάου Τρικούπη 22 Α'. Ἀθήναι.

«Ο ΦΑΡΟΣ» Περιοδικόν ἐκδιδόμενον κάθε Κυριακῇ—Ἐκδόται: Ν. Μεταξᾶς καὶ Ι. Λάλας—Γραφεῖα: Ὀδὸς Μιτουάλη ἀρ. 30 — Ἀλεξάνδρεια (Αἴγυπτος).

«ΕΩΝ». Δεκαπενθήμερος Φιλοσοφικὴ καὶ Μεταφυσικὴ Ἐπιθεώρησις. Διευθυντής: Α. Χατζηαποστόλου—Γραφεῖα: Ὀδὸς Ναυαρίνου 12. Ἀθήναι.

«ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ». Μηνιαῖον περιοδικόν. Διευθύντρια: Εὐγενία Ζωγράφου—Γραφεῖα: Μενάνδρου 83. Ἀθήναι.

«ΖΩΗ». Λογοτεχνικὰ τετράδια.— Διευθυντής: Ἀπόστολος Μελαχρινός—Διεύθυνση: Γαλατᾶς Οὐζοῦν Χὰν 6. Πόλη.

«LA REVUE CRITIQUE DES IDÉES ET DES LIVRES». Paraît le 10 et le 25 de chaque mois. Directeur: Jean Rivain. Abonn. étranger Frs. 75. Boulevard Saint Germain 155. Paris.

«LA CONNAISSANCE». Revue de Lettres et d' idées. Abonn. étranger francs 25. Galerie de la Madeleine 9. Paris.

«LA REVUE DE L'ÉPOQUE». Publication mensuelle d' expression et d' étude des idées, des arts et des lettres. Directeur Littéraire: Marcello—Fabri. Rue Bonaparte, 13. Paris VIe

ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΑΝΟΙΧΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΓΙΑ ΤΟ «ΝΟΥΜΑ,,

Παρίσι, Ἰούνιος

Ἀγαπητὴ Κύριε, μὲ πόση συγκίνηση θὰ ἐδιάβαζα τὰ καλὰ λόγια ποῦ εἶχαι τὴ φιλανθρωπία νὰ γράφεις ἀπάνω στὸ βιβλίον, ποῦ ἡ φιλία τοῦ Joseph Rivière μοῦ ἀφιέρωσε, (ἀριθμὸς «*Νουμᾶ*» 730, σελ. 223) ἀν ἡ Γκιλοτίνα, ὅπως μὲ πολὺ κριτικὸ πνεῦμα γράφεις, δὲν μοῦ εἶχε

στερήσει τὸ μέσο κάθε πνευματικῆς καὶ σωματικῆς συγκίνησης. Ε! βλέπετε, ἡ Γκιλοτίνα, ἰδίως ὅταν τὴν στήνουν κριτικοί, ἔχει γιὰ τὰ πρόωρα θύματά της τέτοιες κακίες!

Ὅπως δὴποτε εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ σᾶς εὐχαριστήσω γιὰ τὴν ἐνδοξη ἀτυχία, τῆς ὁποίας μ' ἐδωρήσατε ἄξιον κρῖνοντες, πάντοτε, ὅ,τι εἶνε τουλάχιστο φυσικὸ μέσο εἰς τὸν κακὸν αὐτὸν κόσμον ποὺ ζοῦμε, (ἂν δὲν εἶνε κάπως βάρβαρον) ν' ἀποκεφαλίζονται—εἰς τὸν βωμὸν τῶν ἰδεῶν—οἱ πιστοὶ τῆς νέας θρησκείας.

Ἄν καὶ χωρὶς αἰσθήσεις πειά, δὲν σᾶς ἀποκρύπτω, καλέ μου κύριε, ὅτι ἡ τιμὴ τοῦ μου ἔρχεται κατ' εὐθείαν (Ἀκροπόλ—Ἐξπρὲς) ἀπὸ τὸ ἱερὸν χῶμα τοῦ ἄστεος δὲν μὲ ἀφήνει ἤσυχον, οὔτε ὀλιγώτερο μὲ καθιστᾷ ὑπερήφανον. Ὑπῆρξα πράγματι ἄτυχος, φαντασθῆτε! νὰ χάσω τὸ κεφάλι μου γιὰ 5—6 τόμους ποὺ ἠμπόρεσα νὰ δημοσιεύσω... Ὅμως μὲ παρηγορεῖ ἡ ἰδέα ὅτι ἄλλη λύση δὲν ἦταν δυνατὴ ἐπὶ τῆς βάρβαρης Γαλλίας, ἐνῶ στὸν τόπο σας γράφετε ὅ,τι θέλετε χωρὶς νὰ χάνετε τὸ κεφάλι σας.

Μὲ κολακεύετε πολὺ γράφοντας ὅτι τὸ βιβλίον τοῦ ἀγαπητοῦ μου Rivière εἶνε ἀπαραίτητο γιὰ κείνους ποὺ διάβασαν κ' ἀγάπησαν τὸν ἄτυχον ἐμὲ συγγραφέα. Ἡ φίλη μου ἐν τούτοις Henriette, καθὼς καὶ ἡ Mado, ἔχουν τὴν γυναικεία ἰδιοτροπία νὰ προτιμοῦν ἐμὲ εἰς τὴν ζωὴν παρὰ τὸ βιβλίον τοῦ Rivière. Ἡ ὑμετέρα Graziella, διατὶ νὰ εἶναι τόσο βανθῶς ἐλληνίδα, ὥστε νὰ προτιμᾷ τὴν τραγωδίαν ἀνδρὸς τῆς ἡλικίας μου ἀποκεφαλισμένον, ἐνῶ φυσικώτερο θὰ ἦταν, ἐφόσον δὲν ἀποκεφαλίζεται, νὰ μὴ γράφῃ;

Εὐχόμενος, κύριε, καὶ σὲ σᾶς τὰ ὅσα ἐγώ, ὁ ἄτυχος, ὑπέστην ἐπὶ τὴν κριτικὴν σας, δηλ. τὴν γκιλοτίναν, ἐξακολουθεῖ νὰ τρέφω ἀπειρὴν ἐκτίμησιν πρὸς τὴν ἐλληνικὴν διανοήσιν.

† GÉRARD DE LACAZE-DUTHIERS

Δημοσιεύουμε τὸ σημείωμα ὅπως ἔχει, ποὺ γράφτηκε στὸ Νουμά γιὰ τὸν κ. Lacaze-Duthiers :

«—Ἀπὸ τὸ Κάιρο μᾶς στάλθηκε, σ' ἐκδοσὴ τοῦ «Βιβλιοπωλείου τῶν Τεχνῶν» ἕνα νέο ἔργον τοῦ Ζοζέφ Ριβιέρ. Εἶναι μιὰ βιογραφικὴ κριτικὴ του γιὰ τὸν Ζεράρ ντε Λακάζ-Νιυτιέ, συνοδευμένη μὲ τὶς γνώμες διαφόρων φιλολόγων, ποὺ δημοσιεύτηκαν σὲ γαλλικὰ καὶ ἄλλα περιοδικὰ. Πολὺ φροντισμένα γραμμῆνο καὶ μὲ πολλὰ καθέκαστα γιὰ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, ποὺ πέθανε ἀπάνω ἐπὶ τὴν Γκιλοτίνα, τὸ νέο αὐτὸ βιβλίον τοῦ Ριβιέρ, εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ κείνους ποὺ διάβασαν κ' ἀγάπησαν τὸν ἄτυχον αὐτὸν συγγραφέα.»

GRAZIELLA

Γενικὰ θάχαμε νὰ παρατηρήσωμε πὼς εἶναι πραγματικὰ θλιβερό, γκάφες τόσο τρομερῆς ὀφειλόμενες σὲ ἀμάθεια ἀπὸ τὴν μιὰ καὶ σὲ κριτικὴ ἀσυνειδησία ἀπὸ τὴν ἄλλη νὰ γίνονται ἀφορμὴ σὲ κρίσεις ξένων, τόσο ἐπιτιμητικῆς γιὰ τὴν Ἑλληνικὴν διανοήσιν. Στὸ προκείμενον βρισκόμεθα πολὺ δικαιολογημένην τὴν πίκρα καὶ τὴν σαρκαστικὴν διάθεσιν τοῦ γάλλου ἐπιστολογράφου μας (ποὺ περιττὸν νὰ ποῦμε ὅτι δὲν εἶναι βέβαια ὁ ἴδιος ὁ Lacaze-Duthiers, μὰ μπορούσε

ὅμως ἄριστα νὰ ἦταν κ' αὐτὸς) γιὰ τὴν ἰδέαν νὰ ὑποθέσουν οἱ παραέξω, ὅταν ὁ «Νουμάς» τὸ σοβαρώτερον, καθὼς λέγεται, περιοδικὸν τοῦ τόπου μας κάνει τέτοιες φρικώδεις γκάφες; Ἐπειδὴ μάλιστα αὐτὲς ἀντανάκωλυν καὶ στοὺς ἄλλους, θάχαμε νὰ συστήσωμε περισσότερη προσοχὴν, ἐπειδὴ οἱ ξένες φιλολογίαι εἶναι πράγματα πολὺ σοβαρώτερα ἀπὸ τὴν ἀνεκδοτολογία καὶ τὸν καλαμπορισμὸν.

ΔΗΛΩΣΗ

Μὲ τὸ σημερινὸ φύλλον ἡ «Μοῦσα» κλείνει ἕναν ὀλοκλήρον χρόνον εὐσυνειδητῆς σταδιοδρομίας. Ὅταν ἀρχίζαμε τὴν ἐκδοσὴν τῆς εἴχαμε τὴν θέλησιν καὶ τὴν πεποιθήσιν πὼς δὲ θάκοινοῦσε τὴν τύχην τῶν ἄλλων φιλολογικῶν περιοδικῶν ποὺ βγαίνουνε λίγον καιρὸ κ' ὕστερα παύουν ἀφήνοντας πίσω τους μιὰ μικρὴν ἐργασίαν, ποὺ τὰ διατηρεῖ γιὰ ἕνα μικρὸν ἢ καὶ μεγαλύτερον διάστημα ἐπὶ τὴν ὑμνησὴν τῶν λίγων ποὺ ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴν φιλολογικὴν κίνησιν ἐπὶ τὸν τόπον μας.

Ἦταν ὅμως μοιραῖον νὰ ὑποκύψῃ καὶ ἡ «Μοῦσα» σ' αὐτὸν τὸ γενικὸν νόμον γιὰ τὴν Ἑλλάδα ποὺ ἔθαψε καὶ τόσες ἄλλες εὐγενικῆς προσπάθειαι. Ἡ ἐπιστρατεύσιν, τὸ καλοκαίρι καὶ ἄλλες προσωπικῆς ἀσχολίαι ἀποροφῶντες σήμερον ἐκείνους ποὺ μοιρήσανε γιὰ τὴν «Μοῦσα» καὶ ποὺ βρισκονται ἐπὶ τὴν σκληρὴν ἀνάγκην νὰ διακόψουν τὴν ἐκδοσὴν μὲ μιὰ μικρὴ ἀπογοήτευσιν γιὰ τὴν «Μοῦσα», παρ' ὅλην τὴν ὑποστήριξιν ἐνὸς διαλεχτοῦ διανοουμένου κοινοῦ, δὲν μπόρεσε σὲ κανένα τῆς φύλλον ν' ἀποφύγῃ μιὰν ὑπερογκὴν ἀληθινὰ χρηματικὴν ζημίαν καὶ ποὺ ἀποφάσισε νὰ τὴν ὑποστήσῃ ὡς τὰ σήμερον ποὺ κλείνει ἕνας χρόνος ἀπὸ τὴν ἐκδοσὴν τῆς.

Ἐτσι ἡ «Μοῦσα» ἀφοῦ, καθὼς ἐλπίζουμε, κατέλαβε κάποια ξεχωριστὴν θέσιν ἀνάμεσα σ' ἄλλα περιοδικὰ, ἀναγκάζεται ν' ἀφομοιωθῇ μ' αὐτὰ ὡς πρὸς τὸ τέλος τῆς. Ἀπὸ σήμερον παύει τὴν ἐκδοσὴν τῆς. Ἴσως μπορούσαμε νὰ τὴν παραχωρήσωμε σὲ κανέναν ἐκδότην, γιὰ νὰ μὴ μείνουν οἱ νέοι χωρὶς κανένα περιοδικὸν ποὺ νὰ ἐνδιαφέρεται γι' αὐτοῦς. Τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀβέβαιο· πάντα ὅμως ἡ παλὰ «Μοῦσα» δὲ θὰ ξαναζήσῃ.

Ἡ ὡς τὰ τώρα συντροφιά τῆς εἶχε ἀποτελεσθῆ ἀπὸ τοὺς κ. κ. Γ. Λιβιεράτο, Κ. Ἀρβιλλιᾶ, Νάσο Χρησιδῆ, Ἀντίοχο Εὐαγγελᾶτο καὶ Γ. Ρόνη. Κάθε τῆς καλὸ, κάθε τῆς ἀρετὴ αὐτοῦς τιμᾶ καὶ κάθε τῆς ἔλλειψιν ἢ ἐλάττωμα αὐτοῦς ἀποκλειστικὰ εὐθύνην.

Θεωροῦμε καθήκον μας νὰ εὐχαριστήσωμε ἐκείνους ποὺ μᾶς ἐτίμησαν μὲ τὴν συνεργασίαν τους, μὲ τὴν ὑποστήριξιν τους ἢ μὲ τὰ καλὰ τους λόγια.

Μὲ ὑπόληψιν κ' ἀγάπην

Ἡ δυνερωθὶὰ τῆς «Μοῦσας»

Ἐπισημαστικὴ Σημείωσις. Τὰ χειρόγραφα τῶν συνεργατῶν ποὺ βρισκονται ἐπὶ τὰς γραφεῖς μας εἶναι ἐπὶ τὴν διάθεσίν τους ὡς τὴν πρώτην τοῦ ἐρχομένου μηνός. Οἱ ἐκκρεμεῖς συνδρομῆς θὰ ἐπιστραφεῖν. Οἱ κ. κ. ἀντιπρόσωποι μας παρακαλοῦνται νὰ κανονίσουν τοὺς λογαριασμούς τους ὡς τὴν πρώτην τοῦ ἐρχομένου μηνός.

Ὑστερον ἀπὸ ἕνα μῆνα θὰ κυκλοφορήσουν μερικοὶ τόμοι τῆς «Μοῦσας». Ἡ Διεύθυνσίς μας γιὰ τὶς ἐκκρεμεῖς ὑποθέσεις ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι Ἀθηναϊκὸν Τυπογραφεῖον, Παπακωνσταντίνου. Κολοκοτρώνη 37.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ Α. ΤΟΜΟΥ

(ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1920 — ΙΟΥΛΙΟΣ 1921)

Οἱ ἀριθμοὶ δείχνουν τὶς σελίδες

- ΑΓΓΕΛΟΣ ΔΕΛΑΣ. Ἀγάπες, 24, 36—Σ' ἕνα ταξίδι, 55—Σὲ σένα, 75.
 ΑΓΡΑΣ ΤΕΛΛΟΣ. Ἀποσπερίτης, 7—Τραγοῦδι, Σύμβολο, Fragmentum, 24—Μεταφορῆς, Μονοτονία, 106—Παραφωνίες, 162.
 ΑΓΓΕΙΝΟΣ ΕΣΠΕΡΟΣ. Καρδιά - Ρημόσπιτο, 56—Σιωπηλὸ μαρτύριο, 162.
 ΒΑΣΑΣ Μ. Ἡ ἀναρχία ζωτικὴ ἀνάγκη τῆς τέχνης, 63, 64—Ἡ δημιουργικὴ ἀνάγκη ἐπὶ τὴν τέχνην καὶ ἡ ἀντίδρασις τοῦ συμβατισμοῦ, 96, 97—Ἡ σύγχρονη Γαλλικὴ δραματικὴ παραγωγὴ, 113, 114—Ἡ δημιουργία ἐκδήλωσις τοῦ ἐγωῦσμου 148, 149.
 ΒΕΑΚΗΣ ΑΙΜΙΔΙΟΣ. ὦ! τὰ ξανθὰ μαλλιάκια σου, Τίποτα, Στὴν ταβέρνα, 177.
 ΒΕΛΜΥΡΑΣ ΚΩΣΤΗΣ. Τὸ γεράκι, 4—Σιδερὴ, 20.
 ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ. Ὁ παράδεισος ὁ δευτερός, 33, 34—Ὁ νεκρὸς ἀγρυπνεῖ, 118, 119.
 ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗΣ ΗΛ. Π. Ἐλεγος, 50.
 ΒΟΥΤΥΡΑΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ. Τὸ τζάκι, 2, 3, 4, —Τὸ ξεχαρβάλωμα, 69, 70, 71, 86, 87, 102, 103, 104—Ὁ νέος Μωῦσης, 134, 135, 136, 154, 155, 156, 170, 171, 172, 173, 174, 185, 186, 187, 188, 189, 190 καὶ 191.
 ΠΑΝΝΑΤΟΣ Μ. Θέλω, 22—Βροχὴ, 73—Στὴ βρύση, 192.
 ΓΚΟΛΦΗΣ ΡΗΓΑΣ. Τὰ μάτια τῆς ἀγωνίας, Τὰ μάτια τῆς θυσίας, 25.
 ΔΑΝΑΔΗΣ Δ. Ζουγραφίαι, 123.
 ΔΡΑΚΟΣ ΑΛΕΚΟΣ. Ἀπὸ τίς ἐ' Απολλώνιαι; προσευχῆς, 56—Προμηθεὺς, 72.
 ΔΡΙΒΑΣ Α. Ἡ εἰκόνα του, 105.
 ΕΓΙΑΓΓΕΛΑΤΟΣ ΑΝΤΙΟΧΟΣ. Γαρούφαλα, 5—Ἀφταστη χαρά, 36—Θάλασσα, Ἀπογοήτευσιν, 73—Τὸ τραγοῦδι ξανάρχισα..., 108—Σοννέτο, Βαρκαρόλλα, 137—Σ' ἕνα περαστικὸν λείψανον, 176.
 ΚΑΡΑΒΙΑΣ ΠΑΝΟΣ Ν. «Holland Park», 143.
 ΚΑΡΑΛΗΣ ΣΠΥΡΟΣ. Στὴν κουραστική, 156.
 ΚΑΡΘΑΙΟΣ Κ. Προαισιήματα, 34.
 ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ Κ. Γ. Ἐσπέρα, 176.
 ΚΑΨΑΜΠΕΛΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ. Σκλαδιά, 75.
 ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ ΛΕΩΝ. Στὶς δὺθες τοῦ Neisse, 5—Στροφές, 20—Αἰωνία ἐπάνοδος, 34—Σὰν ἐξήγησιν, 68—Χειμερινὸν εἰδύλλιον, 72—Ὁδὴ σὲ μιὰ νεκρῆν, 105—Ἐξ ἀφορμῆς τῆς «Ζωῆς Ἀρρωστημένης», 128, 129, 130, 131, 144, 145, 146—Πρόποση, 134—Λεῖλά, Ἀνατολίτικο βράδυ, 174.
 ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ Γ. Τὸ ἐσωτερικὸν δράμα κ' ἡ δραματικὴ τέχνη ἐπὶ τὴν Πολωνίαν, 28, 29, 41, 42, 43.
 ΛΑΓΙΔΗΣ ΝΙΚΟΣ. Τὸνειρο τῆς κόρης κ' ὁ τραγοῦδιστὴς, 106.

- ΜΑΓΓΑΝΑΡΗΣ ΑΠ. Ν. Ὑπνε, 56—Ἀνάγλυφα, 120—Στὴν Τέχνην, 177.
 ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ Μ. Σκόρπια φύλλα, 1—Κρυονερίτες 49, 50—Μέσα σ' ἕνα βιβλίον, 117—Ἀχαριστία, 153—Στὴ δύση..., 185.
 ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ ΦΑΝΗΣ. Διάλογοι, 36, 121, 198—Ἀπὸ τὴν «Κριτικὴν τῆς τέχνης», 183.
 ΜΟΡΦΗΣ ΣΤΕΦ. Ἡ ἀπόκρισις, 8.
 ΜΟΥΤΖΟΥΡΙΔΗΣ ΑΛΕΚΟΣ. Τραγωδίαι, 157, 158.
 ΜΠΑΤΙΣΤΑΤΟΣ Π. Ὁ τραγοῦδιστὴς, 57, 58.
 ΜΥΡΙΑΝΝΑ. Τετράστιχα, 58.
 ΝΙΚΟΚΑΒΟΥΡΑΣ ΣΠΥΡ. Ἀπ' τίς στροφές, 19.
 ΟΥΡΑΝΗΣ ΚΩΣΤΑΣ. Βράδυ ἐπὶ τὴν Ρώμην, Ὁλλανδικὸν χωριό, Τὸ κανάλι, Φρέσκο Μιχαηλαγγέλικον, Καμπάνια Ρομάνια, 23.
 ΠΑΓΚΟΣ Μ. Ὁ δρομᾶκος, 9.
 ΠΑΛΑΜΑΣ ΚΩΣΤΗΣ. Σὲ δὺο τραγοῦδιστῆς, 17—Βάννα, 101—Δὺο τραγοῦδια ἐπὶ τὸ ἴδιον θέμα, 169.
 ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΣΠΥΡΟΣ. Περάσματα, Κυνηγοί, 121—Μάρτης, 162—Γράμμα, 191.
 ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ Α. Δ. Τὶς πρώτες μέρες τοῦ χυνόπωρου, 21, 22.
 ΠΑΠΑΘΕΟΦΙΛΟΥ Κ. Θ. Φυλλορόες, 9.
 ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΗΤΣΟΣ. Μιὰ λύπη, 88.
 ΠΑΡΑΣΧΟΣ ΚΛΕΩΝ. Παλαιοὶ καὶ νέοι, 44, 45—Κάλδος 97, 98—Οἱ βάρβαροι, 121—Ἀθήνη, Μιὰ μέρα, 162. Ἀνώφελα, 191.
 ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ ΚΩΣΤΑΣ. Στὸ φῶς τῆς λάμπας, 18, 19.
 ΠΟΡΦΥΡΑΣ ΛΑΜΠΡΟΣ. Ἡ παλιὰ ἱστορία, 85—Προσευχὴ γιὰ τὸ φῶς, 133.
 ΡΟΗΣ Γ. Α. Χωρισμός, 24—Ὁ κῆπος ποὺ ἐπαιζες, 56—Πολλὲς φορές..., Βαρκαρόλλα, Τὸ πρῶτον φίλι, 88—Τὸ χρυσὸν θᾶμα, Λουλοῦδι, 120—John Keats, 165, 166—Σοφία, Angelus, Σὰν ἐπιζήσῃς, 192.
 ΡΟΥΣΣΕΛ ΔΟΥΓΙ. La prière de l'incrédule, 120—Ὁ Βαλαωρίτης μεταφραστὴς τοῦ Revere, 147, 148.
 ΡΩΤΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ. Wohlan!, 137.
 ΣΚ. Ν. Ἡ 150ετηρίδα τοῦ Μπετόβεν κ' οἱ συναυλίαι τοῦ «Ἑλληνικοῦ Ὁδείου», 167, 168.
 ΣΠΑΤΑΛΑΣ ΓΕΡΑΣ. Στὸ θάνατον τοῦ Σπύρου μου, 177.
 ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ ΜΙΧ. Δ. Γαλήνη, 24—Νυχτερινό, 123—Βραδυά, 192.
 ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ Γ. Θ. Τοιχογραφίαι, 8, 9, 34, 73, 88, 119, 137, 158.
 ΦΙΛΗΝΤΑΣ Μ. Ὁχτάβα, 105, 137.
 ΧΟΝΔΡΟΓΙΑΝΝΗΣ Γ. Ἐνα νησάκι μακρυνό..., 191.
 ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ ΝΑΣΟΣ. Ἀγάπη, 6, 7—Μιὰ ἱστορία, 35, 36—Ἐνας ἄνθρωπος, 74, 75—Ὁ ἄντρας τῆς πεθαμένης, 107, 108—Ἡ ψυχολογία, 138, 139—Δὺο μάτια, 175, 176.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

- ΑΝΑΚΡΕΩΝ. Εἰς κιθάραν, Εἰς ἑαυτὸν, Εἰς τὸ Ἔαρ, Εἰς κόρην, 22.
- ΑΝΤΡΕΓΙΕΒ ΛΕΩΝΙΔΑΣ. Ὁ Ὀκεανός, 51, 52, 53, 54, 55, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 89, 90, 91, 92, 109, 110, 111, 122, 123, 142, 143, 159, 160, 161, 178, 179, 180, 181, 193, 194, 195, 196, 197 καὶ 198.
- ΑΡΙΟΣΤΟ ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ. Μαδριγάλι, 10.
- BAUDELAIRE CHARLES. Ὁ βρυκόλακας, 10—Τὸ παράπονο ἐνὸς Ἰκαρου, 27—Ἡ κόμη, 59.
- CALÉ WALTER. Διάλογος, 124.
- CARDUCCI JOSUÉ. Ἄνοιξη, 125—Χειμωνιάτικος ἡλιος, 140.
- CLARETIE JULES. Τὸ δαιμόνιο τοῦ τρόμου, 203, 204.
- EWALD KARL. Ἄνοιχτή ἐπιστολή πρὸς τὸν ἀλήτη Πέτερ Φερδινάνδον, 95, 96—Ἐνας ἐγκληματίας, Ἄρρωστοι, Ἡ αὐλαία ἔπεσε — —, 163.
- GÖTTE. Ἀπὸ τῆς «Ρωμαϊκῆς ἐλεγείας», Γανυμήδης, 93—Τῆς Μινιόν, Τοῦ ἀγαπημένου ἢ συντροφιά, 164.
- GOTTSCHALL RUDOLF von. Μαρία, 10.
- HARTLEBEN OTTO ERICH. Ἦταν τὸ μύρο..., Διλή, Ἐλλεν, Σ' εἶδα φίλε, Ὁ τυχοδιώκτης, 182.
- HEINE HEINRICH. Δόνα Κλάρα, 199.
- HERWEGH GEORG. Στροφές ἀπὸ τὰ ξένα, 112.
- HOFMANNSTHAL HUGO von. Ἡ μπαλλάδα τῆς ἔξω ζωῆς, 153.
- KEATS JOHN. Ὡδὴ σ' ἐν' ἀηδόνι, 141.
- KERNER THEODOR. Δέηση τὴν ὥρα τῆς μάχης, 140.
- ΚΟΡΟΛΕΝΚΟ ΒΛΑΔΙΜΗΡΟΣ. Ὁ γέρο καμπανοκρούστης, 11, 12, 13.
- LILIENCRON DETLEV von. Καὶ ἤμουν ἐγὼ μακρὰ, 10—Στὴ μητέρα μου, Τὸ μύλο μὴν ξεχνᾶς, 124.
- ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ. Σελ. 15, 16, 32, 47, 48, 67, 68, 83, 84, 98, 99, 100, 114, 115, 131, 132, 149, 150, 151, 152, 168, 184, 204 καὶ 205.
- ΕΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ. Σελ. 13, 14, 32, 46, 57, 66, 67, 83, 114, 131.
- ΘΕΑΤΡΟ. Σελ. 14, 15, 45, 46, 65.
- LONGFELLOW H. W. Τὸ παλιὸ ρολοὶ τῶν σκαλοπατιῶν, 40.
- MEER PIETER van der. Οἱ δεσμοί, 37, 38, 39, 61, 62, 63.
- MERIKE EDUARD. Ἄσμα γιὰ δυὸ μέσα στὴ νύχτα, 40—Γιὰ σκέψου το, ὦ ψυχῆ, 59—Peregrina, Τραγούδι κυνηγοῦ, Ἡ ἀπαρνημένη ψυχοκόρη, 164.
- MOLO WALTER von. Πέριστατικὸ σὲ μιὰ λουτρόπολη, 201 καὶ 202.
- MOMBERT ALFRED. Φθίση, 59.
- MORÉAS JEAN. Poèmes et Sylves, 60—Ἀπ' τὴ συλλογὴ «Les Syrtès», 94.
- MORGENSTERN CHRISTIAN. Ὁ Χριστὸς παραποιεῖται, 124.
- ΜΠΕΜΠΙΟ ΠΕΤΡΟΣ. Ὡδὴ, 10.
- NANSEN PETER. Ὁ θάνατος, 26.
- NIETZSCHE FRIEDRICH. Βενετία, 59.
- OSSIAN. Ὕμνος στὸν ἥλιο, 94.
- PLATEN AUGUST von. Ὁ τελευταῖος ξένος, 93.
- PRUDHOMME SULLY. Παντοτεινά, 112.
- RODENBACH G. Ἡ κασετίνα, 140.
- SAMAIN ALBERT. Ἄσπρη νυχτιά, 112.
- STORM THEODOR. Ἡ Μάρθα καὶ τὸ ρολοὶ τῆς, 126, 127, 128.
- UHLAND LUDWIG. Ὁ πύργος τῆς ἀκρογιαλιάς, Ἡ κόρη τῆς ξενοδόχου, 27—Ἄνοιξιάντικη πίστη, 140.
- VERHAEREN ÉMILE. Τ' ἄρματα τῆς ἐσπέρας, Τ' ὄρατο κοράσι, 94.
- VERLAINE PAUL. Κάματος, Sagesse, Ὑστερα ἀπὸ τρία χρόνια, 125—Poèmes Saturniens, 200.
- WILDE OSCAR. Ἡ ἀηδία ἐνὸς τρελλοῦ, 39.
- ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ. Σελ. 16, 32, 48, 84, 115, 184 καὶ 206.
- ΜΟΥΣΙΚΗ. Σελ. 65, 131.
- ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ. Σελ. 116.
- ΓΡΑΜΜΑΤΑ. Σελ. 152, 205 καὶ 206.

LA MUSE

PUBLICATION MENSUELLE - BELLES LETTRES -
BEAUX ARTS - THÉÂTRE - CRITIQUE = = = = =
37 RUE COLOCOTRONI - ATHÈNES - GRÈCE = = = = =

ABONNEMENTS :

Pour une année	Drachmes	12
Pour six mois	'	7

Le cahier lepta 85

La «Muse» s'échangerait avec toute publication qui concernerait les Belles Lettres, les Beaux Arts, le Théâtre ou la Critique et qui lui serait envoyée.—Aussi la «Muse» publiera tout manuscrit qui traiterait les thèmes ci-dessus écrit en Français, Anglais, Italien ou Allemand.

ΜΙΑ-ΔΥΟ ΠΕΝΝΙΕΣ
ΣΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ

Κον Πέτρο. Δαμπίρο. Εὐχαριστοῦμε γιὰ τὰ καλὰ σας λόγια. Ἐμεῖς δὲν κάνουμε, παρὰ τὸ καθήκον μας. Τὸ διήγημά σας τὸ διαβάσαμε. Ἡ ἰδέα μας εἶναι, πὼς δὲν πρέπει νὰ βιαστεῖτε νὰ δημοσιεύσετε. Θέλει ἀκόμα πολὺ πρόσεγμα ἢ πέννα σας. Γράφετε καὶ ποῦ καὶ ποῦ στέλνετέ μας. Κάποτε θὰ μπορέσουμε νὰ σᾶς δημοσιεύσουμε κάτι. Δὲ θὰ περάση, φανταζόμαστε, πολὺς καιρὸς. Κον Δίν. Γεράν. Λάβαμε. Τὸ πρῶτο μᾶς φάνηκε καλοῦτσικο. Πιστεύουμε πὼς θάγεται καὶ καλύτερα. Γιὰ ξαναστεῖλτε μας τίποτ' ἄλλο. Κον Τάν. Ἄρη. Ἄτεχνο. Χασμωδίες. Ὁ τελευταῖος στίχος ἀνυπόφορος. Κον Μ. Γιανν. Τὸ «Στὴ βρύση» δημοσιεύεται. Ὅσο γιὰ τοὺς τόμους, θὰ κυκλοφορήσουν λίγοι

ἕστερα ἀπὸ κίνα-δινὸ μῆνες. Κον Χ. Καβάλλαν. Πολὺ παιδιάστικο. Κο Παν. Ν. Καρ. Γιὰ τῆς «Νοστ.» δὲν ἔχεις καθόλου δίκιο. Μὲ τὸ ἄλλο, κάτι γίνεται, μὰ δὲν εἶναι κι' αὐτὸ μεγάλη πρᾶγματα. Ὅσο γιὰ τὸ γεγονὸς ὅτι δημοσιεύουμε τὸ 1)11 τῆς παραγωγῆς σου, δὲν φταίμε θαρροῦμε, ἔμεῖς. Κο Τάν. Μέτρια καὶ ἄτεχνα.

Κο Π. Ἀλεξ. Θεοδίνκη. Θαρροῦμε πὼς θάγεται καὶ καλλίτερα αὐτὸ δὲν μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς εἶναι ἄσχημο, μὰ δὲν εἶναι παρὰ ἓνα μέτριο τραγουδάκι. Κο Γιάνν. Χονδρ. Λάβαμε. Τὸ ἓνα δημοσιεύεται. Τὰ ἄλλα ὄχι καὶ τόσο καλά. Ἡ τελευταία φράση τοῦ δευτέρου γράμματός σου εἶναι αἰνιγματική. Γιὰ τὴ μετάφρασή σου θὰ θέλαμε καὶ τὸ πρωτότυπο. Κο Βαγγ. Φάντ. Φαίνεται πὼς θὰ γράψης καλλίτερα, μὰ γιὰ τὴν ὥρα τίποτε ἐξαιρετικό. Γιὰ ξαναστεῖλτε μας τίποτε. Κο Νικ. Ι. Καρ. Φελ. Τὸ πρῶτο πολὺ καλλίτερο ἀπ' τὸ δεύτερο κι' ἴσως δημοσιευθῆ μετ' τὴ σειρά του. Κο Σ. Γραβάν. Καλὸ, θὰ δημοσιευθῆ μετ' τὴ σειρά του.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΗΣ «ΜΟΥΣΑΣ»

ΠΕΙΡΑΙΑΣ : 'Ηλιάδης και Σῶμος (Λεωφ. Σωκράτους)

» : Χ. Παπαδάκης (Ὀδὸς Κολοκοτρώνη)

ΣΥΡΑ : Καλοντᾶς

ΔΑΡΙΣΣΑ : 'Αδελφοὶ Παπακωνσταντίνου

ΧΙΟΣ : Π. 'Ιατρίδης (Ὀδὸς Μητροπόλεως)

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ : Τριανταφύλου

» : Καστρινάκης και Γεωργαντᾶς

ΚΑΙΡΟ : Σταυρινὸς και Σια (23, Rue Kasr—El—Nil).

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ : Χρυσάνθης και Σαούλης (Boulevard Ramleh).

ΣΜΥΡΝΗ : 'Απ. Ν. Μαγγανάκης.

ΚΑΒΑΛΛΑ : Νικόλ. Β. Πάτρας.

ΤΟΝ ΕΡΧΟΜΕΝΟ ΜΗΝΑ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΔΕΜΕΝΟΙ ΟΙ ΤΟΜΟΙ ΤΗΣ

«ΜΟΥΣΑΣ»

Με ὀλόκληρο τὸ ἀριστούργημα τοῦ Ἀντρέϊεβ, «Ὀκεανὸς» καὶ μ' ἓνα σωρὸ
πλούσια φιλολογικὴ ὕλη.

“La vie nouvelle,”

PUBLICATION MENSUELLE DE LITTÉRATURE ET D'ART

Directeur : E. GOLDENBERG (E. G. CAHEN)

Rédacteur en Chef : PANOS STAVRINOS

Bureaux : 23, Rue Kasr-el-Nil, 23 Le Caire (Egypte)

Ἡ «ΜΟΥΣΑ» ΣΤΙΣ ΕΠΑΡΧΙΕΣ ΛΕΠΤΑ 80

Ἀθηναϊκὸν Τυπογραφεῖον, Κολοκοτρώνη 37